

Onnistumisen iloa - Turvallisuuden hyviä käytäntöjä

Sisäinen turvallisuus

SISÄASIAINMINISTERIÖN JULKAISUJA 34/2010

Tekijät (toimielimestä, toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri) Kaupunkien turvallisuusohjelman sihteeristö Sisäisen turvallisuuden sihteeristön päällikkö Tarja Mankkinen Suunnittelija Kia Vertio		Julkaisun laji Muistio	
		Toimeksiantaja Sisäasiainministeriö	
		Toimielimen asettamispäivä 1.12.2009 (SM012:00/2007)	
Julkaisun nimi Onnistumisen iloa - Turvallisuuden hyviä käytäntöjä			
Julkaisun osat Johdanto, raportit			
Tiivistelmä Valtioneuvosto teki periaatepäätöksen toisesta sisäisen turvallisuuden ohjelmasta 8.5.2008. Ohjelmassa hallitus määrittää poikkihallinnollisesti sisäisen turvallisuuden keskeiset tavoitteet ja toimenpiteet. Ohjelma ulottuu vuoteen 2015. Osana sisäisen turvallisuuden ohjelmaa sisäasiainministeriö asetti 1.9.2009 hankkeen valmistelemaan valtakunnallisen ohjelman kaupunkien turvallisuuden edistämiseksi. Hankkeen toimikausi on 1.9.2009–31.12.2010. Suomen kaupunkien turvallisuus on varsin hyvä, mutta sisäisen turvallisuuden ohjelmassa asetetun tavoitteen saavuttaminen edellyttää, että kaupunkien turvallisuus paranee edelleen. Kaupunkien turvallisuusohjelma on laadittu yhteistyössä kaupunkien, ministeriöiden, poliisin ja pelastustoimen kanssa. Ohjelmassa on asetettu tavoitteet, esitetty kaupunkien turvallisuutta parantavia valtakunnallisesti toteutettavia toimenpiteitä sekä kuvattu neljä turvallisuutta parantavaa toimintapolitiikkaa, jotka ovat turvallisuutta edistävät yhteistyömallit, turvallisen elinympäristön luominen, väkivallan määrän vähentäminen sekä lasten ja nuorten turvallisuuden parantaminen. Osana kaupunkien turvallisuusohjelman valmistelua on koottu kaupunkien turvallisuutta edistäviä hyviä käytäntöjä. Hyviä käytäntöjä ovat toimittaneet kaupungit, poliisilaitokset, pelastuslaitokset ja järjestöt. Hyviä käytäntöjä toimitettiin yhteensä 63 ja ne on koottu tähän julkaisuun. Kustakin käytännöstä on esitetty perustiedot sekä yhteystiedot, joiden kautta saa tarvittaessa yksityiskohtaisempaa tietoa käytännön toteuttamisesta. Turvallisuutta edistävät hyvät käytännöt on jaoteltu kaupunkien turvallisuusohjelman painopisteiden mukaisesti. Julkaisun tavoitteena on levittää hyviä käytäntöjä ympäri maata turvallisuuden parantamiseksi.			
Avainsanat (asiasanat) Kaupungit, turvallisuus, yhteistyö, sisäinen turvallisuus			
Muut tiedot Sähköisen julkaisun ISBN 978-952-491-624-0 (PDF), osoite www.intermin.fi/julkaisut			
Sarjan nimi ja numero Sisäasiainministeriön julkaisut 34/2010		ISSN 1236-2840	ISBN 978-952-491-623-3
Kokonaissivumäärä 155	Kieli suomi	Hinta 25,00	Luottamuksellisuus julkinen
Jakaja Sisäasiainministeriö		Kustantaja/julkaisija Sisäasiainministeriö	

Författare (uppgifter om organet: organets namn, ordförande, sekreterare) Sekretariatet för städernas säkerhetsprogram Chefen för sekretariatet för den inre säkerheten Tarja Mankkinen Planerare Kia Vertio		Typ av publikation Promemoria	
		Uppdragsgivare Inrikesministeriet	
		Datum för tillsättandet av organet 1.12.2009 (SM012:00/2007)	
Publikation (även den finska titeln) Glädje över lyckad insats – Goda rutiner som främjar säkerheten			
Publikationens delar Inledning, rapporter			
Referat Statsrådet fattade den 8 maj 2008 ett principbeslut om det andra programmet för den inre säkerheten. I programmet fastslår regeringen de viktigaste sektorsöverskridande målen och åtgärderna för den inre säkerheten. Programmet pågår till 2015. Som en del av programmet för den inre säkerheten tillsatte inrikesministeriet den 1 september 2009 ett projekt som har till uppgift att bereda ett nationellt program som främjar säkerheten i städerna. Projektets mandat är från den 1 september 2009 till den 31 december 2010. Säkerheten i städerna i Finland är relativt bra, men för att uppnå det mål som satts upp i programmet för den inre säkerheten förutsätts det att säkerheten i städerna blir ännu bättre. Städernas säkerhetsprogram har utarbetats i samarbete mellan städerna, ministerierna, polisen och räddningsväsendet. I programmet sätts upp mål, föreslås åtgärder som förbättrar städernas säkerhet och ska genomföras nationellt samt beskrivs fyra säkerhetsfrämjande strategier. Dessa är samarbetsmodeller som främjar säkerheten, skapande av en säker livsmiljö, minskande av våldet och förbättring av säkerheten för barn och unga. Som en del av beredningen av städernas säkerhetsprogram har man samlat in goda rutiner som främjar säkerheten i städerna. Städer, polisinsrättningar, räddningsverk och olika organisationer har lämnat förslag till goda rutiner. Sammanlagt skickades 65 förslag till goda rutiner och de har samlats in i denna publikation. I publikationen ges grundläggande information om rutinerna samt kontaktinformation för att man vid behov kan få närmare information om genomförandet i praktiken. De goda rutinerna som främjar säkerheten har indelats i enlighet med säkerhetsprogrammets prioriteringar. Målet med publikationen är att sprida goda rutiner runt hela landet för att förbättra säkerheten.			
Nyckelord Städerna, säkerhet, samarbete, inre säkerhet			
Övriga uppgifter Elektronisk version, ISBN 978-952-491-624-0 (PDF), www.intermin.fi/publikationer			
Seriens namn och nummer Inrikesministeriets publikation 34/2010		ISSN 1236-2840	ISBN 978-952-491-623-3
Sidoantal 155	Språk finska	Pris 25,00	Sekretessgrad offentlig
Distribution Inrikesministeriet		Förlag Inrikesministeriet	

Sisällys

1 Johdanto.....	4
2 Turvallisuutta edistävät yhteistyömallit	6
2.1 Matalan kynnyksen asukastilat: Ostarin Hymy, Kontulan Sympis ja Itiksen Aurinko, Helsinki	6
2.2 Lähityöhanke, Helsinki	8
2.3 Pormestarinluodon yöpartio, Pori	11
2.4 Hyvinkään Aamukorva	14
2.5 Kaupunginjohtajan päätöksellä pyöräilykypärät käyttöön Kouvolassa ...	16
2.6 Turvallisuustyön yhteyspäällikön tehtävä, Oulu	18
2.7 Poliisikoordinaattorin tehtävä, Helsinki	20
2.8 Turvallisuussuunnittelutyöryhmä, Kouvola ja Iitti.....	22
2.9 TEPO/ CBRNE yhteistyö eri viranomaisten kanssa	24
2.10 Yhteistyö kaupungissa sijaitsevien yritysten, laitosten, virastojen sekä lähetystöjen turvallisuushenkilöstön kanssa, Helsinki.....	26
2.11 Koulu-uhkausten hallinta ja yhteistyö poliisin kanssa	28
2.12 PATU - yhteistyöryhmä, Helsinki	30
2.13 Turvallisuus- ja valmiusosaston perustaminen keskushallintoon (hallintokeskukseen), Helsinki	31
2.14 Oulun opetustoimessa perustettu turvallisuusjohtamisen tiimi (turjo-tiimi).....	33
2.15 Itä-Helsingin turvallisuussuunnitelma - Kontula, Kivikko, Kurkimäki, Myllypuro, Itäkeskus, Marjaniemi, Vartiokylä, Vartiogarju, Puotinharju, Puotila ja Roihupellon teollisuusalue.....	35
2.16 Vantaan turvallisuustoiminta	39
2.17 Pääkaupunkiseudun liikenteenhallintakeskuksen perustaminen	42
3 Turvallisen elinympäristön luominen	45
3.1 Liukkaudesta varoittaminen tekstiviestein -ilmaispalvelu	45
3.2 Liikenneturvallisuutta edistävän liikenneturvallisuustyöryhmän perustaminen ja toiminta, Seinäjoki.....	48
3.3 Finanssialan Keskusliiton Omaisuusrikostoimikunta	50
3.4 Keskitetyn IP-pohjaisen kameravalvonnan toteutus Hyvinkään kaupungin koulujen, päiväkotien, vanhainkotien, terveysasemien ja muiden kiinteistöjen piha-alueilla sekä sisätiloissa.....	52
3.5 Kamerajärjestelmä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden sekä liikenteenvalvonnan parantamiseksi, Helsinki	54
3.6 Ostoskeskusten turvallisuusfoorumit, Helsinki	57
3.7 Kohti viihtyisämpää Malmia – karttakysely, Helsinki.....	59
3.8 Turvakävely, Helsinki	62

3.9 Koffin puiston erityisvalvonta, Helsinki	65
3.10 Puistovartiointi Oulun kaupungin keskustan alueella	67
3.11 Keskitetyn näkyvän valvonnan ryhmä, Helsinki	70
3.12 Vantaan kaupungin turvallisuussuunnitteluun liittyvä Vantaan kaupungin omistamiin julkisiin tiloihin kohdistuvien vahingontekojen vähentäminen ..	72
3.13 Kokoonumispaikkaopaste, Hyvinkää.....	74
3.14 Hyvinkäällä Paavolan koulun pihan saneeraaminen turvalliseksi – huoltoliikenteen ja parkkipaikkojen erottaminen leikkialueista.....	76
3.15 Internetissä toimiva sähköinen TAPE tapaturmien seuranta- ja raportointiohjelma, Kouvola	78
3.16 Helsinkiläiset turvallisuustutkimuksissa – nykytilan kuvaus	80
4 Väkivallan määrän vähentäminen.....	85
4.1 TOP 10-kotikeikka projekti, Helsinki	85
4.2 Väkivaltatyön kehittämishanke Aggredi (2006–2012), Helsinki	88
4.3 Perheväkivaltatiimi, Oulu	92
4.4 Romaninuoret -projekti, Helsinki	94
5 Lasten ja nuorten turvallisuuden parantaminen.....	96
5.1 Lasta lyömätön Satakunta -hanke	96
5.2 Varhaisen puuttumisen työmalli	100
5.3 Etsivän nuorisotyön seudullinen kehittämishanke, Oulu	102
5.4 Walkers Hubu-bussiprojekti	104
5.5 Reitille-pienryhmätoiminta, Oulu	107
5.6 Lasten ja nuorten kotiintuloajat, Rovaniemi.....	109
5.7 Seiskalle-illat, Oulu	111
5.8 Tappajamopo-luento ja Kenen kyytiin nouset -valistusluento, Hyvinkää ja Nurmijärvi	113
5.9 Näppihaukka – toiminta, Oulu.....	115
5.10 Vantaan Näppäri-toimintamalli	117
5.11 Pullo Pois -toiminta, Oulu	121
5.12 Nuorten päihdetoimintamalli, Helsinki	123
5.13 Pakka-hanke, paikallisen alkoholipolitiikan kehittäminen, Pori	126
5.14 Joensuun kaupungin koulujen ja oppilaitosten turvallisuussuunnitelma	129
5.15 Turvaopas – toimintaohjeita koulun hätä- ja kriisitilanteisiin, Vaasa..	130
5.16 Tulikukko – turvallisuuskoulutusta sivistystoimen henkilökunnalle ja oppilaille, Vantaa ja Hyvinkää	133
5.17 Turvallisuusviestintä, Hyvinkää	136
5.18 Virtuaalinen lähipoliisitoiminta	138
5.19 Pohjois-Karjalan poliisilaitoksen Nuorten Tiimi	141
5.20 Ankkuri -Moniammatillinen yhteistyötiimi, Kanta-Häme	144
5.21 Vesijärven Ankkuri	146
5.22 Poliisin ja kaupungin somali-yhteisön välinen yhteistyö, Turku.....	148
5.23 Etnisten konfliktien hallitsemisen yhteistyömalli, Vantaa	150

5.24 Nuorisorikosryhmän poliisit IRC-Galleriassa, Oulu.....	153
5.25 Netari.fi-hanke	153
5.26 Turvaa tenaville -tapahtuma, Oulu.....	154

Liitteet

Liite 1: Tappajamopo	155
Liite 2: Näppäri.....	156
Liite 3: Ankkurimalli	158
Liite 4: Turvallisuusviestintä.....	168

1 Johdanto

Valtioneuvosto teki periaatepäätöksen toisesta sisäisen turvallisuuden ohjelmasta 8.5.2008. Ohjelmassa hallitus linjaa poikkihallinnollisesti sisäisen turvallisuuden keskeiset tavoitteet ja toimenpiteet. Toimenpiteet perustuvat arvioon sisäisen turvallisuuden tulevista haasteista ja keskeisistä kehittämistarpeista. Turvallisuutta voidaan parantaa tulevaa kehitystä ennakoimalla ja ennalta ehkäisevää työtä tehostamalla. Turvallisuuden parantaminen edellyttää myös entistä tiiviimpää yhteistyötä. Ohjelman tavoitteena, että Suomi on Euroopan turvallisin maa vuonna 2015.

Osana sisäisen turvallisuuden ohjelmaa sisäasiainministeriö asetti 1.9.2009 hankkeen valmistelemaan valtakunnallisen ohjelman kaupunkien turvallisuuden edistämiseksi. Hankkeen toimikausi on 1.9.2009–31.12.2010. Suomen kaupunkien turvallisuus on varsin hyvä, mutta sisäisen turvallisuuden ohjelmassa asetetun tavoitteen saavuttaminen edellyttää, että kaupunkien turvallisuus paranee edelleen. Ohjelma on suunnattu Suomen 16 suurimmalle kaupungille, mutta siinä ehdotetut toimet ovat vapaasti kaikkien kaupunkien hyödynnettävissä.

Kaupunkien turvallisuusohjelma on laadittu yhteistyössä kaupunkien, ministeriöiden, poliisin ja pelastustoimen kanssa. Ohjelmassa on käyty läpi 16 suurimman kaupungin turvallisuustilannetta ja kaupunkien välisiä eroja sekä asetettu tavoitteet, esitetty kaupunkien turvallisuutta parantavia valtakunnallisesti toteutettavia toimenpiteitä sekä kuvattu neljä turvallisuutta parantavaa toimintapolitiikkaa, jotka ovat turvallisuutta edistävät yhteistyömallit, turvallisen elinympäristön luominen, väkivallan määrän vähentäminen sekä lasten ja nuorten turvallisuuden parantaminen. Lisäksi ohjelmassa esitetään kaupunkien turvallisuusohjelman toimeenpanoa tukevia toimia, kuten kaupunkilaisten osallisuuden vahvistamista ja turvallisuusyhteistyötä järjestöjen kanssa. Ohjelman tuloksien seuranta ja raportointi tullaan järjestämään määrävälein.

Osana kaupunkien turvallisuusohjelman valmistelua on koottu kaupunkien turvallisuutta edistäviä hyviä käytäntöjä ympäri Suomea. Hyviä käytäntöjä ovat toimittaneet kaupungit, poliisilaitokset, pelastuslaitokset ja järjestöt. Hyviä käytäntöjä toimitettiin yhteensä 63 ja ne on koottu tähän julkaisuun. Julkaisun tavoitteena on levittää hyviä käytäntöjä ympäri maata turvallisuuden parantamiseksi.

Kustakin julkaistavasta käytännöstä on esitetty perustiedot sekä yhteystiedot, joiden kautta saa tarvittaessa yksityiskohtaisempaa tietoa käytännön toteuttamisesta. Turvallisuutta edistävät hyvät käytännöt on jaoteltu kaupunkien turvallisuusohjelman toimintapolitiikkojen mukaisesti.

Monet käytännöistä parantavat kaupunkien turvallisuutta useamman kuin yhden toimintapolitiikan näkökulmasta. Tämä on huomioitu liittämälle käytännön nimen alle

tieto niistä painopistealueista, joihin käytäntö voidaan liittää. Ohjelman selkeyttämiseksi käytännöt on kuitenkin sijoitettu yhden toimintapolitiikkakokonaisuuden alle. Sijoittelussa on pyritty kunnioittamaan käytännön lähettäjän linjausta, mutta muutamia poikkeuksia on tehty yhdenmukaisen linjan säilyttämiseksi.

Tähän julkaisuun on koottu määräaikaan mennessä toimitetut hyvät käytännöt. Julkaisu ilmestyy myös sähköisenä sisäasiainministeriön internet-sivuilla. Sähköistä julkaisua on tarkoitus päivittää jatkossa ja tiedot uusista hyvistä käytännöistä voi toimittaa sisäisen turvallisuuden sihteeristölle osoitteeseen sisainturvallisuus@intermin.fi. Tavoitteena on, että tietoa hyvistä käytännöistä saadaan levitettyä ympäri Suomea sitä mukaa, kun niitä otetaan käyttöön ja hyväksi todetaan. Hyviä käytäntöjä voivat toimittaa mainittujen tahojen lisäksi kaikki Suomen kaupungit ja kunnat.

2 Turvallisuutta edistävät yhteistyömallit

2.1 Matalan kynnyksen asukastilat: Ostarin Hymy, Kontulan Symppis ja Itiksen Aurinko, Helsinki

Taustaa

Itä-Helsingin ostoskeskusten alueilla oleilee päiväsaikaan runsaasti päihdeongelmaisia, joiden oleilun ostoskeskuksessa asioivat ihmiset ja alueen yrittäjien kokevat ajoittain häiritseväksi. Tarvittiin tila, joihin nämä muuten ulkona aikaansa viettävät henkilöt voisivat helposti tulla ja jonka he myös kokisivat mieluisaksi. Tila tarjoaa sosiaalisesti ongelmaisille ihmisille turvallisen paikan, jossa he voivat viettää aikaa ja tarvittaessa peseytyä, ja josta saa helposti apua, neuvoja, edullisesti syötävää.

Toteuttaminen

Toiminnan käynnistäjänä on toiminut Itäisen sosiaaliaseman päällikkö. Rahoitus saadaan Lähirahastosta, joiden hankkeet hyväksyy kaupunginhallitus. Toiminnan kehittämisessä on ollut mukana myös alueen aktiivisia virkamiehiä, politiikkoja sekä asukasjärjestöjä ja seurakunta.

Toiminta käynnistettiin ensin yhdellä asukastilalla ”Ostarin Hymyssä” vuonna 2007 Myllypuron ostoskeskuksessa. Tämän jälkeen vuonna 2008 avattiin Itäkeskuksen Tallinnanaukiolle ”Itiksen Aurinko” ja kesällä 2009 avattiin Kontulan ostoskeskukseen ”Kontulan Symppis”. Tilat toimivat saman periaatteen mukaisesti ja ovat avoinna arkipäivisin. Tiloissa on aina paikalla henkilökuntaa, joilla on päihdeosaamista. Tiloissa myydään edullisesti syötävää (esimerkiksi sämpylä tai puuro 20 senttiä) ja asiakkaiden käytössä on suihkut sekä pyykinpesukone. Tiloissa ei saa käyttää alkoholia tai muita päihdyttäviä aineita, mutta päihtyneenä voi asioida, mikäli on asiointikuntoinen. Tiloissa on myös käytössä tietokoneet, sanomalehtiä, televisiot sekä muuta virikkeellistä toimintaa kuten erilaisia kerhoja.

Tulokset ja vaikutukset

Kaikki kolme asukastilaa ovat tulleet tarpeeseen ja asiakkaat ovat löytäneet tilat erittäin hyvin. Esimerkiksi Itiksen Auringossa vierailee päivittäin 300–400 asiakasta. Ostoskeskusten ympäristö on rauhoittunut. Vaikka kaikki asiakkaat eivät aiheuttaisi suoraan häiriötä, voivat he kuitenkin herättää turvattomuuden tunteita ostoskeskuksessa asioivissa ihmisissä. Myös päihdeongelmaisille on tärkeää, että heillä on paikka, jossa voi turvallisesti viettää aikaa eikä tarvitse pelätä joutuvansa uhkaaviin tilanteisiin.

Mitä haasteita kohdattiin?

Ostoskeskusten yrittäjien kanssa pitää neuvotella ennen tällaisen toiminnan tuomista ostoskeskukseen. Tärkeää on pohtia paikkojen sijainti niin, että ne eivät häiritse yritystoimintaa. Toisaalta tiloja ei voi viedä kauaksi ostoskeskuksista, koska päihdeongelmaiset viettävät päiväänsä juuri ostareilla eivätkä lähde kaukana oleviin toimintatiloihin. Haasteellista on myös pitää paikat nimenomaan päihdeongelmaisten käytössä. Tiloihin kun tulee mielellään myös muita ihmisiä kuten yksinäisiä eläkeläisiä.

Mitä kustannuksia aiheutui?

Paikkojen kustannukset vaihtelevat riippuen tilavuokrasta. Ostoskeskuksissa tilat ovat suhteellisen kalliita. Henkilökuntamenot ovat vähäiset, kussakin paikassa on kaksi täysipäiväistä työntekijää ja lisäksi työllistettyjä ja vapaaehtoisia. Seurakuntien diakonit ja AA-kerhot ovat ilmaiseksi mukana toiminnassa. Esimerkiksi Itiksen Auringon kulut ovat noin 230 000 euroa/vuosi. Kun asiakaskäyntejä on noin 70 000 vuodessa, yksi käyntikerta maksaa hieman yli 3 euroa.

Hymy, Aurinko ja Symppis on hyväksytty valtion Lähiöohjelmaan. Ara-rahoituksesta korvataan Helsingin kaupungille 18–20 % kyseisten paikkojen kuluista.

Miten työtä jatketaan?

Vastaavia asukastiloja on tarkoitus avata ainakin Vuosaaren kaupunginosaan.

Lisätietoa hankkeesta

Maaretta Pukkio
Sosiaaliaseman päällikkö/ Itäinen sosiaaliasema
maaretta.pukkio@hel.fi
p. 09-310 62523

2.2 Lähityöhanke, Helsinki

Turvallisuutta edistävät yhteistyömallit, lasten ja nuorten turvallisuuden parantaminen, väkivallan vähentäminen, turvallisen elinympäristön luominen

Taustaa

Lähityöhanke aloitettiin vuonna 2009 Helsingin sosiaalivirastossa Itäisen sosiaaliaseman alaisuudessa. Tarve hankkeelle nousi kaupunkilaisten arkiturvallisuudesta, jota parantamaan haluttiin löytää uusi työmuoto. Samalla alueella pidempään työskennellessä työntekijät pystyvät havainnoimaan alueen ongelmapiirteitä eri tavalla kuin mihin sosiaalivirastolla aikaisemmin on ollut mahdollisuus. Lähityöntekijöiden käyttämä jalkautuminen on työtapana ihmisläheinen ja ihmisten on helpompi lähestyä työntekijöitä. Lisäksi tiedonvälittäjälle kaupunkilaisten ja viranomaisten välille on ollut tarve. Lähityöhankkeen myötä kaupunkilaisten mielipiteet ja turvallisuushuolet on saatu tehokkaammin viranomaisten tietoon.

Toteuttaminen

Lähityöhankkeen suunnittelussa olivat mukana Helsingin kaupungin hallintokeskuksen turvallisuus- ja valmiuosasto, sosiaalivirasto, poliisilaitos ja Helsingin diakonissalaitos. Sosiaalivirasto ja poliisi miettivät yhdessä hankkeen kohdealueet ja turvallisuus- ja valmiuosasto järjesti hankkeelle rahoituksen ja laittoi sidosryhmien välisen yhteistyön alulle. Diakonissalaitos ja sosiaalivirasto suunnittelivat yhdessä työntekijöiden työnkuvat sekä työajat.

Hankkeessa toimii projektivastaava ja kuusi lähityöntekijää, jotka toimivat työpareina omilla kohdealueillaan. Lähityöntekijöillä on sosiaalialan koulutus ja laaja työkokemus eri asiakasryhmien kanssa työskentelystä.

Lähityöntekijät käyttävät vähintään puolet työajastaan jalkautumalla kohdealueidensa kaduille, ostoskeskuksiin ja matalan kynnyksen paikkoihin. Työntekijät lähestyvät aktiivisesti kuntalaisia, keskustelevat näiden kanssa ja vastaanottavat huoliviestejä, jotka viedään tiedoksi muille viranomaisille ja toimijoille verkostojen kautta.

Työntekijät puuttuvat kaduilla havaitsemiinsa häiriöihin sosiaalityön keinoin keskustelemalla, sovittelemalla ja palveluihin ohjaamalla. Työntekijöiden työaika ei noudata perinteistä virka-aikaa vaan he ovat töissä 07 – 21 välisenä aikana arkipäivisin. Lisäksi työntekijät tekevät tarvittaessa töitä myös myöhäisiltoina sekä lauantai-iltaisina. Työntekijöillä on tunnistettava virka-asu.

Lähityöntekijät osallistuvat kohdealueidensa tärkeimpiin verkostokokouksiin ja vievät näiden kautta katuhavaintojaan tiedoksi muille toimijoille (muun muassa poliisille, nuorisotaloille ja päihdetyön yksiköille). Lisäksi kuntalaisten toiveita ja huoliviestejä

viedään muille viranomaisille tiedoksi perinteisiä reittejä ja kuntalaisille viedään palaute, millaisiin toimenpiteisiin heidän ilmoitustensa tiimoilta on ryhdytty.

Tulokset ja vaikutukset

Asukkaille tehdyn kyselyn mukaan 82,8 % pitää lähityöhanketta tarpeellisena. Koska työ on ennaltaehkäisevää, ei konkreettisia tuloksia voi kuitenkaan ilmaista lukuina samalla tavalla kuin korjaavan työn.

Hankkeessa on laadittu väliraportti keväällä 2009. Raportissa on kuvattu hankkeen taustat sekä ensimmäisten toimintakuukausien tulokset. Lisäksi turvallisuus- ja valmiusosastolta on valmistumassa syksyllä 2010 lähityöhanketta käsittelevä selvitys, johon sisältyy hankkeessa toimivien työntekijöiden haastattelut, Digium-kyselyllä toteutettu asukasnäkökulma sekä tärkeimpien yhteistyökumppaneiden haastattelut.

Mitä haasteita kohdattiin?

Hankkeen jatkon kannalta haasteellista on työn vaikuttavuuden mittaaminen. Helsingin lähipoliisilla on työn alla mittareiden kehittäminen oman työnsä mittaamiseen ja lähityöhanke on kuulolla, kuinka asia etenee: molemmissa toimintamuodoissa on kohdattu samat ongelmat työn tehokkuuden numeerisessa osoittamisessa.

Mitä kustannuksia aiheutui?

Lähityön budjetti on ollut 500 000 euroa per vuosi (2009–2010). Budjetista rahoitettiin työntekijäkustannukset ja työhön liittyvät oheiskustannukset. Summa sisältää myös muun muassa kolmen leasing-auton rahoituksen.

Miten työtä jatketaan?

Lähityöhanke on saanut jatkoa vuodelle 2011 samalla budjetilla kuin edellisvuonna.

Kaupungin turvallisuuden parantuminen

Vuonna 2009 laaditun väliraportin tulokset näyttävät, että kaupunginosien asukkaat ja toimijat ovat ottaneet lähityöhankeen erittäin hyvin vastaan. Vuoden 2010 kokemukset ovat vain vahvistaneet vuoden 2009 tuloksia. On todettu, että toimijalle kaupunkilaisten ja viranomaisten välille on ollut selkeä tarve ja että tiedonkulku on parantunut. Kaupunkilaiset ovat pitäneet tärkeänä, että lähityöntekijät ovat helposti tavoitettavissa ja läsnä niillä paikoilla, joilla ihmiset liikkuvat. Jo työntekijöiden läsnäolon on nähty luovan turvallisuuden tunnetta.

Tuoreimman tilaston mukaan (1.2. – 31.9.2010) lähityöntekijöillä on ollut 16 991 kuntalaiskohtaamista kadulla ja 4544 toimijakohtaamista alueilla. Turvallisuushuolia näissä kohtaamisissa on lähityöntekijöille ilmoitettu 353 kappaletta.

Opit/kokemukset, joista muut toimijat voivat hyötyä

Kuten on jo todettu, jalkautuminen kadulle ja ostoskeskuksiin kaupunkilaisten pariin on tehnyt lähityöntekijöistä helposti lähestyttäviä. Lisäksi kaupunkilaisten ja päättäjien välillä toimivalle tiedon välittäjälle on selvästi ollut tarvetta. Monet kaupunkilaiset, jotka ovat tehneet arkiturvallisuutta koskevia ilmoituksia hankkeen kautta, ovat todenneet tietävänsä kyllä mille virastolle asia oikeasti kuuluisi. Oikean tahon ja henkilön selvittäminen kyseisessä virastossa on kuitenkin monesti todettu liian monimutkaiseksi. Ihmisten lähelle meneminen ja helposti lähestyttävyyys ovat osoittautuneet hyviksi menetelmiksi.

Muuta huomioitavaa

Lähityöhanke valittiin Suomen ehdokkaaksi ECPA Euroopan rikostorjuntakilpailuun, jonka voittaja julistetaan Brysselissä 1.-3.12.2010.

Lisätietoja hankkeesta

Päivi Männistö
Projektivastaava
Helsingin sosiaalivirasto/Lähityöhanke
paivi.mannisto@hel.fi
p. 09 310 24319

Kristina Westerholm
Projektisuunnittelija
Helsingin kaupunki/hallintokeskus
kristina.westerholm@hel.fi
p. 09 310 25143

2.3 Pormestarinluodon yöpartio, Pori

Taustaa

Väinölän lähiössä, Porissa autojen luvottomien käyttöönottojen määrä nousi 1990-luvun lopussa noin 30–60:een vuodessa. Asukaspartiointi öiseen aikaan aloitettiin vuonna 2001 ja luvottomien käyttöönottojen määrä aleni heti alle 10:een vuodessa. Myös Pormestarinluodossa oli paljon varkauksia, luvattomia käyttöönottoja ja ilkivaltaa ja niin Pormestarinluodossa käynnistettiin yöpartiointi vapaaehtoisin voimin 2000-luvun alussa.

Toteuttaminen

Pormestarinluodon asukkaista koostunut ryhmä piti kokouksen, keräsi lisää väkeä ja päätti ryhtyä öiseen aikaan viikonloppuisin tapahtuvaan yöpartiointiin. Käytännön toimijaksi tuli Pormestarinluodon Asukasyhdistys ry., joka järjesti muun muassa yöpartiolle liivit, taskulamput ja muuta toiminnassa tarvittavaa välineistöä, sekä tukikohdan, missä he voivat myös öiseen aikaan käydä tauolla ja hoitaa puhelin- tai atk-asioitaan. Myös asukasyhdistyksen omistama pakettiauto on partion käytössä, joten partion toimintasädetä on saatu laajennettua. Silloisen Porin kaupungin ja nykyisin kihlakunnan poliisijohtoa ja erityisesti lähipoliisia on pidetty asiasta informoituna. Poliisin edustajat ovat vakinaisia vierailijoita yöpartion koulutus- ja muissa yhteistyötilaisuuksissa. Yöpartiotoimintaa voidaan pitää kansalaisten tekemänä turvallisuustyönä, joka on eräänlainen lisä viranomais- ja lähipoliisitoiminnalle. Pormestarinluodon Asukasyhdistyksen kirjatuvalla on lista, johon laitetaan ylös yöpartioitsijoiden vuorot. Partio myös tallentaa poikkeavia havaintojaan (ei kuvia, eikä henkilöön käyviä muitakaan tietoja). Yöpartiolla on yksi vastuuhenkilö, joka on yhteyshenkilönä myös yhdistyksen toimikuntaan (hallitus).

Tulokset ja vaikutukset

Toiminnan aikana rikosten määrä Pormestarinluodossa on vähentynyt. Erityisesti autovarkaudet ja kiinteistöihin kohdistuva ilkivalta ovat vähentyneet: vuonna 2000 alueella tehtiin 165 varkautta ja vuosina 2007–2009 varkauksia tehtiin vain 50–60 vuodessa. Luvattomia käyttöönottoja oli vuonna 37 ja vuosina 2007–2009 vain 4–5 vuodessa.

Mitä haasteita kohdattiin?

Aluksi oli haasteellista poliisin suhtautuminen vapaaehtoiseen partiointiin nimenomaan rajanvedossa viranomaistoimintojen ja toisaalta siviilien partioinnin välillä. Nyt yhteistoiminta ja koulutus sujuvat poliisin kanssa erittäin hyvin. Myös media ja jotkut yksityiset ihmiset puhuivat aluksi kyttäysmentaliteetista, mutta nämä puheet ovat

vaimenneet tyystin. Toiminnasta on tullut oleellinen osa alueen asukkaiden tekemää vapaaehtoista arjen turvallisuustyötä.

Mitä kustannuksia aiheutui?

Perustamiskulut toiminnasta ovat olleet vähäiset, kuten tiettyjen tarvikkeiden (liivit ja taskulamput ehkä noin 200 euroa) hankinta. Yöpartion liikkumisesta aiheutuneita autojen polttoainekuluja on vuoden aikana tullut ehkä noin 800 euroa. Alueen kerrostaloyhtiöt ja liike-elämä ovat auliisti tarjonneet pieniä lahjoituksia polttoainekulujen kattamiseksi.

Miten työtä jatketaan?

Toiminnan täydellisestä vapaaehtoisuudesta johtuen toimintaa voi nykyisestä laajentaa, ja sitä jatketaan hyväksi muotoutuneen käytännön mukaan.

Kaupungin turvallisuuden parantuminen

Käytännön omaksuminen paransi kaupungin turvallisuutta. Yleisöpalautte on hyvää ja median kirjoitukset ovat nykyään poikkeuksetta myönteisiä ja kannustavia. Yöpartioinnilla on myös ollut selvä syy- ja seuraussuhde alueen rikosten määrän alenemisessa.

Toiminnalla annetaan myös selvä viesti alueen asukkaille ja siellä vieraileville siitä, että asukas yhteisö on ottanut vastuun alueensa viihtyisyydestä ja arjen turvallisuudesta

Opit/kokemukset, josta muut toimijat voivat hyötyä

Toimintaa koordinoivan yhdistyksen on suhtauduttava tehtävään vakavasti ja pitkäjänteisesti. Viranomaisiin, joista erityisesti on mainittava lähipoliisi, on luotava luotettavat ja vuorovaikutteiset suhteet. Kaupungin hallinnon ja lähitoimijoiden kanssa on hyvä luoda verkostoja.

Erikoisen tärkeää on huolehtia vapaaehtoisten ihmisten jaksamisesta ja luoda heille olosuhteet ja motivaatio olla mukana tässä toiminnassa. Siksi heille on annettava mahdollisuus vaikuttaa asioihin ja päästä kertomaan kokemuksistaan, tietysti yhdistyksen, mutta erityisesti poliisin edustajille. Tämä edellyttää sitä, että poliisi suhtautuu asukastoimijaan tasaveroisena kumppanina. Missään nimessä ei pidä unohtaa sitä, että vapaaehtoisten kesken täytyy säilyttää yhteys muun muassa erilaisten vapaamuotoisten yhteisten tilaisuuksien kautta. Helposti käy niin, että kukin yöpartiopari eristyy omaksi ryhmäkseen, eikä heillä ole toistensa kanssa mitään tekemistä. Tämä on yhdistykselle toiminnan käytännön vetäjälle haaste.

Lisätietoa hankkeesta

Simo Järvinen
Puheenjohtaja, Pormestarinluodon Asukasyhdistys ry
Pylpyräntie 9 28190 Pori
simo.jarvinen@dnainternet.net
p. 044 292 4090

Pormestarinluodon Asukasyhdistys ry
Alahangantie 1, 28190 Pormestarinluoto

2.4 Hyvinkään Aamukorva

Taustaa

Hyvinkäällä, kuten muissakin kunnissa on tavoitteena ikäihmisten kotona selviytymisen tukeminen ja samalla laitoshoidon osuuden vähentäminen hoitoketjussa. Iäkkäiden osuus kuntalaisista tulee lisääntymään ja erilaisia ratkaisuja tarvitaan, jotta turvallinen kotona asuminen on mahdollista.

Uuden palvelumallin idea tuli ensin esille työyksiköissä vanhuspuolella. Hyvinkään kaupungin työntekijä teki vuonna 2008 raportointityön Aamukorva-toiminnasta oppilastyönä ottaessaan osaa kaupungin järjestämään koulutukseen. Hanketta oli myös saattamassa eteenpäin Hyvinkään kaupungin 24 turvallista tuntia -hankkeen keskustan aluetyöryhmä.

Hyvinkään kaupunkikeskustan aluetyöryhmä esitti, että Hyvinkäällä käynnistettäisiin yksin kotona asuville ikäihmisille tarkoitettu Aamukorva-puhelinpäivystys luomaan turvallisuutta ja auttamaan toimeen tulemistä omassa kodissa mahdollisimman pitkään.

Toteuttaminen

Toimeenpanevana tahona toimi Hyvinkään seurakunnan diakoniatyö ja Hyvinkään kaupungin vanhusten ja vammaisten palvelut. Vapaaehtoisia toimijoita haettiin laajasta järjestötoiminnasta. Järjestöille lähetettiin kyselylomake, jolla haettiin vapaaehtoisia toimijoita aloittamaan uutta toimintaa.

Toimintaa valmistelevaan nimettiin työryhmä, johon kuuluivat seurakunnan diakoniasihtööri, perusturvakeskuksen vanhusten- ja vammaisten palveluista vastaava johtaja, palvelukeskuksen johtaja, kotiutushoitaja sekä vammaisneuvoston edustajia (3) ja vanhusneuvoston edustajia (2). Työryhmä teki tutustumiskäynnin Hämeenlinna, josta saatiin toimintamalli. Vapaaehtoiset henkilöt koulutettiin tiivillä aikataululla. Koulutusvastaavina toimivat Hyvinkään kaupungin palveluohjaaja ja Hyvinkään seurakunnan diakoniasihtööri.

Tulokset ja vaikutukset

Hyvinkäällä Aamukorvatoiminta alkoi ripeästi ja se toimii edelleen. Palvelua käyttävät asiakkaat ovat omaksuneet vapaaehtoisen soittajansa omaksi turvaksi. Soittajat ovat tyytyväisiä työhönsä ja siihen annettavaan työnohjaukselliseen tukeen.

Mitä haasteita kohdattiin?

Uuden palvelun aloituksessa olisi voinut käyttää enemmän tiedotusta ja sitä kautta saada koulutettavia runsaammin mukaan. Toiminnan aloituksessa asiakkaiden etsiminen

keskittyi liikaa kotiutushoitajan työhön. Tätä kautta asiakkaita on koko toiminnan aikana tullut vähiten. Panostusta tulee suunnata omaisiin ja verkostossa työtään tekeviin tahoihin.

Mitä kustannuksia aiheutui?

Kustannuksia tuli palveluohjaajan ja diakoniasihteerin työpanoksesta kolmen kuukauden ajalta, koulutusmateriaalikustannuksista ja koulutuksessa tarjoiltavista kahveista. Lisäksi kustannuksia tulee puhelinkorvauskustannuksina vapaaehtoisille soittajille maksettavista korvauksista. Asiakkaille toiminta on maksutonta.

Miten työtä jatketaan?

Aamukorvatoiminta toimii yhtä tehokkaasti kuin sen alkaessaan. Ensi vuonna koulutetaan uusia vapaaehtoistoimijoita.

Kaupungin turvallisuuden parantuminen

Toiminta on muotoutunut käytännöksi ja yhdeksi osaksi palveluketjua kotona asumisen turvaamiseksi. Usein palvelu on asiakkaalle ensimmäinen kotiin annettava palvelu. Soitot turvaavat asiakkaalle hyvän aamun ja hänellä on näin mahdollisuus tulla kuulluksi. Soiton aikana asiakas kysyy, kertoo ja selvittelee tulevan päivän ja viikon tapahtumia ja tulee näin monipuolisesti autetuksi.

Opit/kokemukset, josta muut toimijat voivat hyötyä

Kokonaisuudessaan Aamukorvatoiminta kannattaa ottaa käyttöön ns. matalankynnyksen palveluna ikäihmisille. Maksuttomana palveluna käyttäjiä tulee varmasti olemaan.

Lisätietoa hankkeesta

Anne Kairajärvi
Palveluohjaaja
Hyvinkään kaupunki, koti- ja laitospalvelut, asiantuntijayksikkö
anne.kairajarvi@hyvinkaa.fi
p. 040 7064280

2.5 Kaupunginjohtajan päätöksellä pyöräilykypärät käyttöön Kouvolassa

Turvallisuutta edistävät yhteistyömallit, lasten ja nuorten turvallisuuden parantaminen

Taustaa

Kouvolan kaupungille myönnettiin WHO:n kansainvälisen Safe Community -verkoston jäsenyys 12.6.2008. Verkostoon hyväksymisen edellytyksenä on, että hakija toteuttaa turvallisuuden edistämisen työtä sovittujen kriteerien mukaisesti. Ainutlaatuista Kouvolan Turvallinen kunta -työssä on Kouvolan Tapaturmien ja väkivallan ehkäisykeskuksen (Start-keskus) kehittämä tapaturmatilastointi, joka tuottaa tietoa suunnitelmalliseen tapaturmien ehkäisyyn.

KELTUT on Start-keskuksen kevyen liikenteen tapaturmien ehkäisyyn keskittyvä asiantuntijatyöryhmä, jonka yhtenä tavoitteena on edistää pyöräilykypärän käyttöä Kouvolassa. KELTUT työryhmän puheenjohtaja Noora Airaksinen Sito Oy:stä ja Start-keskuksen päällikkö Ilona Nurmi-Lüthje luovuttivat 29.4.2010 kaupunginjohtaja Lauri Lamminmäelle kirjeen, jossa ehdotettiin, että Kouvolassa ryhdytään paikallisesti noudattamaan pyöräilykypärän käyttämiseen velvoittavaa lakia, joka koskee kaikkia pyöräilijöitä.

Toteuttaminen

Kouluille, työpaikoille sekä urheiluseuroille laaditaan vapaaehtoisuuteen perustuvat sopimuspohjat, joissa lapset ja vanhemmat sekä työntekijät sitoutuvat noudattamaan lakia ja käyttämään pyöräilykypärää työ-, koulu- ja vapaa-ajan matkoilla. Kypärän käyttöä tuetaan vahvalla tiedottamisella sekä palkitsemalla niitä, jotka käyttävät kypärää. KELTUT-työryhmä ja Kouvolan kaupungin liikenneturvallisuustyöryhmä toimivat esimerkkinä ja sitoutuvat ensimmäisinä kypärän käyttöön.

Kouvolan pyöräilykypärä ”lakia” ja sopimuspohjaa on esitelty eri yhteyksissä. Lisäksi on tehty yhteistyötä paikallisen jääkiekkoseuran KooKoon kanssa.

Tulokset ja vaikutukset

Vielä on liian aikaista arvioida tuloksia ja vaikutuksia, sillä käytäntö on käynnistynyt vasta syksyllä 2010.

Mitä kustannuksia aiheutui?

Käytännön toteutukseen on saatu Kansallista sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämisrahaa.

Miten työtä jatketaan?

Kouvolan ”pyöräilykypärälain” ja sopimuspuhjan esittelyä ja siitä tiedottamista jatketaan. Koulutustilaisuuksia aiheesta järjestetään.

Opit/kokemukset, joista muut toimijat voivat hyötyä

Hyvien yhteistyökumppaneiden ansiosta asiaa on saatu eteenpäin, joten niiden hankkiminen on tärkeää.

Lisätietoja hankkeesta

Ilona Nurmi-Lüthje
keskuksen päällikkö
Start-keskushanke
Kouvolan kaupunki
ilona.nurmi-luthje@kouvola.fi
p. 020 61 57424

Kirsi-Marja Karjalainen
erikoissuunnittelija
Start-keskushanke
Kouvolan kaupunki
kirsi-marja.karjalainen@kouvola.fi
p. 020 61 56716

Miia Pauna
suunnittelija
Start-keskushanke
Kouvolan kaupunki
miia.pauna@kouvola.fi
p. 020 61 56717

2.6 Turvallisuustyön yhteyspäällikön tehtävä, Oulu

Taustaa

Tehtävä on perustettu vuosituhannen alussa (2002) Oulun poliisilaitoksen ja Oulun kaupungin yhteistyönä. Turvallisuusyhteistyö koettiin jo tuolloin tärkeäksi, ja yhteistyön koordinointiin tarvittiin henkilö. Lisäksi haluttiin varmistaa, että yhteistyö todella toimisi ja kun yhteistyötä on kehittämässä yhteinen työntekijä, tunnetaan hänet omaksi työntekijäksi.

Toteuttaminen

Käytännön toteuttamiseen osallistuivat Oulun poliisilaitos ja Oulun kaupunki. Oulun poliisilaitos ja Oulun kaupunki ovat muutaman viime vuoden aikana yhteisesti palkanneet henkilön hoitamaan turvallisuustyön yhteyspäällikön tehtäviä Oulussa. Tehtävä on osoittanut tärkeytensä niin poliisilaitokselle kuin kaupungille.

Oulun poliisilaitoksessa toimiin poliisin virassa poliisimies, jonka tehtäviin kuuluu:

- suunnitella, kehittää ja koordinoita turvallisuussuunnitteluun kuuluvaa työtä ja osallistuvien tahojen toimintaa
- tehdä ehdotuksia sisäisen turvallisuuden ohjelman, väkivallan vähentämisen ohjelman ja muiden vastaavien valtakunnallisten ohjelmien toteuttamisesta alueella
- osallistua aktiivisesti alueen turvallisuussuunnitelman laatimiseen
- arvioida turvallisuustyön vaikuttavuutta
- edistää viranomaisten poikkihallinnollisen turvallisuustoiminnan kehittämistä kokonaisuudessaan ja erityisesti poliisi-, sosiaali-, nuoriso- ja koulutoimen kesken
- järjestää turvallisuussuunnitteluun liittyvää koulutusta osallistujatahoille
- edistää rikosentorjuntanäkökulman saamista kaikkeen julkiseen päätöksentekoon
- toteuttaa osaltaan erikseen sovittavia, poliisilaitokseen kuuluvien kuntien turvallisuussuunnitelmiin liittyviä hankkeita ja projekteja.

Tulokset ja vaikutukset

Yhteistyö kaupungin ja poliisilaitoksen välillä on parantunut ja konkretisoitunut. Turvallisuustyön yhteyspäällikkö toimii ”priimusmoottorina” poliisin tavoitteiden eteenpäin viemisessä turvallisuusyhteistyössä, ja myös ylläpitää arjen turvallisuuden näkökulmaa kaupungin toimintoihin liittyen.

Mitä haasteita kohdattiin?

Turvallisuustyön yhteyspäällikön tehtävän tunnetuksi tekeminen on ollut haasteellista, erityisesti tehtävän alkumetreillä.

Mitä kustannuksia aiheutui?

Oulun kaupungille ja Oulun poliisilaitokselle kummallekin erikseen n. 26 500 €.

Miten työtä jatketaan?

Jatkuu toistaiseksi.

Opit/kokemukset, josta muut toimijat voivat hyötyä

Käytännön ja konkreettisen tason yhteistyön kehittyminen uudelle tasolle on mahdollista.

Lisätietoa hankkeesta

Veli-Erkki Wäre
Poliisipäällikkö
Oulun poliisilaitos
veli-erkki.ware@poliisi.fi
p. +358 7187 65760

Heikki Kontsas
Riskienhallintapäällikkö
Oulun kaupunki
heikki.kontsas@ouka.fi
p. 044 7031203

2.7 Poliisikoordinaattorin tehtävä, Helsinki

Turvallisuutta edistävät yhteistyömallit, turvallisen elinympäristön luominen

Taustaa

Vuonna 2006 perustettiin Helsingin kaupungin hallintokeskukseen turvallisuus- ja valmiuosasto, joka oli tiiviissä yhteistyössä Helsingin poliisilaitoksen kanssa. Koska yhteistyöasioita oli paljon, heräsi ajatus poliisin sijoittamisesta kaupungin turvallisuus- ja valmiuosastoon. Ajatus toteutettiin myöhemmin saman vuoden aikana ja poliisikoordinaattorin tehtäväksi tuli koordinoida yhteistyöasioita Helsingin poliisilaitoksen ja Helsingin kaupungin välillä. Lisäksi poliisiyhteyshenkilö ottaa osaa erilaisiin turvallisuushankkeisiin, joita kaupungissa toteutetaan.

Toteuttaminen

Poliisikoordinaattorin tehtävä on Helsingin poliisilaitoksen ja Helsingin kaupungin hallintokeskuksen turvallisuus- ja valmiuosaston yhteistyön tulos.

Vuonna 2006 Helsingin kaupungilla aloitti turvallisuuskoordinaattorin nimikkeellä poliisista virkavapaalla oleva henkilö. Tarkoitus oli, että tehtävä on määräaikainen, noin kaksi vuotta, jonka jälkeen henkilö vaihtuu. Poliisilaitos valitsee tehtävään sopivan henkilön. Tällä hetkellä poliisikoordinaattori tekee yhden työpäivän viikossa poliisilaitoksella ja osallistuu laitoksen ohjausryhmätyöskentelyyn. Viikoittainen työpäivä poliisilaitoksella mahdollistaa asioiden viemisen nopeasti kaupungin suunnasta poliisilaitokselle ja koordinaattorilla pysyy kiinteä yhteys poliisilaitoksen johtoon.

Tulokset ja vaikutukset

Poliisikoordinaattorimalli on sujuvoittanut monilta osin turvallisuusyhteistyötä Helsingin poliisilaitoksen ja kaupungin välillä. Poliisilaitokselta ja kaupungilta on voitu olla yhteydessä yhteen pisteeseen turvallisuusasioissa. Kaupungille sijoitettu poliisikoordinaattori on saattanut tarvittavat toimijat yhteen niin poliisilaitoksen kuin kaupunginkin puolelta ja suunnitellut heidän kanssaan miten kussakin tapauksessa edetään.

Mitä haasteita kohdattiin?

Malli on uusi ja tarvittavan yhteistoimijoiden verkoston luominen kesti aluksi. Kun toimivat yhteydet kaupungin eri hallintokuntiin oli luotu, oli yhteistyökin sujuvaa. Turvallisuus- ja valmiuosastolla ei ole omia resursseja lähteä toimimaan ”kentällä”, vaan turvallisuutta edistävät käytännön työt jäävät virastoille (rakennusvirasto, kiinteistövirasto jne.) ja poliisilaitokselle.

Mitä kustannuksia aiheutui?

Sijoitettavan turvallisuuskoordinaattorin, nyttemmin poliisikoordinaattorin palkka- ja muista kustannuksista vastaa Helsingin kaupunki. Kustannuksina on pääsääntöisesti palkkakulut.

Miten työtä jatketaan?

Poliisikoordinaattorimalli on toteutettu projektiluonteisesti ja poliisilaitoksella on parhaillaan harkinnassa sen mahdollinen jatko tai muu mahdollinen yhteistoiminnan muoto. Nykyinen tehtävän hoitaja lopettaa 31.12.2010.

Kaupungin turvallisuuden parantuminen

Poliisikoordinaattorimalli on nopeuttanut operatiivisen tiedon kulkua poliisilaitoksen ja kaupungin välillä. Kaupungilla oleva yksi yhteyshenkilöpiste on madaltanut kynnystä ottaa yhteyttä poliisiin ja turvallisuusasiat tulevat helpommin huomioduiksi. Yhteyshenkilö saa nopeasti kokoon tarvittavat kaupungin toimijat ja näin päästään sujuvasti käytännön toimiin.

Opit/kokemukset, joista muut toimijat voivat hyötyä

Malli soveltuu parhaiten ehkä suurimpiin kaupunkeihin, joissa kaupungin /poliisin organisaatio on iso.

Lisätietoja hankkeesta

Teemu Kruskopf
Poliisikoordinaattori
Helsingin kaupunki, Hallintokeskus
Turvallisuus- ja valmiuosasto
teemu.kruskopf@hel.fi
p. 040 500 8322

2.8 Turvallisuussuunnittelutyöryhmä, Kouvola ja Iitti

Taustaa

Turvallisuussuunnitelman laadinnasta vastanneen ohjausryhmän tehtävänä oli valmistella Pohjois-Kymenlaakson turvallisuussuunnitelma (7 kuntaa alun perin, 6 niistä liittyi yhteen prosessin aikana). Kun Kouvolan ja Iitin turvallisuussuunnitelma valmistui, todettiin Kouvolan kaupungin laajennetussa turvallisuusjohtoryhmässä (myös Iitin edustus) edelleen olevan tarpeen kokoontua suurin piirtein vastaavalla kokoonpanolla huolehtimaan turvallisuussuunnitelman täytäntöön panemisesta sekä toimialojen ja viranomaisten yhteistyöstä.

Toteuttaminen

Käytännön toteuttamiseen osallistuivat Kouvolan kaupunki, Iitin kunta sekä pelastus- ja poliisilaitokset. Kouvolan riskienhallintapäällikkö toimii puheenjohtajana ja ryhmässä ovat edustettuna Iitin kunta, Kouvolan keskeiset toimialajohtajat sekä pelastuslaitoksen ja poliisin edustajat.

Tulokset ja vaikutukset

Yhteistyö turvallisuusasioissa ja niiden seurannassa on lisääntynyt sekä joitain konkreettisia hankkeita on tehty. Turvallisuustietoisuus ja yhteistyö kuntien ja toimialojen sekä poliisin ja pelastuslaitoksen välillä on lisääntynyt.

Mitä haasteita kohdattiin?

Työtä on edelleen jatkettava ja konkreettisia tekoja tulisi saada jo enemmän aikaan.

Mitä kustannuksia aiheutui?

Käytetty työaika sekä mahdolliset hankkeet, joita sen puitteissa on tehty.

Miten työtä jatketaan?

Työryhmä tulee edelleen kokoontumaan ja viemään hankkeita asukkaiden turvallisuuden parantamiseksi eteenpäin sekä varmistamaan turvallisuussuunnitelman toteuttamista.

Opit/kokemukset, josta muut toimijat voivat hyötyä

Säännöllisesti kokoontuva ryhmä, joka valittujen mittareiden avulla seuraa turvallisuutta sekä kykenee reagoimaan muutoksiin ja raportoimaan niistä ja ryhtymään myös omilla osa-alueillaan yhdensuuntaisiin toimenpiteisiin on pelastuslaitoksella nähty hyvänä.

Lisätietoa hankkeesta

Jukka Perttula
Riskienhallintapäällikkö
Kouvolan kaupunki
p. 020 615 7603

Juhani Carlson
Paloinsinööri
Kymenlaakson pelastuslaitos
juhani.carlson@kympe.fi
p. 044 702 6331

2.9 TEPO/ CBRNE yhteistyö eri viranomaisten kanssa

Taustaa ja toteuttaminen

Räjähteiden, kemiallisten, biologisten ja säteilevien aineiden muodostamien uhkakuvien monimutkaistuminen aiheutti tarpeen uusille toimille.

Helsingin poliisilaitos yhdessä Helsingin pelastuslaitoksen ja lukuisten eri CBRNE asiantuntijaviranomaisten kanssa on tehnyt yhteistyötä rikollisten uhkakuvien hallinnaksi.

On perustettu CBRNE yhteistyöfoorumi ja kehitetty yhteistyötä, ennaltaehkäiseviä toimia sekä yhteisiä toimintamalleja eri tilanteita varten.

Tulokset ja vaikutukset

Yhteistyö rikollisten CBRNE uhkien hallinnaksi on kehittynyt tasolle, josta on hyvä jatkaa tulevaisuuteen.

Mitä haasteita kohdattiin?

Resurssipula vaivaa kaikkia osapuolia. Muuten kehitystyö on johtanut hyviin tuloksiin. Tärkeää huomioida, että toimintaa kehitetään koko ajan.

Mitä kustannuksia aiheutui?

Kustannuksia on mahdoton arvioida, mutta yhteistyön kehittäminen on vaatinut tehokasta työajan käyttöä.

Miten työtä jatketaan?

Toiminnan pitäminen ajan tasalla vaatii jatkuvaa yhteistyön ja toiminnan kehittämistä.

Kaupungin turvallisuuden parantuminen

Hyvin toimivalla viranomaisyhteistyöllä voidaan vaikuttaa oleellisesti tilanteiden hallintaan ja tätä kautta kansalaisten turvallisuuden tunteeseen.

Opit/kokemukset, josta muut toimijat voivat hyötyä

Toiminta on herättänyt kansainvälistä huomiota ja odotettavissa on vierailuja

Lisätietoa hankkeesta

Markus Heiskanen
ylikonstaapeli / Helsingin poliisilaitos, Valmiusyksikkö TEPO/ CBRNE
Pasilanraitio 11, 00240 Helsinki
markus.heiskanen@poliisi.fi
p. 040 750 4523

2.10 Yhteistyö kaupungissa sijaitsevien yritysten, laitosten, virastojen sekä lähetystöjen turvallisuushenkilöstön kanssa, Helsinki

Taustaa ja toteuttaminen

Käytännön kehittämisen taustalla ovat pommiuhkaukset, epäillyt vaaralliset postilähetykset sekä jauhekirjeet. Käytännön toteuttamiseen osallistuivat Helsingin poliisilaitos, Valmiusyksikkö, TEPO- henkilöstö. Tavoitteena oli uhkausten ja tekojen taustojen ymmärryksen lisääminen, ennaltaehkäisevät toimet sekä yhteisten toimintamallien sopiminen.

Tulokset ja vaikutukset

Yhteistyön ja koulutuksen seurauksena uhkausten ja postiliikenteen häiriöt eivät ole aiheuttaneet läheskään niin paljon pelkoa ja epävarmuutta kohteissa. Tilanteet on voitu hoitaa hiljaisuudessa ilman ylimääräistä panikointia.

Mitä haasteita kohdattiin?

On tärkeää pysyä ajan tasalla edellä mainittujen ongelmien kehityksessä ja säännöllisesti päivittää toimintaohjeita. Haasteena ovat myös henkilöstövaihdokset ja sitä kautta turvallisuuskulttuurin ylläpitäminen.

Mitä kustannuksia aiheutui?

Käytännön kehittäminen on vaatinut useita työtunteja vuosien varrella.

Miten työtä jatketaan?

Toiminta jatkuu tarpeiden mukaan.

Kaupungin turvallisuuden parantuminen

Turvallisuus on parantunut, sillä moni tilanne on voitu hoitaa niin, että julkinen sana ei ole saanut otsikoita. Näin on voitu paremmin ylläpitää yhteiskuntarauhaa.

Opit/kokemukset, josta muut toimijat voivat hyötyä

Yhteistyö on tuottanut pelkästään positiivista palautetta ja on sitä kautta palkitsevaa toimintaa. Edelleen on silti liian vähän henkilöitä, jotka tekevät kyseistä työtä. On erittäin vaativaa kohdata eri toimijoiden turvallisuushenkilöstöä ja mukautua heidän ongelmiinsa.

Lisätietoa hankkeesta

Markus Heiskanen
ylikonstaapeli / Helsingin poliisilaitos, Valmiusyksikkö TEPO/ CBRNE
Pasilanraitio 11, 00240 Helsinki
markus.heiskanen@poliisi.fi
p. 040 750 4523

2.11 Koulu-uhkausten hallinta ja yhteistyö poliisin kanssa

Taustaa ja toteuttaminen

Käytännön taustalla on kouluampumisten jälkeen syntynyt uhkausbuumi. Poliisi muiden viranomaisten kanssa on mukana Opetushallituksen ja sisäasiainministeriön valtakunnallisessa koulutusprojektissa koulujen turvallisuuden lisäämiseksi. Projektin lisäksi poliisin TEPO- henkilöstö on tukenut paikallisesti lähipoliisia koulujen turvallisuuden lisäämiseksi poliisin omilla koulutustilaisuuksissa.

Opetushallituksen ja sisäasiainministeriön projektissa on eri puolilla valtakuntaa järjestetty koulutustilaisuuksia koulujen turvallisuusvastaaville. Poliisi on kertonut uhkausten taustoista, ennaltaehkäisystä, yhteistyöstä ja yhteisistä toimintamalleista. Samalla kaavalla on TEPO- henkilöstö ollut tukemassa paikallisesti lähipoliiseja, kun poliisi on järjestänyt omaa alueellista koulutusta koulujen turvallisuusvastaaville.

Tulokset ja vaikutukset

Projekti on edistänyt koulujen työrauhan palauttamista ja yhteistyön kehittämistä poliisin ja muiden viranomaisten kanssa. Ennaltaehkäisevät toimet ovat keskeinen osa yhteisyyttä.

Mitä haasteita kohdattiin?

Projektin osalta haasteellista on ollut jalkauttaa kouluihin uutta turvallisuuskulttuuria, kun taustalla on pelkoa ja epävarmuutta tapahtuneiden ampumisten johdosta.

Mitä kustannuksia aiheutui?

Kustannuksia on melko vaikea laskea, koska toimintaa on ollut eri puolilla maata ja toimintaan on osallistunut iso joukko ihmisiä.

Miten työtä jatketaan?

Opetushallituksen ja sisäasiainministeriön projekti jatkuu, kuten myös poliisin oma työ lähipoliisin ja TEPO- henkilöstön toimesta.

Opit/kokemukset, josta muut toimijat voivat hyötyä

Koulu-uhkausten taustoista, ennaltaehkäisystä, yhteistyöstä ja yhteisistä toimintamalleista kertominen on positiivista työtä, joka vaatii sitoutumista ja empatiaa kouluttajilta, sillä vastassa on ihmisiä, joilla on pelkoja ja traumoja.

Lisätietoa hankkeesta

Heiskanen Markus
ylikonstaapeli / Helsingin poliisilaitos, Valmiusyksikkö TEPO/ CBRNE
Pasilanraitio 11, 00240 Helsinki
markus.heiskanen@poliisi.fi
p. 040 750 4523

2.12 PATU - yhteistyöryhmä, Helsinki

Turvallisuutta edistävät yhteistyömallit, turvallisen elinympäristön luominen, viranomaisyhteistyö

Taustaa ja toteuttaminen

PATU - yhteistyöryhmä on epävirallinen Helsingin poliisin palonsyöntutkintaryhmän ja palotarkastajien välinen kuukausittain kokoontuva yhteistyöryhmä, jossa keskustellaan tulipaloihin liittyvistä asioista, kuten vakavien palojen tutkinnasta, palojen ennaltaehkäisystä, rakenteellisesta turvallisuudesta, tilastoista, yhteisistä pelisäännöistä. Taustalla on yhteistyötarpeen kehittäminen ryhmätoiminnan avulla. Palaute jo loppuun käsitellyistä tai akuuteista palotapahtumista tavoittaa näin kummankin viranomaisen. Patu-ryhmä on jo toiminut muutaman vuoden ajan. Kokouksia pidetään noin kerran kuukaudessa, niiden asiasisältö suunnitellaan huolella ja kokousasioista laaditaan kokouspöytäkirjat.

Tulokset ja vaikutukset

Tuloksena on ollut tiedonkulun parantuminen ja viranomaisyhteistyön kehittyminen.

Mitä haasteita kohdattiin?

Palomestarien mukanaolo olisi ollut tarpeellista ja jatkossa heidänkin pitäisi osallistua ryhmän toimintaan.

Miten työtä jatketaan?

Yhteistyöryhmä jatkaa toimintaansa ja mahdollisesti palomestaritaho eli operatiivinen puoli tulee mukaan.

Opit/kokemukset, joista muut toimijat voivat hyötyä

Laaja-alainen tiedonhallinta siitä, mitä palontutkinta kokonaisuudessaan pitää sisällään.

Lisätietoja hankkeesta

Markku Stenberg
rikoskomisario
HPL / rikos / väkivaltarikosyksikkö
markku.stenberg@poliisi.fi
p. 0718775356

2.13 Turvallisuus- ja valmiuosaston perustaminen keskushallintoon (hallintokeskukseen), Helsinki

Taustaa

Käytäntö sai alkunsa kaupunginjohtaja Jussi Pajusen aloitteesta. Oli tarve koordinoida kaupungin hallintokunnissa hajallaan olleita turvallisuushankkeita ja turvallisuusstrategista suunnittelua sekä kokonaisvalmiuden ja poikkeustilanteisiin varautumisen suunnittelua ja ylläpitää koordinoitusti yhteistyösuhteita muun muassa poliisiin, puolustusvoimiin, tulliin ja rajavartiolaitokseen.

Toteuttaminen

Turvallisuus- ja valmiuosaston perustamiseen liittyvästä käytännön työstä vastasivat osastolle siirretyt henkilöt. Perustaminen tehtiin kaupunginvaltuuston päättämällä johtosääntömuutoksella ja viraston sisäisillä henkilöstösiirroilla.

Tulokset ja vaikutukset

Osaston perustaminen nosti turvallisuuden esille koko kaupungin tasolla. Laaja-alaisen yhteydenpidon tiivistäminen paitsi kaupungin hallintokuntien sisällä niin myös muiden tällä alueella toimivien tahojen (muun muassa poliisi, puolustusvoimat, tulli, raja) kanssa parani.

Mitä haasteita kohdattiin?

Erityisen haasteellista on ollut ja on voimavaratarpeisiin vastaaminen.

Mitä kustannuksia aiheutui?

Ei merkittäviä kustannuksia, koska osaston perustaminen toteutettiin sisäisin vakanssiirroin.

Miten työtä jatketaan?

Jatkossa kehitetään toimintaa hyväksytyjen suunnitelmien puitteissa.

Opit/kokemukset, joista muut toimijat voivat hyötyä

Tämän tapaiset asiat on ratkaistava organisaatiokohtaisesti. Mikä sopii yhdelle ei välttämättä sovi kaikille, mutta Suomen mittakaavassa suurelle kaupungille turvallisuusasioiden keskittäminen voi olla hyödyllistä.

Muuta huomioitavaa

Turvallisuusosasto voi toimia katalysaattorina kansainvälisten, esimerkiksi muiden eurooppalaisten kaupunkien hyvien turvallisuuskäytäntöjen siirtämisessä omaan kaupunkiin.

Lisätietoja hankkeesta

Anneli Frantsi
Neuvotteleva viranhaltija
Hallintokeskus
Turvallisuus- ja valmiuosasto
PL 1, 00099 Helsingin kaupunki
anneli.frantsi@hel.fi
p. 09 310 79769 ja 050 5513347

2.14 Oulun opetustoimessa perustettu turvallisuusjohtamisen tiimi (turjo-tiimi)

Turvallisuutta edistävät yhteistyömallit, lasten ja nuorten turvallisuuden parantaminen, väkivallan vähentäminen ja turvallisen elinympäristön luominen

Taustaa ja toteuttaminen

Tiimin tehtävänä on vastata koko opetustoimen turvallisuusjohtamisesta ja sekä henkilöstön että oppilaiden turvallisuudesta ja hyvinvoinnista. Opetuslautakunta hyväksyi turjo-tiimin toimintaperiaatteet, organisoinnin ja vastualueet.

Kokonaisvaltainen turvallisuusjohtaminen tarvitsee johtamisen organisaation. Työsuojelupäällikkö Markku Niskavaara kehitteli ideaa, jota turjotiimissä on jalostettu. Turvallisuusjohtamisen tiimin jäseninä ovat hallintojohtaja Mika Penttilä (pj), työsuojelupäällikkö Markku Niskavaara ja valmiuspäällikkö Jari Haapalainen.

Vastaavaa tiimirakennetta on jalkautettu myös koulu ja oppilaitostasolle

Tulokset ja vaikutukset

Turvallisuusjohtaminen on selkiytynyt opetustoimessa.

Mitä haasteita kohdattiin?

Haasteellisinta on tehtävien tai haasteiden paljous, josta seuraa ajanpuute.

Mitä kustannuksia aiheutui?

Henkilöt toimivat turjo-tiimissä oman toimensa/virkatehtävien ohella. Lisäksi on sovittu erikseen maksettavasta erityispalkkiosta.

Miten työtä jatketaan?

Tulevan kuntaliitoksen myötä koulujen ja henkilöiden määrä lisääntyy, minkä seurauksena turjo-tiimin henkilöstöä mahdollisesti lisätään.

Kaupungin turvallisuuden parantuminen

Turvallisuuden voidaan katsoa parantuneen ainakin opetustoimen osalta.

Opit/kokemukset, joista muut toimijat voivat hyötyä

Vastaavan organisaation perustaminen kuntiin voi osoittautua hyödylliseksi.

Lisätietoja hankkeesta

Jari Haapalainen
rehtori / valmiuspäällikkö
Lintulammen koulu
Haapanatie 33, 90150 Oulu
jari.haapalainen@ouka.fi
p. 044703913

2.15 Itä-Helsingin turvallisuussuunnitelma - Kontula, Kivikko, Kurkimäki, Myllypuro, Itäkeskus, Marjaniemi, Vartiokylä, Vartioharju, Puotinharju, Puotila ja Roihupellon teollisuusalue.

Turvallisuutta edistävät yhteistyömallit, lasten ja nuorten turvallisuuden parantaminen, väkivallan vähentäminen, turvallisen elinympäristön luominen

Taustaa

Itä-Helsingissä, silloisessa Itäkeskuksen poliisipiirissä, toteutettiin vuosina 2007–2008 Helsingin poliisilaitoksen lähipoliisipilotti. Pilottihankkeen päätavoitteena oli kehittää vuodesta 1987 toimineen aluepoliisijärjestelmän tilalle nykyaikaan paremmin soveltuva lähipoliisimalli Helsinkiin. Lähipoliisipilotin toisena tavoitteena oli paikallisen turvallisuusyhteistyömallin ja siihen liittyvän turvallisuussuunnitelman luominen Sisäisen turvallisuuden ohjelman, Helsingin kaupungin turvallisuusstrategian 2006 ja poliisin valtakunnallisen lähipoliisistrategian linjausten mukaisesti. Pilotin missio oli pilottialueeksi valitun, eniten hälytystehtäviä ja rikoksia Itä-Helsingissä poliisille tuottavan alueen turvallisuuskehityksen kokonaisvaltainen haltuunotto suunnitelmallisella ja laaja-alaisella verkostoyhteistyöllä.

Turvallisuussuunnittelun maantieteellinen alue oli sama kuin Itäkeskuksen poliisipiirin lähipoliisipilotin toiminta-alue, käsittäen Vartiokylän ja Myllypuron peruspiirit sekä Mellunkylän peruspiiristä Kontulan, Kivikon ja Kurkimäen osa-alueet.

Toteuttaminen

Turvallisuussuunnittelun vetovastuu oli Itäkeskuksen poliisipiirin johtajalla. Keskeisessä roolissa olivat myös Itäisen sosiaaliaseman sekä perhekeskuksen päälliköt. Turvallisuussuunnittelutyöhön osallistui edustajia kaupungin kaikista hallintokunnista, poliisista sekä asukasyhdistysten puheenjohtajat. Asiantuntijoina kuultiin muun muassa alueen yrittäjiä sekä muita keskeisiä yhteistyötahoja. Helsingin kaupungin turvallisuus- ja valmiuosaston edustaja toimi pysyvänä asiantuntijana turvallisuussuunnittelun johtoryhmässä.

Turvallisuussuunnittelutyö aloitettiin yhteistyökumppaneiden kartoituksella, jonka jälkeen valittiin keskeiset viranomais- ja muut toimijat, joita tarvittiin suunnitteluvaiheessa. Näiden kohderyhmien edustajat kutsuttiin verkostokokoukseen marraskuussa 2007. Heille lähetettiin myös enakkotehtävä, jossa tuli pohtia muun muassa alueen keskeisiä ongelmia sekä yhteistyökäytäntöjä oman toiminnan näkökulmasta. Enakkotehtävien pohjalta käsiteltiin pilottialueen turvallisuus- ja yhteistyötilannetta ja päätettiin viisi turvallisuuden osa-aluetta, joihin yhteistyön voimavarat kohdennettaisiin. Nämä osa-alueet olivat 1) perheiden turvallisuus 2) lapsiin

ja nuoriin liittyvä huoli 3) päihde-, huume-, mielenterveys- ja moniongelmaiset henkilöt 4) ympäristön turvallisuus sekä 5) liikenneturvallisuus.

Verkostokokouksessa perustettiin turvallisuussuunnittelun johtoryhmä ohjaamaan turvallisuussuunnitteluprosessia, jonka puheenjohtajana toimi Itäkeskuksen poliisipiirin johtaja. Turvallisuuden osa-alueille perustettiin alatyöryhmät, joiden puheenjohtajiksi valittiin kyseisen sektorin aluepäällikkö/asiantuntija. Alatyöryhmien tehtävänä oli valmistella turvallisuusanalyysi omalta osa-alueelta, jonka pohjalta turvallisuussuunnitelma laadittaisiin.

Alatyöryhmät raportoivat työstään säännöllisesti sekä esittivät väli- ja loppuraportit johtoryhmälle asetetun aikataulun mukaan. Alatyöryhmien vetäjät olivat yhtä lukuun ottamatta johtoryhmän jäseniä, joten tieto kulki hyvin koko ajan. Lisäksi puheenjohtaja oli mukana neljän alatyöryhmän kokouksissa alkuvaiheessa. Turvallisuussuunnitelman laatimista varten perustettiin erillinen turvallisuussuunnitelma-työryhmä, johon Helsingin kaupungin hallintokeskuksen turvallisuus- ja valmiusosasto tarjosi sihteerin työvoiman.

Johtoryhmän hyväksyttyä turvallisuussuunnitelman se julkaistiin Internetissä eri foorumeilla, muun muassa kaupunginosayhdistysten kotisivuilla. Turvallisuussuunnitelmasta jätettiin myös kappaleet alueen kaikkiin kirjastoihin, lähioasemille sekä Myllypuron lukusaliin, jossa alueen asukkailla oli mahdollisuus tutustua siihen. Helsingin kaupungin sosiaaliviraston lähityöntekijät järjestivät yhteistyössä alueen asukasyhdistysten kanssa alueelle kolme asukasiltaa: Myllypuroon, Mellunkylään sekä Itäkeskukseen. Itä-Helsingin uutisissa julkaistiin tiedote siitä missä alueen asukkailla on mahdollisuus tutustua turvallisuussuunnitelmaan, sekä asukasiltojen ajankohdista, jolloin asukkailla oli mahdollisuus saapua keskustelemaan suunnitelmasta. Asukasilloissa kysymyksiin vastasi turvallisuussuunnitelman laadintaan osallistuneita henkilöitä.

Tulokset ja vaikutukset

Pilottihankkeessa koeponnistettu lähipoliisiryhmä-malli otettiin vaiheittain käyttöön kaikissa Helsingin poliisilaitoksen neljässä poliisipiirissä vuoden 2009 aikana. Vuoden 2010 alussa toteutetussa Helsingin poliisilaitoksen rakennemuutoksessa lähipoliisi- ja valvontaryhmät vakiinnutettiin kaikkien kolmen uuden poliisipiirin rakenteisiin.

Pilotin turvallisuussuunnittelun johtoryhmän nimi muutettiin turvallisuusyhteistyön johtoryhmäksi turvallisuussuunnitelman valmistuttua vuoden 2009 alussa. Turvallisuusyhteistyön koordinoimista, hallintaa, toimeenpanoa ja seuranta jatkettiin suunnitteluvaiheessa muodostetulla verkostorakenteella. Vuosien 2009–2010 aikana sekä turvallisuusyhteistyön johtoryhmän toiminta-alue että turvallisuusyhteistyö on laajennettu myös muille Itä-Helsingin alueille.

Mitä haasteita kohdattiin?

Turvallisuussuunnittelu oli hyvin virkamiesvetoinen ja pitkäkestoinen prosessi. Itse suunnitteluvaiheeseen ei, asukasyhdistysten puheenjohtajia lukuun ottamatta, osallistunut muita alueen asukkaita. Jatkossa olisi hyvä löytää keinoja sekä asukkaiden että muiden turvallisuuden kannalta tärkeiden alueen toimijoiden aktiivisempaan osallistamiseen itse suunnitteluprosessissa sekä suunnitelman tavoitteiden toteuttamisessa. Lisäksi turvallisuussuunnitteluprosessissa olisi voitu enemmän hyödyntää ja käyttää olemassa olevia, toimivia moniammatillisia yhteistyöryhmiä ja yhteistyön rakenteita.

Mitä kustannuksia aiheutui?

Turvallisuussuunnitelman laadinta toteutettiin virkatyönä, josta ei suunnitelman ja sen liitteenä olleen paikallisen turvallisuusanalyysin painokustannuksia lukuun ottamatta, syntynyt kustannuksia.

Miten työtä jatketaan?

Itä-Helsingin turvallisuussuunnitelman toimeenpanon koordinaatio- ja seurantavastuu on turvallisuusyhteistyön johtoryhmällä, jonka puheenjohtajan toimi aina vuoden 2009 loppuun asti Itäkeskuksen poliisipiirin johtaja. Vuoden 2009 lopussa johtoryhmä valitsi uudeksi puheenjohtajaksi Itäisen sosiaaliaseman päällikön kahdeksi vuodeksi eteenpäin. Paikallisen turvallisuussuunnitelman toteuttamisen seurannassa hallintokeskuksen turvallisuus- ja valmiuosasto antaa taustatukensa alueen toimijoille.

Turvallisuussuunnitteluprosessin aikana perustettu yhteistyöorganisaatio, joka koostuu johtoryhmästä sekä eri turvallisuuden osa-alueen alatyöryhmistä, jotka vastaavat toiminnan kehittämisestä sekä todettujen kehittämiskohteiden toteutumisesta myös jatkossa. Jokaiselle tavoitteelle tai toimintaehdotukselle oli määritelty omat vastuutahot. Johtoryhmä kokoontuu 3-4 vuodessa ja jokaisen vuoden lopussa oli sovittu kunkin painopiste-alueen alatyöryhmän raportoivan johtoryhmälle tavoitteiden toteutumisesta.

Alueelliselle turvallisuussuunnitelmalle ei ollut valmiita seurannan mittareita, joilla voitaisiin tarkoituksenmukaisella tavalla arvioida turvallisuussuunnitelman toimeenpanon vaikuttavuutta. Johtoryhmän yhdeksi keskeiseksi tehtäväksi asetettiin alueelle sopivien yhteistyön vaikuttavuusmittareiden kehittäminen. Toisena tavoitteena oli yhteisen turvallisuuden tilannekuvan luominen.

Turvallisuusyhteistyön pilottivaiheessa luotua yhteistyörakennetta (organisointia) on vuonna 2010 muutettu muun muassa siten, että kolmen painopistealueen kehittäminen ja seuranta on siirretty Itä-Helsingissä toimivien luonnollisten moniammatillisten työryhmien hoidettavaksi. Verkostoyhteistyön laajentumisen myötä, päällekkäisten rakenteiden syntymisen estämiseksi, on välttämätöntä keskittää yhteistyötä ja

toimintoja. Lisäksi koillisella alueella, Itäisen poliisipiirin uudella liitosalueella, Helsingissä ollaan kokoamassa vastaavanlaista turvallisuusyhteistyön verkostoa.

Kaupungin turvallisuuden parantuminen

Turvallisuussuunnitteluprosessin aikana koottu yhteistyöverkosto jo itsessään luo hyvät edellytykset alueen turvallisuuden edistämiseksi.

Opit/kokemukset, joista muut toimijat voivat hyötyä

Itä-Helsingin turvallisuussuunnitelma oli ensimmäinen paikallistason ”kyläsuunnitelma” Helsingissä. Pilotissa ja turvallisuussuunnitelman toimeenpanossa hankitut kokemukset ja mallit voidaan hyödyntää turvallisuussuunnitelmien ja -yhteistyön rakentamisessa muille alueille Helsingissä - sekä myös muualla Suomessa.

Turvallisuussuunnitteluprosessin aineisto sekä prosessin tuotoksena syntyneet 20-sivuinen turvallisuussuunnitelma ja lähes 60-sivuinen turvallisuusanalyysi ovat kaikkien hyödynnettävissä.

Muuta huomioitavaa

Itä-Helsingin turvallisuussuunnitelman inspiroimana kehitetään parhaillaan turvallisuus – ja valmiuosaston, sekä Helsingin kaupunginosayhdistykset, Helka ry:n kanssa uutta ”osallistavan kaupunginosakehityksen työkalut”-projektia, jonka tavoitteena on löytää keinoja asukkaiden parempaan osallistamiseen kaupunginosansa kehittämässä sekä turvallisuussuunnittelussa.

Lisätietoja hankkeesta

Veli Hukkanen
Ylikomisario/Helsingin poliisilaitos, Itäinen poliisipiiri
veli.hukkanen@poliisi.fi
p. 040 507 1037

2.16 Vantaan turvallisuustoiminta

Turvallisuutta edistävät yhteistyömallit, lasten ja nuorten turvallisuuden parantaminen, väkivallan vähentäminen, turvallisen elinympäristön luominen

Taustaa

Vantaalla turvallisuustoiminta alkoi vuonna 1999 Vantaan Turvallisuustalkoot -ohjelmalla ja laajeni kattavammaksi sisäisen turvallisuudenalaiseksi ohjelmaksi vuonna 2009. Vantaa on nuori ja kasvava kaupunki, jolla on omat suurelle kaupungille ominaiset ongelmansa, joihin katsottiin tarpeelliseksi pureutua yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Asukkaiden turvallisuudentunnetta haluttiin parantaa. Vantaan asukkaiden turvallisuuden perustana nähtiin sosiaalisesti eheä kaupunki ja turvallisuustyötä tekevä yhteistyöverkosto.

Toteuttaminen

Aloitteen turvallisuustalkootyöhön mukaanmenosta tekivät silloiset kaupunginjohtaja ja poliisipäällikkö. Sitten käynnön yhteistyötä ja toimeenpanoa on kehitetty ja toteutettu turvallisuussuunnittelun ohjausryhmän, yhteistyöryhmien sekä lukuisten sidosryhmäyhteistyökumppaneiden voimin. Uusi turvallisuusohjelma ja siihen liittyvä turvallisuusohjelma suunniteltiin ja sitä alettiin toteuttaa yhdessä jo aiemmin yhteistyössä mukana olleiden sekä uusien toimijoiden kanssa.

Vuonna 2002 Vantaan kukin palvelualue teki omat alueelliset turvallisuussuunnitelmansa, joissa esitettyjä toimenpiteitä (hankkeet, turvallisuustapahtumat, toimintamallien kehittäminen jne.) toimeenpantiin kaupungin viranomaisten ja alueiden toimijoiden yhteistyöllä. Turvallisuustalkoissa keskityttiin ensisijaisesti arkipäivän turvallisuuden torjuntaan ja ennaltaehkäisyyn.

Vantaan uusi, koko kaupungin yhteinen turvallisuussuunnitelma hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa joulukuussa 2009. Turvallisuussuunnitelma käsittää kahdeksan päätoimintalinjaa. Päätoimintalinjojen toteutuksesta vastaavat yhteistyöryhmät, jotka laativat vuosittaiset toimintasuunnitelmansa. Yhteistyöryhmien lisäksi turvallisuusyhteistyössä on mukana paikallisia toimintaryhmiä ja erityisiä asiantuntijaryhmiä.

Päätoimintalinjoista on laadittu nykytila-analyysit, joiden mukaan toimintaa on lähdetty toteuttamaan erilaisin toimenpitein (esimerkiksi asukaskyselyt, kirjelmät kaupungille, tapahtumat kuten Turvallisuus-illat, asukastapahtumat, hankkeet, toimintamallien kehittäminen, seuranta ja sen kehittäminen).

Turvallisuussuunnitelmaa toteutetaan valtuustokausittain. Kauden aikana suunnitelman toteutumisesta tehdään kaupungin johdolle väliraportti sekä kauden päättyessä toiminnan ja verkostoyhteistyön arviointi.

Vantaan turvallisuustoiminta -sivut ovat internetissä Vantaan kaupungin verkkosivuilla sekä Itä-Uudenmaan poliisin verkkosivuilla.

Tulokset ja vaikutukset

Hankkeilla ja toiminnoilla on saatu aikaan positiivisia tuloksia paikallisessa rikosentorjunnassa. Lisäksi turvallisuuden edistämiseen liittyvä verkostoyhteistyö on parantunut 10 vuoden aikana. Uusia toimintamalleja on kehitetty ja saatu vakiintumaan kaupungin käytännöissä.

Mitä haasteita kohdattiin?

Itse turvallisuussuunnitelmissa olisi pyrittävä esittämään ongelmat/haasteet ja niihin kohdennettavat toimenpiteet. Viimeistään yhteistyöryhmien toimintasuunnitelmissa olisi esitettävä konkreettiset toimenpiteet. Kirjallisten suunnitelmien muuntaminen konkreettisiksi toimenpiteiksi on ollut ja on edelleen erityisen haasteellista. Työryhmät kaipaavat konkreettista toimintaa, mutta ne eivät edelleenkään kovin itsenäisesti ja oma-aloitteisesti suunnittele toimintaa omalla toimintalinjallaan/alueellaan. Haasteena on erityisesti se, ettei toimintaan ole budjetoitu yhtään rahaa, ja tämä vaikeuttaa konkreettisen toiminnan suunnittelua. Rahan puute myös omalta osaltaan hidastaa myös erilaisten potentiaalisten yhteistyötahojen (esimerkiksi järjestöt, yritykset) mukaantuloa ja sitoutumista toimintaan.

Mitä kustannuksia aiheutui?

Kustannuksia on aiheutunut lähinnä hankkeiden ja tapahtumien toteuttamisesta. Hankkeisiin on saatu rahoitusta lähinnä Rikosentorjuntaneuvostolta ja tapahtumiin ja pienempiin hankkeisiin paikallisilta yhdistyksiltä sekä Vantaan aluetoimikunnilta.

Merkittävimpiä hankkeita ovat olleet Korso-Koivukylän katuväkivaltahanke (kustannukset 16 000 e, rahoitus Rikosentorjuntaneuvostolta), Vantaan turvallisuustalkoiden arviointi (16000 e Rikosentorjuntaneuvostolta) sekä uusimpana Oikeus elämään -hanke (Rikosentorjuntaneuvostolta 25 000 e).

Kustannuksia on muuten tullut lähinnä Turvallisuus-iltojen järjestelyistä (n. 200 e/ilta), ja niihin on saatu avustusta aluetoimikunnilta. Joissakin hankkeissa (esimerkiksi sosiaali- ja terveystoimen Poika-projekti) kustannuksia aiheuttivat käytännön toiminta (tapahtumat, vierailut) ja työntekijöiden (tukihenkilöiden) palkkiot.

Toimintamallien (kuten etnisten konfliktien toimintamalli ja Näppäri-toimintamalli) kehittämisestä ei ole aiheutunut kustannuksia vaan toimintamallit on kehitetty ja niitä toteutetaan useiden eri tahojen verkostoyhteistyöllä.

Miten työtä jatketaan?

Vantaan turvallisuussuunnitelmaa ja siihen liittyviä toimenpiteitä toteutetaan valtuustokauden 2009–12 ajan. Valtuustokauden päättyessä toiminta arvioidaan. Päätoimintalinjojen toimivuus ja tarkoituksenmukaisuus otetaan käsittelyyn ja tarvittaessa toimintalinjoja uudistetaan ja/tai muutetaan.

Kaupungin turvallisuuden parantuminen

Kaupungin turvallisuus on parantunut siten, että turvallisuus ja viihtyisyys koetaan entistä enemmän kaikkien kaupunkilaisten yhteiseksi asiaksi ja tavoitteeksi. Muun muassa asukasyhdistykset ovat yhä enemmän kiinnostuneita mukanaolosta turvallisuusyhteistyössä. Viranomaisien välinen yhteistyö on parantunut ja poikkihallinnollinen toimintamalli on vakiintunut. Yksittäiset hankkeet kuten Näppäri ja vahingontekojen estämiseen tähtäävä projekti ovat osaltaan saaneet hyviä tuloksia ja vähentäneet rikollisuutta.

Opit/kokemukset, joista muut toimijat voivat hyötyä

Turvallisuusyhteistyöhön liittyvä toiminta vaatii aina vetäjän tai vetäjiä, jotka koordinoivat toimintaa ja vievät esimerkiksi kaupungin sisällä tietoa eteenpäin. Turvallisuusyhteistyö vaatii asiaan sitoutuneita tahoja ja erityisesti kaupungilta ehdottomasti myös resurssien varaamista sekä työntekijöiden että rahoituksen osalta.

Konkreettisten toimenpiteiden suunnittelu ja toimeenpano vaatii työryhmiä, joiden jäsenet kukin sitoutuvat mukaan toimintaan. Tämän vuoksi olisi työryhmiin pyrittävä löytämään aktiivisia ja sitoutuvia toimijoita (esimerkiksi yhdistyksistä), jotka itse ilmoittavat kiinnostuksestaan ja jotka haluavat esimerkiksi omalla asuinalueellaan saada konkreettisia parannuksia aikaan.

Lisätietoja hankkeesta

Riitta Koivisto
Erikoissuunnittelija/ Itä-Uudenmaan poliisilaitos
riitta.koivisto@poliisi.fi
p. 050 336 5811

2.17 Pääkaupunkiseudun liikenteenhallintakeskuksen perustaminen

Turvallisuutta edistävät yhteistyömallit, lasten ja nuorten turvallisuuden parantaminen, rakennetun ympäristön turvallisuuden kehittäminen, poliisitoiminnan tukeminen isojen tapahtumien, kuten valtiovierailujen ja mielenosoitusten aikana, häiriöhallinta ja sen tiedotusyhteistyö

Taustaa

Helsingin kaupunki ja Helsingin poliisilaitos ovat tehneet yhteistyötä liikennevalojen ohjauksen suhteen vuodesta 1967 toimien samassa tilassa kaupunkisuunnitteluviraston ajoittajan ja liikennevalohuollon henkilöstön kanssa. Poliisille oli kehittynyt yli 40 vuoden yhteistyön aikana liikenteen aktiivisen ohjaamisen osaaminen ja kyky tehdä yhteistyötä eri liikenteen toimijoiden kanssa. Tämän osaamisen ja toimintakulttuurin kehittäminen haluttiin siirtää laajemmalle alueelle.

Helsingin kaupungilla on useita erityispiirteitä, jotka itsessään asettavat erityistarpeita niin kaupungin sisällä kun poliisitoimelle. Asiaan vaikuttaa muun muassa Helsingin kaupungin asema pääkaupunkina, niemellinen sijainti ja tunnettuus kansainvälisenä kokousten- ja tapahtumien pitopaikkana. Unohtaa ei sovi myöskään, että Helsinki on merkittävä henkilö- ja tavaraliikennesatama sekä suurten risteilyalusten merkittävä vierailukohde. Alueella sijaitsee tärkeitä yleisökohteita kuten esimerkiksi Messukeskus, Jäähalli, Finlandia-talo, Hartwall Areena, Kampin keskus maanalaisine linja-autotermiinaaleineen ja Itäkeskus.

Liikennemäärät alueen kehäväylällä ovat maan suurimmat.

Kaupunkialueella sijaitsee 3 tunnelia: Vuosaari, Kivihaka ja Eliel Saarisentie. Niitä ohjataan yhteistyössä samassa tilassa työskentelevän Liikenneviraston Liikennekeskus Helsingin kanssa.

Helsingin, Vantaan ja Espoon alueella sijaitsee lähes 800 valo-ohjattua risteystä, joiden ohjauksesta, tiedottamisesta ja vikailmoitusten vastaanottamisesta huolehditaan ympärivuorokautisesti PLKH:ssa.

Toteuttaminen

Mitä haasteita kohdattiin?

Pääkaupunkiseudun Liikenteenhallintakeskus perustamissopimus solmittiin joulukuussa 2009. Liikenteenhallintakeskusta perustamassa olivat Helsingin kaupunki, Helsingin Poliisilaitos, Etelä-Suomen lääninhallituksen poliisiosasto Itä- ja Länsi-Uudenmaan

poliisilaitosten puolesta, Espoon kaupunki, Vantaan kaupunki ja Tiehallinto (nykyinen Liikennevirasto).

Helsingin poliisilaitoksen henkilöstöä on ollut sijoitettuna Liikenneviraston Liikennekeskus Helsingin tiloihin, jonka osa Pääkaupunkiseudun liikenteenhallintakeskus on. Pisteestä ohjataan koko pääkaupunkiseudun liikennettä. Neljä poliisimiestä miehittää päivisin pisteen arkisin 06–23 ja viikonloppuna 07–23 poliisin tarve priorisoiden. Kaupungit ovat palkanneet pisteeseen liikenneteknikon tekniseksi tueksi ja toteuttajaksi. Poliisi tekee päivittäistä yhteistyötä samassa salissa työskentelevien liikennekeskuspäivystäjien kanssa. Tiedottaminen samasta tilasta on oikea-aikaista ja oikeansisältöistä. Poliisi tekee myös tunneliyhteistyötä lähes päivittäin ja operoi yhdessä liikennevalojen kanssa. Yhteistyön kautta salityöryhmä kouluttaa toisiaan. Valtiovierailujen aikaan Liikennevirasto antaa joustavasti työmaaraajoitukset sen väylille ja vilkuttaa keskuksesta pääkaupunkia laajemmaltakin alueelta kuten esimerkiksi Tuusulasta. Tunneliyhteistyö valtiolvierailujen aikaan kuuluu lähes joka vierailuun ja toimijat operoivat yhdessä antaen ajantasaista tietoa liikkumisesta.

Tulokset ja vaikutukset

Poliisitoiminnallisesti järjestelmä tukee hyvin poliisin erityistilanteiden toimintaa, mutta myös liikenneturvallisuutta, koska poliisilla on tätä kautta ollut mahdollisuus vaikuttaa valojen ohjaukseen ja muuttaa ohjausta tarpeen mukaan erityistilanteissa tai isoissa tapahtumissa. Tutkinnallisesti järjestelmä antaa myös materiaalia muun muassa liikenneopastimien tilanteesta kolarin sattuessa. Tunneleissa on myös jatkuva nauhoitus. Liikenteen muutokset ja tapahtumat välittyvät myös reaaliaikaisena.

Vakavien rikosten yhteydessä nauhoittavia järjestelmiä, kuten kameroita ja tiesääasemia ovat hyödyntäneet RP, KRP ja Supo.

Keskuksen perustaminen on edesauttanut liikenneturvallisuuden parantumista. Liikenteen minimaaliset vilkulla olot saavutetaan keskuksesta heti kuittaamalla ja käytössä on nopea korjausjärjestelmä. Lisäksi käyttöön on saatu led-opastimia yhä enemmän. Opastimien paikat on määritelty priorisoimalla poliisin luokittelemat liikenteellisesti tärkeät risteykset. Liikenteenhallintakeskus on ollut mukana liikenneturvallisuutta ja sujuvuutta parantavissa hankkeissa kuten Hakamäentien häiriöhallinnassa, ja Hakamäentien lähialue K 1 kärkihankkeessa.

Helsinki on rakentanut liikennevalo-ohjelmia poliisin erityistarpeen mukaisesti ja poliisilla on vaikutusmahdollisuus valojen toiminta-aikoihin sekä niiden ohjelmamuutoksiin.

Keskuksen poliisipäivystäjä tiedostaa ohjaustarpeen häiriökohteessa ja pystyy nopeasti operoimaan poliisiyksiköiden kanssa. Poliisilla on keskuksesta liikenteen kokonaishallinta. Keskuksen yhteisillä kameroilla nähdään merkittävä osa väylästä.

Tarve lähettää poliisi selvittämään häiriön laatua on oleellisesti vähentynyt. Helsinki korjaa ja laajentaa parhaillaan kameraverkkoaan huomioiden poliisin esitykset.

Mitä kustannuksia aiheutui?

Poliisin osuus kustannuksista on rajoittunut palkkakuluihin sekä poliisikoneen ja poliisipuhelimen siirtoon sekä poliisiradioon. Yhteistyökumppanit tarjoavat poliisille tilat ja laitteet (rakentaminen ja vuokrat sekä muuta materiaalia)

Miten työtä jatketaan?

Poliisitoiminnallisesti alueita on laajennettu Espooseen ja Vantaalle, joita voidaan ohjata keskuksesta käsin.

Opit/kokemukset, joista muut toimijat voivat hyötyä

Asia on tarkastelussa ja sen myötä kehiteltävänä koko ajan. Asia on toteutettava pitkän aikavälin suunnitelmana. Samassa tilassa toimii pysyvästi usean organisaation edustajia, jotka yhdistävät osaamisensa ja voimavaransa. Yhteistyötä tehdään useiden tärkeiden sidosryhmien kanssa ja taloudellinen merkitys on suuri niin kuljetusketjun, paikan saavutettavuuden kuin oheismyynnin osalta. Yhteistyökumppaneita ovat muun muassa Liikennelaitos, Satamalaitos, ELY, SKAL, Linja-autoliitto, Kamppi-keskus, Finlandia-talo, Jäähalli, Hartwall Areena ja Messukeskus.

Lisätietoa hankkeesta

Tapani Iivonen
Helsingin poliisilaitos
Pasilanraitio 11, 00240 Helsinki
tapani.iivonen@poliisi.fi
p. 071 877 4560

3 Turvallisen elinympäristön luominen

3.1 Liukkaudesta varoittaminen tekstiviestein - ilmaispalvelu

Taustaa

Liukastumisonnettomuuksien kustannuksia kohdistuu rakennusvirastolle noin 300 000 euroa vuodessa. Mukana luvussa ovat vain ne liukastumiset, joista korvauksia on haettu ja havaittu puutteellisen kunnossapidon olleen pääsyyinä. Suurin osa liukastumisista ei tule rakennusviraston tietoon.

Liukastumistapaturmat ovat yleistyneet selkeästi. Yhden tapaturmaisen lonkkamurtuman hoito maksaa noin 18 000 euroa, joten yhdenkin tällaisen välttäminen tuo kustannussäästöjä kaupungille ja yhteiskunnalle.

Diplomi-insinööri Jaakko Kivimäki (entinen rakennusvirastolainen, nykyinen konsultti, SVA-konsultointi Oy) ideoi ja rakensi yksinkertaisen tekstiviestijärjestelmän, joka on käytössä noin 10 kaupungissa. Helsingissä pilotointi aloitettiin syksyllä 2008 ja toiminta on jatkunut.

Henkilö voi ilmoittautua palveluun ja valita haluaako varoitusviestin aamulla heti kun liukkautta on havaittu vai kello 06, 07 vai 08 tai erikseen valittavana ajankohtana. Näin tieto alkavan päivän liukkaustilanteesta voidaan välittää heti ihmisille. Varoitusviesti menee myös suurimpiin medioihin, joista sitä välitetään sähköisesti eteenpäin (radio tai televisio).

Keväällä 2010 palvelua käytettiin myös varoittamaan katoilta tippuvasta lumesta. Myös tällaisten tapaturmien hoitokustannukset ovat suuret ja kohdistuvat usein kiinteistön omistajalle.

Toteuttaminen

Käytännön kehittämisestä on vastannut Jaakko Kivimäki. Tilaajan (HKR, Pekka Isoniemi ja Ville Alatyyppö) toiveita on otettu huomioon erittäin hyvin palvelun kehittämisessä.

Palvelua on myös kehitetty yhteistyössä eteenpäin: käytössä on puhtaanapidon viestijärjestely, jossa lähetetään auton omistajille viesti siitä, koska katu on tulossa puhdistamaan ja tarvitseeko henkilöautoa siirtää. Pilotin myötä ajoneuvojen siirto on vähentynyt noin 30 % ja kadut ovat puhtaampia ja työt voidaan hoitaa nopeammin. Tästä syntyy merkittäviä kustannussäästöjä.

Idean tultua esille palvelu saatiin käyttöön noin viikossa. Ideasta keskusteltiin ja päätettiin yhdessä käynnistää kokeilu, sillä palvelun kustannussäästömahdollisuudet koettiin hyvin merkittäviksi.

Tulokset ja vaikutukset

Palvelusta on samalla menettelyllä kysytty palautetta aktiivisesti. Palautteesta noin 80 % on ollut myönteistä, 17 % neutraalia ja vain noin 3 % negatiivista. Kysymykseen ”oletko hyötynyt varoituksista” vastauksista 95 % on ollut positiivisia. Monessa sanallisessa palautteessa on todettu, että varoitus on ehkäissyt todennäköisen tapaturman, kun esimerkiksi ennen matkaa on vaihdettu pitävämmät kengät. Tulokset ovat olleet erittäin myönteisiä.

Välillisiä tuloksia (murtumien väheneminen terveysasemilla) ei voida suoraan osoittaa.

Palvelu on ollut myös esillä kotitapaturmien ehkäisykampanjassa ja pysy pystyssä -kampanjassa (www.kotitapaturma.fi), joita rahoittavat muun muassa sisäasiainministeriö ja sosiaali- ja terveysministeriö.

Mitä haasteita kohdattiin?

Viestien määrällä on vaikutusta – liian pieni määrä ei vaikuta ja liian suuri määrä heikentää viestin merkitystä.

Palvelua voidaan mahdollisesti pyörittää esimerkiksi mainosrahoituksella lähettämällä mainoksia kenkien liukastumisesteiden myyntipaikoista ja muusta yleishyödyllisestä, jotta ihmiset käyttäisivät keliin soveltuvia pitäviä kenkiä (ei nappas- tai korkokenkiä, joilla paljon liukastellaan).

Palvelua on laajennettu myös muihin kaupunkeihin (Lahti, Oulu, Sipoo, Salo, Jyväskylä, Porvoo ja Kuopio). Havainnot hyödyistä näissä kaupungeissa ovat samanlaisia kuin Helsingissä.

Mitä kustannuksia aiheutui?

Ensimmäinen pilotti (talvi 2008–2009) maksoi 22 000 euroa. Palveluun ilmoittautui noin 700 asukasta. Toisena talvena (2009–2010) osallistujia oli noin 1900 ja varoituksia lähetettiin 11 kpl. Kustannukset olivat 15 000 euroa.

Miten työtä jatketaan?

Rahoitusvajeen vuoksi palvelun jatkamista ei välttämättä voida toteuttaa, sillä käytännön työt (talvihoito ja rakenteiden hoito) ovat lain velvoittamaa työtä

rakennusvirastossa, ja lisäpalveluista karsitaan ensimmäisenä. Tästä syystä on tarpeen löytää vaihtoehtoiset rahoituskanavat.

Kaupungin turvallisuuden parantuminen

Käytäntö selkeästi paransi tiedostamista liukkaudesta ja sen vaaroista. Välitöntä vaikutusta ei voida luotettavasti määrittää, sillä talvet ja liukkauden määrät vaihtelevat, mutta saadut palautteet ovat antaneet kyseisen positiivisen kuvan. Kun asia on ollut esillä mediassa, on tätä tärkeää asiaa tuotu vielä enemmän esille.

Kaupungin turvallisuuden parantuminen

Tekstiviestijärjestelmä toimii erinomaisesti kohdistetuissa viesteissä. Viestien uusia mahdollisuuksia on jo mietitty esimerkiksi asukaspysäköinnissä ja keväisessä hiekan poistossa. Lisäksi lisätään sähköpostivaroitusjärjestely, jonka lisäkustannukset ovat erittäin pienet.

Lisätietoa hankkeesta

Ville Alatypö
Projektinjohtaja, Rakennusvirasto, Helsingin kaupunki
ville.alatypö@hel.fi
p. 09 31039943

3.2 Liikenneturvallisuutta edistävän liikenneturvallisuustyöryhmän perustaminen ja toiminta, Seinäjoki

Taustaa

Seinäjoen kaupungin liikenneturvallisuussuunnitelman päivityksen yhteydessä haluttiin liikenneturvallisuustyöhön kytkeä kaupungin muutkin toimialat, kuten tekninen sektori. Yleensä päivitys tehdään 10–15 vuoden välein.

Toteuttaminen

Liikenneturvallisuussuunnitelmaa on päivittänyt hankeryhmä, jossa oli edustajat uuden Seinäjoen, silloin itsenäisistä kunnista (Seinäjoki, Nurmo, Ylistaro), silloisesta Tiehallinnosta, Liikenneturvasta ja poliisista. Työryhmä perustettiin suunnitelman päivittämisen yhteydessä, mutta ryhmä itse kehittää toimintaansa jatkuvasti.

Ryhmään nimettiin kaupungin eri hallinnonaloilta noin parikymmentä henkilöä. Muutama henkilö vaihtui ennen kuin käytäntö vakiintui. Jokainen hallinnonala laati itselleen vuosisuunnitelman siitä, miten omassa työssään toteuttaa liikenneturvallisuuden parantamista. Suunnitelma on lista tehtävistä asioista tai tapahtumista ja niiden vastuhenkilöistä ja ajankohdista.

Työryhmän toiminnan yhteydessä perustettiin sähköpostiosoite, johon postittamalla saavutetaan koko ryhmä yhdellä kertaa. Ryhmä kokoontuu toistaiseksi kaksi kertaa vuodessa. Puheenjohtajuus suunniteltiin vaihtuvaksi mutta sihteerin tehtävä annettiin tekniikkakeskukselle jatkuvuuden varmistamiseksi.

Tulokset ja vaikutukset

Toimenpiteet on koettu hyviksi. Käytäntö lisää hallinnonalojen välistä yhteistyötä ja jakaa informaatiota. Tuloksia voidaan seurata esimerkiksi liikenneonnettomuuksien määrään liittyvillä mittareilla (onnettomuutta /vuosi jossakin paikassa tai kevyen liikenteen onnettomuuksien määrä koulujen läheisyydessä). Mittareita tapahtumatta jääneille onnettomuuksille (= turvallisuuden lisääntyminen) ei ole käytössä.

Mitä haasteita kohdattiin?

Hallinnonalojen toimintasuunnitelmissa olevia asioita olisi voitu toteuttaa aktiivisemmin. Puute on ajasta ja resursseista.

Käytännölle on luotava toimintamahdollisuudet. Pelkkä työryhmässä istuminen ilman, että järjestetään resurssit ja rahoitusta toimenpiteille, ei riitä pitkällä tähtäimellä.

Mitä kustannuksia aiheutui?

Itse työryhmän työlle ei ole budjetoitu käyttövaroja. Hallinnonalojen suunnitelmissa oleville toimenpiteille varoja on sen sijaan saatettu budjetoida. Esimerkiksi kunnallistekniikan investointibudjetissa on muutama vuonna ollut kohta ”Koulujen liikenneturvallisuuden parantaminen (25 000€/v)”. Niillä rahoilla on sekä rakennettu pieniä liikenneympäristön parantamistoimenpiteitä että hankittu elektronisia liikenteen älylaitteita, kuten suojatievaloja tai nopeusnäyttötauluja.

Miten työtä jatketaan?

Työ on jatkuvaa ja toiminta kehittyy parempaan suuntaan koko ajan. Uhkakuvana on hallinnonalojen resurssipuute, jolloin ryhmän toimintaan ei enää osallistuta ja tehtyjä suunnitelmia ei yritetäkään toteuttaa.

Kaupungin turvallisuuden parantuminen

Ei ole tiedossa, onko käytäntö vaikuttanut liikenneonnettomuuksien määrään. Liikenneonnettomuuksien määrän seuranta on tällä hetkellä seisovassa tilassa. Vuodesta 1976 jatkunut onnettomuuksien analysointi ja listaus on vuoden 2010 keväästä asti tekemättä resurssipulan vuoksi. Viranhaltija on jäänyt eläkkeelle ja uutta ei ole vielä saatu. Tiedot kerätään ja analysoidaan jälkikäteen sopivassa vaiheessa.

Liikenneonnettomuuksien seurannassa on huomioitava myös Seinäjoen kaupungin nopea kasvu (1000 asukasta/vuosi), minkä vuoksi onnettomuuksien kokonaismäärän sijasta on seurattava myös muita mittareita, kuten esimerkiksi onnettomuuksien määrää tuhatta asukasta kohti.

Lisätietoa hankkeesta

Keijo Kaistila
Kunnallistekniikan suunnittelupäällikkö
Seinäjoen kaupunki, Tekniikkakeskus
keijo.kaistila@seinajoki.fi
p. 06 416 2230 ja 044 754 1648

3.3 Finanssialan Keskusliiton Omaisuusrikostoimikunta

Turvallisuutta edistävät yhteistyömallit, turvallisen elinympäristön luominen sekä rikostorjunta ja ennaltaehkäiseminen

Taustaa

Toimikunta on aloittanut toimintansa 1970-luvulla tarkoituksenaan ehkäistä asunto- ja liikemurtoja sekä rahalaitosryöstöjä. Oli tarpeen varmistaa tiedon saanti vakuutusehtojen suojausvaatimuksien yhtenäistämiseksi sekä kehittää vakuutusyhtiöiden suojasohjeistusta tapahtuneiden rikosvahinkojen eli todellisten riskien pohjalta. Lisäksi vakuutusalan ja poliisin yhteistyön kehittäminen erilaisten omaisuusrikoksien ja rikosilmiöiden ehkäisyssä vaati kehittämistä (esimerkiksi tietokonevarkaudet ja kultasepänliikemurrot).

Toteuttaminen

Alkuvaiheessa mukana olivat Suomen vakuutusyhtiöiden Keskusliitto, vakuutusyhtiöt, poliisi, Abloy (lukitusvalmistaja). Nykyisin mukana toiminnassa ovat Finanssialan keskusliitto (aikaisemmin Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitto), vakuutusyhtiöiden ja pankkien riskienhallinta-asiantuntijat ja poliisi (KRP, SUPO, Helsingin poliisilaitos).

Jokaiselta mukaan lähteneeltä toimijalta nimettiin edustaja toimikuntaan. Toimikunta pitää kokouksia, joissa edustajien esittämät, ajankohtaiset aiheet käsitellään. Toimikunta käsittelee FK:n laitehyväksynät (esimerkiksi uudet lukkomallit ja rikosilmoitinlaitteistot). Toimikunta julkaisee suojeluohjeita, joiden noudattamista vakuutusyhtiöt yleensä edellyttävät vakuutetuilta kohteilta. Toimikunta myös suorittaa tutustumiskäyntejä erilaisiin turvallisuusalan- ja laitevalmistajien yrityksiin. Yritykset esittelevät erilaisia uusia, rikostorjuntaan liittyviä tuotteita ja toimintamalleja (esimerkiksi Abloy ja Securitas). Helsingin poliisilaitoksen Rikososasto on nimennyt toimikuntaan edustajan omaisuusrikostutkinnasta.

Tulokset ja vaikutukset

Asuntomurtojen ja liikemurtojen määrä on vähentynyt. Rahalaitosryöstöt ovat lähes loppuneet. Myönteiseen kehitykseen vaikuttaa osaltaan myös suojauksen ja menettelytapojen kehittäminen.

Mitä kustannuksia aiheutui?

Kustannukset Helsingin poliisilaitokselle ovat 200–500 euroa vuodessa. Summa koostuu yleensä pääkaupunkiseudun ulkopuolella pidettävästä kokouksesta ja samalla järjestettävästä yrityskäynnistä.

Miten työtä jatketaan?

Toimikunta jatkaa toimintaansa nykyisessä kokoonpanossa. Toimikunta pitää kokouksia 5-6 kertaa vuodessa. Toimikunta suorittaa tutustumiskäyntejä yrityksiin 4-6 kertaa vuodessa ja tarpeen vaatiessa tutustuu rikostorjunnan kannalta merkittäviin uudistuksiin.

Kaupungin turvallisuuden parantuminen

Esimerkiksi liikemurrot ovat vähentyneet ja asuntomurrot pysyneet suhteellisen matalalla tasolla.

Poliisin ja vakuutusyhtiöiden yhteinen käsitys turvallisuudesta ja sen kohentamisesta antaa kansalaisille mahdollisuuden oman turvallisuustilanteensa parantamiseen.

Opit/kokemukset, joista muut toimijat voivat hyötyä

Keskenään kilpailevien toimijoiden, kuten tässä tapauksessa vakuutusyhtiöiden, kannattaa tehdä yhteistyötä asiassa, joka on kaikkien etu eli vakuutettujen kohteiden rikosvahinkojen vähentäminen.

Viranomaiset saavat yrityksiltä tietoa tuotekehittelystä ja uusimmista menetelmistä. Samalla viranomaiset voivat välittää käytännön tietoa ja kokemuksia näille yrityksille.

Lisätietoja hankkeesta

Ari Pesonen

Rikosylikonstaapeli / Helsingin poliisilaitos, Rikososasto, RTO

ari.pesonen@poliisi.fi

p. 0718775610

3.4 Keskitetyn IP-pohjaisen kameravalvonnan toteutus Hyvinkään kaupungin koulujen, päiväkotien, vanhainkotien, terveysasemien ja muiden kiinteistöjen piha-alueilla sekä sisätiloissa

Turvallisen elinympäristön luominen, ilkvallan vähentäminen, ympäristön viihtyvyyden lisääminen, rikosten selvittely, yksilön oikeusturva

Taustaa ja toteuttaminen

Käytännön taustalla oli kiinteistöille aiheutettu ilkvallalta, rikosten selvittely, häiriötekijöiden eliminointi piha-alueilta, hoitolaitoksista karkaavien todentaminen sekä kaupungin ja yksilön oikeusturvan parantaminen selvitystapauksissa.

Käytännön toteutti Hyvinkään kaupungin Tilapalveluyksikkö kuultuaan kaupungin koulujen, päiväkotien, vanhainkotien, terveysasemien ja muiden kaupungin kiinteistöjen turvallisuusvastaavia. Käytäntö toteutettiin Tilapalvelun hankkeena, ja tällä hetkellä siihen kuuluu 45 kiinteistöä. Kameroita on käytössä 320 (2006–2010).

Tulokset ja vaikutukset

Kiinteistöihin kohdistunut ilkvallalta on vähentynyt, levottomat alueet rauhoittuneet ja rikos- ja häiriötapauksia pystytään selvittämään paremmin.

Mitä kustannuksia aiheutui?

Noin 340 000 €.

Miten työtä jatketaan?

Jatkossa pyritään laajentamaan keskitettyä kameravalvontaa kiinteistöjen alueella ja liittämään uusia kiinteistöjä järjestelmään.

Opit/kokemukset, joista muut toimijat voivat hyötyä

Yhteistyö poliisin kanssa on helppoa, kun heille on luotu yhteys kyseessä olevaan järjestelmään.

Muuta huomioitavaa

Keskitetyn järjestelmän hyötynä on, että tallenteet eivät tuhoudu kohteen mukana, jos kohde tuhoetaan. Yksityisyyden suoja-asiat ovat helposti hallittavissa ja ylläpito paranee.

Lisätietoja hankkeesta

Matti Syrjä
Sähköteknikko/ Hyvinkään kaupunki, Tilapalvelu
matti.syrja@hyvinkaa.fi
p. 0400 734 185

3.5 Kamerajärjestelmä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden sekä liikenteenvalvonnan parantamiseksi, Helsinki

Turvallisuutta edistävät yhteistyömallit, lasten ja nuorten turvallisuuden parantaminen, liikenneturvallisuuden parantaminen, väkivallan vähentäminen

Taustaa

Helsingin kaupungilla on useita erityispiirteitä, jotka itsessään asettavat kaupungille erityistarpeita niin kaupungin sisällä kun poliisitoimenkin osalta. Erityispiirteitä ovat muun muassa kaupungin asema pääkaupunkina ja kansainvälisenä kokousten- ja tapahtumien pitopaikkana. Lisäksi Helsinki vastaanottaa lukuisia vapaa-ajan- ja työmatkalla olevia ja toimii kansainvälisenä läpikulkupaikkana.

Vuonna 2005 Helsingin poliisilaitoksen ja kaupungin yhteisissä tapaamisissa tuli esiin, että kaupungilta puuttuu kaupungin tai valtion ylläpitämä kamerajärjestelmä, joka palvelee ensisijaisesti yleistä järjestystä ja turvallisuutta. Suurin osa kaupungilla sijaitsevista kameroista on yksityisten yritysten, jotka eivät valvo yleistä aluetta.

Helsingin kaupunki ja Helsingin poliisilaitos perustivat vuonna 2005 työryhmän, jonka tarkoituksena oli koordinoida kaupungin turvakamerajärjestelmiä. Tämän jälkeen aloitettiin myös liikennevalvontakameroiden kehittäminen.

Helsingin poliisilaitoksen ja Helsingin kaupungin välisissä keskusteluissa nousi esille Helsingin liikenneturvallisuuden parantaminen yhteistyössä poliisilaitoksen ja kaupungin kanssa. Helsingin kaupungin taholta toivottiin erityisesti liikenneturvallisuuden kohentumista jalankulkuturvallisuuden osalta. Yhtenä merkittävänä toimintalinjana Helsingin kaupungin taholta esitettiin automaattisen valvonnan lisäämistä liikennevalvonnassa.

Toteuttaminen

Yleisen järjestyks- ja turvallisuusvalvontajärjestelmän toteuttamiseen osallistuivat Helsingin kaupungin turvallisuus- ja valmiusosasto, rakennusvirasto ja talous- ja suunnittelukeskus sekä Helsingin kaupungin rakennuspalvelu STARA ja Helsingin poliisilaitos.

Liikenteenvalvonnan kehittäminen on toteutettu yhteistyössä Helsingin kaupungin ja poliisilaitoksen työryhmään määrittämien henkilöiden kesken. Toimeenpanossa keskeinen rooli on ollut Helsingin kaupungin rakennusvirastolla ja liikenne- ja erityispoliisin liikenneturvallisuuskeskuksella.

Helsingin kaupunki ja poliisi määrittivät ensisijaiset kohdealueet selvityksineen. Kaupunki laati järjestelmän tarjouspyynnön ja teknisen spesifikaation poliisin järjestelmävaatimusten pohjalta. Tämän jälkeen kaupunki järjesti järjestelmän kilpailutuksen (vuonna 2006). Toimittajavalinnan jälkeen alkoi konkreettinen toteutus, jota on tehty tähän päivään asti.

Tulokset ja vaikutukset

Järjestelmästä on ollut erittäin paljon hyötyä erilaisissa yleisötapauksissa poliisien resurssien ohjaamisessa ja tiedon välittämisessä tapahtumien yleisjohtoon. Tallenteista on ollut hyötyä rikostutkinnassa.

Poliisitoiminnallisesti järjestelmä tukee poliisin yleisillä alueilla tekemää liikenteenvalvontaa. Liikenneturvallisuutta osoittavien tutkimusten mukaisesti on voitu osoittaa kameravalvonnan alentavan keskinopeuksia ja parantavan liikenneturvallisuutta. Kamerajärjestelmän avulla on pystytty selvittämään useita muun muassa liikenteeseen liittyviä syyllisyys- ja vastuukysymyksiä.

Mitä haasteita kohdattiin?

Kameravalvonnassa teknisyyys ja tekniikan sidonnaisuus on huomattava. Järjestelmässä on haavoittuvia kohtia kuvatiedon siirrossa, jotka johtuvat langattomien tukiasemien kuormituksesta. Tilanne on tiedossa ja tietotekniset ongelmat voidaan hoitaa. Laitteiden huolto sekä valaistusolosuhteet on hoidettava hyvin.

Tapahtumien ja erityiskohteiden lukumäärä aiheuttaa lukuisia haasteita, joista haasteellisimpia ovat yhteystoteutukset ja liikkuvat tilanteet. Oman haasteensa luo tekniikan nopea kehittyminen ja niiden ratkaisujen löytäminen, jotka parantavat toteutusmahdollisuuksia.

Mitä kustannuksia aiheutui?

Kokonaishinta-arvio YJT-järjestelmän perustamistoteutukselle oli noin 200 000 € ja vuosittain ylläpitoon noin 50 000 €. Suurin osa kustannuksista jää kaupungille ja poliisilaitos on investoinut joihinkin tallentimiin ja sitonut henkilöstöä järjestelmän hoitoon ja kuvan seurantaan.

Liikenteenvalvonnan osalta kokonaishinta päätetään kaupungin toimesta ja riippuu järjestelmän perustamistoteutuksesta, valittavasta kamerasta ja kameran sijoituspaikasta. Järjestelmästä aiheutuu vuosittaiset yhteys-, huolto-, korjaus- ja ylläpitokustannukset. Kaupunki toimii sekä järjestelmän omistajana että järjestää ylläpidon. Poliisi toimii rekisterin pitäjänä ja käyttäjänä.

Miten työtä jatketaan?

Jatkotoimet ovat käynnissä ja kameroiden määrää tullaan lisäämään. Poliisi on kartoittanut paikat, joihin ensi sijassa kameroita tulisi mahdollisuuksien mukaan sijoittaa. Kuvansiirron varmuutta parannetaan jatkuvasti.

Kaupungin turvallisuuden parantuminen

Kameravalvontajärjestelmän toteutus on merkittävä parannus kohti turvallisempaa Helsinkiä. Poliisin toimintaa voidaan poliisin johtokeskuksesta ohjata tarpeellisille alueille niin erilaisissa yleisötapauksissa kuin viikonloppujen painopisteaikoina ja -alueilla. Kaupungin turvallisuus on parantunut myös liikenneturvallisuuden osalta.

Opit/kokemukset, joista muut toimijat voivat hyötyä

Kameravalvontajärjestelmä on suositeltava yhteistyön muoto kaupunkien ja poliisilaitosten välillä, sillä sen avulla voidaan teknisin välinein valvoa yleistä järjestystä ja turvallisuutta sekä ohjata poliisin resursseja.

Asia vaatii mittavaa valmistelua, suunnittelua ja välitöntä yhteistyötä kaupungin eri tahojen kanssa. Asia on toteutettava pitkän aikavälin suunnitelmana. Toteutusta suunniteltaessa kannattaa selvittää, miltä osin voidaan hyödyntää jo voimassa olevia yhteyksiä. Aluekartoitus on kaupungin tehtävä.

Muuta huomioitavaa

Kameroiden kuvan laatu on ollut hyvä. Valaistus ei kaikkilta osilta ole ollut paras mahdollinen kaikkien kameroiden osalta. Muut mahdolliset toimijat samalla alueella kannattaa huomioida, kuten myös esimerkiksi heidän suorittamansa kameravalvonta. Kameroiden sijoittelua on syytä pohtia eri toimijoiden näkökulmasta, jotta niistä saadaan mahdollisimman suuri hyöty suhteutettuna investoinnin hintaan. Lisäksi on tarkasteltava kaupungin ja poliisin tietoliikenneympäristön yhteensopivuutta.

Lisätietoja hankkeesta

Pekka Höök
ylikomisario
Liikenneturvallisuuskeskuksen johtaja
Helsingin poliisilaitos
Pasilanraitio 11, 00240 Helsinki
pekka.hook@poliisi.fi
p. 071 877 4501

Teemu Kruskopf
Poliisikoordinaattori
Helsingin kaupunki, Hallintokeskus,
Turvallisuus- ja valmiusosasto
teemu.kruskopf@hel.fi
p. 040 500 8322

Mika Pöyry
ylikomisario /Helsingin poliisilaitos,
Poliisitoimintayksikkö

3.6 Ostoskeskusten turvallisuusfoorumit, Helsinki

Turvallisuutta parantavat yhteistyömallit, turvallisen elinympäristön luominen

Taustaa

Käytäntö sai alkunsa Malmin ostoskeskusalueen ongelmia käsiteltäessä. Tässä yhteydessä selvisi, että ostoskeskuksissa tarvitaan tehokkaampaa yhteistyötä alueiden turvallisuutta parannettaessa.

Toteuttaminen

Hallintokeskuksen turvallisuus- ja valmiusosasto vastasi kokouksista ja niiden taustajärjestelyistä. Itse toimintaan osallistuivat kaikki alueen keskeiset toimijat.

Käytäntö toteutettiin kutsumalla kokoon aloituskokous, jossa sovittiin keskeiset kehittämisen painopistealueet. Näiden teemojen ympärille kokoonnuttiin pienemmissä ryhmissä. Tehtyjen toimenpiteiden jälkeen järjestetään seurantakokous.

Tulokset ja vaikutukset

Seurantakokoukset Malmin ja Vuosaaren ostoskeskusalueilla ovat tulossa syksyllä 2010. Malmilla on kuitenkin tehty rakenteellisia turvallisuusratkaisuja, tehostettu vartiointia ja lisätty kameravalvontaa. Lisäksi yhteistyö alueen toimijoiden kesken on parantunut.

Vuosaassa on järjestetty nuorille tilaisuus, jossa esiteltiin rakentavampaa tekemistä ostoskeskuksessa aikaansa viettäville nuorille. Lisäksi on siivottu ja tehostettu valvontaa narkomaanien suosimassa parkkihallin rappukuiluissa. Muut toimenpiteet ovat vielä kesken.

Mitä haasteita kohdattiin?

Haasteellista on ostoskeskusalueilla olevien toimijoiden suuri määrä. Vaikka kaikkien etuna olisi jonkun turvallisuusratkaisun tekeminen, on käytännön toimiin pääseminen haasteellista, koska vetovastuu ei kuulu kenellekään. Tätä ongelmaa on yritetty ratkoa pienillä kaupungin kokoon kutsumilla kokouksilla, jossa kaupunki on toiminut välittäjänä eri toimijoiden välillä.

Miten työtä jatketaan?

Toiminta jatkuu seurantakokouksilla, jossa katsotaan nykyisten toimenpiteiden vaikutuksia ja sovitaan jatkotyöskentelystä. Jatkossa katsotaan, onko muille ostoskeskusalueille tarve järjestää turvallisuusfoorumeita.

Lisätietoja hankkeesta

Anssi Lehtinen

Turvallisuuskoordinaattori, Helsingin kaupunki, hallintokeskus, turvallisuus- ja valmiuosasto

Anssi.Lehtinen@hel.fi

p. 0403346935

3.7 Kohti viihtyisämpää Malmia – karttakysely, Helsinki

Turvallisuutta edistävät yhteistyömallit, turvallisen elinympäristön luominen

Taustaa

Helsingin kaupunki avasi keväällä 2010 Kerrokkartalla.hel.fi – vuorovaikutuskanavan, jonka avulla kuntalaiset voivat kertoa näkemyksensä ja keskustella virkamiesten kanssa eri teemoista karttaa apuna käyttäen. Kyseisen, interaktiivisen vuorovaikutuksen mahdollistavan työkalun avulla pystyttiin keräämään helposti paikannettavaa tietoa turvattomaksi koetuista alueista Malmin kaupunginosan alueella. Malmi valikoitui kohdealueeksi, sillä se on yksi Helsingin kaupungin sosiaaliviraston lähityöhankkeen toiminta-alueista. Lähityöhankkeen työntekijät tekevät jalkautuvaa työtä ja pyrkivät yhdessä asukkaiden kanssa tunnistamaan turvattomuutta aiheuttavat epäkohdat. Karttakyselyn avulla jalkautuvaa työtä on helpompi kohdentaa alueellisesti ja saada asukkaiden näkemykset asuinalueensa kehittämistarpeista helposti paikannettavaan muotoon.

Toteuttaminen

Kerrokkartalla -työkalun kehittämisestä vastasi Helsingin kaupungin talous- ja suunnittelukeskus, ja työkalun tekninen toteutus teetettiin konsulttityönä (Finnish Net Sollutions Oy). Kehitystyö tehtiin yhteistyössä hallintokuntien kanssa.

Kohti viihtyisämpää Malmia –kysely toteutettiin kerrokkartalla -työkalulla ja kyselyn sisällöstä ja toimeenpanosta vastasi Helsingin kaupungin hallintokeskuksen turvallisuus- ja valmiusosasto ja sosiaaliviraston lähityöhanke.

Käytäntö toteutettiin kaupungin ylläpitämällä Kerrokkartalla.hel.fi – vuorovaikutuskanavalla osoitteessa <http://kerrokkartalla.hel.fi/malmiviihtyisammaksi> 22.5.2010–30.6.2010.

Kysely koostui kolmesta vaiheesta. Kyselyn ensimmäisessä vaiheessa (1) vastaajalla oli mahdollisuus merkitä kartalle paikkoja, joissa jokin ennalta annetuista väittämistä (esimerkiksi lempipaikkani, rauhaton tai meluisa paikka, pimeään aikaan turvaton) toteutuu. Toisessa vaiheessa (2) kartalle piirrettiin miellyttäväksi tai turvattomaksi koettuja reittejä. Vastaaja saattoi liittää kuhunkin karttamerkintään sanallisen kuvauksen tai valokuvan paikasta. Kyselyn avulla pyrittiin saamaan tietoa myös niistä paikoista, jotka asukkaat kokevat viihtyisinä ja säilyttämisen arvoisina, jotta kyselyn avulla voitaisiin luoda myös uusia, positiivisia näkökulmia omaan asuinalueeseen. Kolmas vaihe (3) koostui taustatietokysymyksistä (ikä, sukupuoli, postinumero), joiden tarkoituksena oli auttaa kyselyn tulosten analysoinnissa.

Kyselyyn vastaaminen ei edellyttänyt rekisteröitymistä eikä kartalle tehtyjä merkintöjä tarkastettu etukäteen. Turvallisuus- ja valmiusosaston ja lähityöhankeon työntekijät seurasivat kartalle tehtyjä merkintöjä ja ottivat osaa keskusteluun. Myös Malmin lähipoliisi ja Helsingin kaupungin ympäristökeskus vastasivat omaan toimialaansa kuuluviin kysymyksiin ja karttamerkintöihin.

Kyselyn päätyttyä tulokset analysoitiin ja niistä tehtiin tiivistelmä, joka julkaistiin kerrokkartalla.hel.fi -kanavalla. Lisäksi kaikki karttamerkinnät sanallisine kuvauksineen toimitettiin kaupungin hallintokunnille ja muille alueen toimijoille.

Kyselylomakkeen tallensi yhteensä 102 henkilöä. Karttamerkintöjä (vaihe 1) kertyi yhteensä 355 kappaletta ja reittimerkintöjä 64 (vaihe 2).

Tulokset ja vaikutukset

Sosiaaliviraston lähityöhanke kävi jo kyselyn toteuttamisaikana paikan päällä paikoissa, jotka ovat eri syistä johtuen herättäneet huolta vastaajissa. Välitöntä korjausta vaatineiden asioiden osalta lähityöhanke otti yhteyttä siihen toimijaan, jonka toimialaan asia kulloinkin kuului. Kyselyn päätyttyä kyselyn tulokset toimitettiin eteenpäin hallintokunnille ja muille toimijoille toimenpiteitä varten.

Kysely itsessään lisäsi asukkaiden keskinäistä ja asukkaiden ja virkamiesten välistä vuoropuhelua asuinalueen turvallisuudesta ja viihtyisyydestä. Karttanäkymässä asukkaat ja viranomaiset näkevät toistensa tekemät karttamerkinnät ja pystyvät käymään niistä keskustelua reaaliaikaisesti.

Mitä haasteita kohdattiin?

Asukkaiden näkökulmasta kaupunki näyttäytyy yhtenä kokonaisuutena ja siten kyselyyn annettiin monen eri hallintokunnan toimialaan liittyviä palautteita. Kun hallintokuntia on useita, viestin välittäminen nopeasti oikean toimijan tietoon voi olla haastavaa.

Koska viestejä ei tarkisteta etukäteen, tulee karttamerkintöjä ja keskustelua seurata myös virka-ajan ulkopuolella iltaisin ja viikonloppuisin.

Mitä kustannuksia aiheutui?

Kustannukset ovat pääosin koostuneet työkalun kehittämisestä, ylläpitokustannuksista, palvelinkustannuksista ja virkatyöstä (hankinnan arvo noin 35 000 euroa). Kun työkalu on olemassa, sen käyttöönotto on virastoille maksutonta. Virastojen on vastattava kyselyn markkinoinnista aiheutuvista kustannuksista ja tulosten analyysistä, mikäli se teetetään konsulttityönä.

Miten työtä jatketaan?

Kerrokartalla –työkalua voidaan käyttää myös muissa kaupunginosissa tai koko Helsingin alueella. Tämä edellyttää kuitenkin sitä, että työmenetelmä koetaan asukkaiden osalta hyödylliseksi. Alueen toimijat ja asukasyhdistyksen yhteen kokoava Malmifoorumi toivoi, että kysely toteutetaan vuosittain, jolloin turvallisuuteen liittyvien asioiden edistymistä pystytään paremmin seuraamaan.

Kaupungin turvallisuuden parantuminen

Käytännön avulla pystyttiin saattamaan yhden kaupunginosan asukkaiden kokemukset (myös ns. hiljaiset signaalit) huolta aiheuttavista paikoista viranomaisten tietoon. Osallisuutta lisäämällä ja ottamalla asukkaat mukaan turvallisuustyöhön on todennäköisesti myös pystytty lisäämään asukkaiden tietoisuutta turvallisuuteen liittyvistä asioista ja mahdollisuuksista vaikuttaa itse omaan elinympäristöön.

Opit/kokemukset, joista muut toimijat voivat hyötyä

Digitaalinen media on etenkin nuorille luontainen kommunikoinnin väline ja siksi Internetissä toteutettavalla kyselyllä voidaan tavoittaa helpommin myös nuorempia ikäryhmiä.

Muuta huomioitavaa

Sosiaaliviraston lähityöhanke ja hallintokeskuksen turvallisuus- ja valmiuosasto toteuttivat Malmilla turvakävelyn 15.9.2010 ja kuljettava reitti valittiin karttakyselyn tulosten perusteella. Kävelyn aikana tarkasteltiin karttakyselyssä huolta aiheuttaneita paikkoja paikan päällä 19 virkamiehen ja alueen toimijan voimin.

Lisätietoja hankkeesta

Eija Laihin
Suunnittelija
Helsingin kaupunki, Hallintokeskus, Turvallisuus- ja valmiuosasto
PL 1, 00099 Helsingin kaupunki
eija.laihin@hel.fi
p. 09 310 64792

3.8 Turvakävely, Helsinki

Turvallisuutta edistävät yhteistyömallit, turvallisen elinympäristön luominen

Taustaa

Turvakävelyt saivat alkunsa 2000-luvun alkupuolella Göteborgissa, jossa turvattomaksi koetun kaupunginosan asukkaita pyydettiin osallistumaan asuinalueensa kehittämiseen. Göteborgin mallia sovellettiin ensimmäistä kertaa Helsingissä Malmin kaupunginosassa syksyllä 2010. Alueen asukkaat tuntevat asuinalueensa parhaiten ja kävelyiden lähtökohtana onkin hyödyntää asukkaiden tietoa alueen suunnittelussa. Asukkaiden havaintojen pohjalta on tarkoitus myös kehittää aluetta turvallisemmaksi ja viihtyisämmäksi sekä lisätä vuorovaikutusta viranomaisten, asukkaiden ja alueen toimijoiden välillä.

Toteuttaminen

Kävelyn toteuttivat Helsingin kaupungin hallintokeskuksen turvallisuus- ja valmiuosasto yhdessä sosiaaliviraston lähityöhankkeen kanssa.

Turvakävelyn reitti valikoitui 22.5–30.6.2010 toteutetun Kohti viihtyisämpää Malmia – karttakyselyn (<http://kerrokartalla.hel.fi/malmiviihtyisammaksi>) tulosten perusteella. Kävely tapahtui keskiviikkona 15.9.2010 sosiaaliviraston lähityöntekijöiden vetämänä Malmin aseman ympäristössä kello 18–19 välisenä aikana. Osallistujat kävelivät 6 pysähtymiskohtaa sisältäneen reitin ja kirjasivat sekä valokuvasivat reitin varrella havaitsemiaan asioita. Kävelyn jälkeen käytiin tunnin pituinen keskustelu asukkaiden karttakyselyssä antamien kommenttien ja kävelijöiden havaintojen pohjalta. Kävelylle osallistui viranomaisia useista eri kaupungin virastoista, lisäksi mukana olivat edustajat poliisista, paikallislehdessä ja alueen yrityksestä. Turvakävelystä julkaistaan muistio Kohti viihtyisämpää Malmia – karttakyselyn verkkosivuilla.

Tulokset ja vaikutukset

Koska turvakävely toteutettiin ensimmäistä kertaa syksyllä 2010, ei siitä seuranneita konkreettisia tuloksia tai vaikutuksia ole vielä mahdollista raportoida. Voidaan kuitenkin katsoa, että turvakävelyn järjestäminen lisäsi alueen toimijoiden ja viranomaisten välistä keskustelua poikkihallinnollisesti sekä nosti konkreettisesti esiin kehittämistä vaativia asioita.

Mitä haasteita kohdattiin?

Malmin turvakävelylle ei osallistunut alueen asukkaita tai asukasyhdistyksen edustajia. Turvakävelyn aikana sää oli hyvin sateinen, mikä todennäköisesti vähensi asukkaiden osallistumisaktiivisuutta. Kävelystä tiedottamista ja markkinointia olisi voitu tehostaa

jakamalla mainoksia myös alueen kaupoissa. Myös ennakkoilmoittautumisen asettaminen olisi voinut lisätä asukkaiden sitoutumista asiaan. Jatkossa kävelyjä voitaisiin järjestää arki-iltojen lisäksi myös viikonloppuisin, sillä osallistumisen kannalta esimerkiksi lauantai voi olla asukkaille parempi ajankohta. Viikonloppuina virkamiesten saaminen kävelyihin saattaa tosin vaikeutua. Valoisan ajan lisäksi kävelyä voidaan järjestää myös pimeään aikaan, jolloin ympäristön piirteet näyttäytyvät erilaisina.

Mitä kustannuksia aiheutui?

Kustannukset koostuivat pääosin turvakävelyn markkinoinnista (esimerkiksi lentolehtiset ja julisteet) ja turvakävelystä tehdyn esitteen painattamisesta.

Miten työtä jatketaan?

Alueen toimijat ja asukasyhdistyksen yhteen kokoava Malmifoorumi toivoi, että turvakävely ja karttakysely toteutettaisiin jatkossa vuosittain. Näin toimenpiteiden tuloksellisuutta pystyttäisiin paremmin seuraamaan. Menetelmää pystytään vaivatta käyttämään myös muilla asuinalueilla.

Kaupungin turvallisuuden parantuminen

Käytännön voidaan katsoa parantavan alueen turvallisuutta lisäämällä yhteistyötä alueen toimijoiden, asukkaiden ja viranomaisten välillä. Asukkaiden karttakyselyssä antamat kommentit alueen hyvistä ja huonoista puolista sekä mahdolliset parannusehdotukset voivat toimia virikkeenä toimenpiteille alueen viihtyvyyden ja turvallisuuden parantamiseksi. Ongelmakohtien esiin nostaminen ja niistä käytävä avoin keskustelu lisäävät julkisen sektorin toiminnan läpinäkyvyyttä. Asukkaiden kokemus turvallisuuden tunne voi lisääntyä avoimen keskustelun ja osallistumisen kautta, jolloin omaehtoiseen alueen turvallisuudesta ja viihtyisyydestä huolehtimiseen todennäköisesti sitoudutaan paremmin. Konkreettisia, näkyviä tuloksia turvakävelystä on kuitenkin vielä liian aikaista todeta. Käytäntö parantaa Malmin kaupunginosan turvallisuutta, mikäli ehdotetut toimenpiteet etenevät ja asukkaat havaitsevat pystyvänsä konkreettisesti vaikuttamaan oman asuinalueensa turvallisuuden parantamiseen.

Opit/kokemukset, joista muut toimijat voivat hyötyä

Tiedotusta tulisi suunnitella huolellisesti ja erityisesti asukkaiden tavoittaminen ja kävelyihin saaminen olisi tärkeää. Myös liikuntaesteisten asukkaiden näkökulma olisi tärkeä saada turvakävelystä toteutukseen mukaan.

Lisätietoja hankkeesta

Kristina Westerholm

Projektisuunnittelija/Helsingin kaupunki/Hallintokeskus/Turvallisuus- ja valmiuosasto

PL 1, 00099 Helsingin kaupunki

kristina.westerholm@hel.fi

Eija Laihinen

Suunnittelija/Helsingin kaupunki/Hallintokeskus/Turvallisuus- ja valmiuosasto

PL 1, 00099 Helsingin kaupunki

eija.laihinen@hel.fi

3.9 Koffin puiston erityisvalvonta, Helsinki

Turvallisuutta edistävät yhteistyömallit, lasten ja nuorten turvallisuuden parantaminen, väkivallan vähentäminen, turvallisen elinympäristön luominen

Taustaa

Viime vuosien aikana Koffin puistosta on muodostunut nuorten ja nuorten aikuisten kokoontumispaikka, jossa kelin niin salliessa vietetään aikaa aina aamun tunneille saakka. Parhaimmillaan puistossa on ollut yli 3000 henkeä ympäri Etelä-Suomea, jopa Turusta saakka. Puisto sijaitsee asuinalueen keskellä ja alueen asukkaat ovatkin ilmoittaneet puistossa tapahtuneista häiriöistä aktiivisesti. Lisäksi puistossa sijaitsee lasten päiväkotikiikailualueineen. Ongelmaksi on muodostunut häiriö lähiympäristöön, pahoinpitelyt, nuorten alkoholinkäyttö, vahingonteot ja yleinen siivottomuus. Yhteistyössä alueen asukasyhdistysten, kaupungin eritoimijoiden ja poliisin kesken on mietitty toimintavaihtoehtoja tilanteen rauhoittamiseksi.

Toteuttaminen

Puisto miehitettiin heti alkuillasta vähintään yhden partion voimin ja puistossa suoritetaan yleinen järjestys ja turvallisuus (YJT) -valvontaa jalkautumalla ja kiertelemällä puiston alueella sekä puuttumalla muun muassa YJT:n vaarantamiseen, alaikäisten alkoholin käyttöön, pensaisiin virtsaamiseen. Lisäksi puistossa oleskeleville kerrotaan jo tässä vaiheessa, että puisto tyhjennetään ihmisistä klo 23 aikaan ympärillä asuvien ihmisten kotirauhan turvaamiseksi.

Klo 21.30 aikaan käytiin koko puiston porukka läpi 2-3 henkilön partioissa jalkaisin, juteltiin ihmisten kanssa ja kerrottiin heille, että klo 23 aikaan on aika poistua puistosta, jotta puiston välittömässä läheisyydessä asuville ihmisille taataan kotirauha ja mahdollisuus nukkumiseen. Näin puistossa oleville ihmisille jää noin tunti aikaa miettiä illan jatko-ohjelmaa.

Hieman ennen klo 23 suoritettiin uusi kierros puistossa ja tällöin kehoitettiin ihmisiä poistumaan puistosta klo 23:een mennessä ja toivotettiin heille hyvää illan jatkoa. Ja tietenkin varmistettiin, että puisto myös tyhjenee.

Toimittiin siis hyvässä ja leppoisassa hengessä eli ensisijaisesti neuvoin, kehotuksin ja käskyin puuttumatta kenenkään oikeuksiin enemmän kuin poliisin tehtävän suorittamiseksi on tarpeen.

Puiston tyhjennettyä käytiin vielä tarkastamassa puiston laitojen pusikot sekä lasten leikkipuisto, jonka jälkeen alueen YJT-valvonta voitiin jättää yhdelle partiolle oman toimen ohella hoidettavaksi.

Puiston tyhjentäminen perustui siihen, että lähitalojen asukkaiden kotirauha painoi vaakakupissa enemmän kuin oikeus oleskella yleisessä puistossa silloin kun sillä aiheutetaan kohtuutonta häiriötä ympäristön asukkaille esimerkiksi juopottelemalla ja meluamalla.

Tulokset ja vaikutukset

Poliisin aktiivinen ote puistossa sai aikaan sen, että paikalle saapui sellaisia ryhmiä, joiden toiminta vastasi sitä mihin puistot on tarkoitettukin, eli asialliseen, rauhalliseen ajanviettoon.

Mitä haasteita kohdattiin?

Haasteellisinta on poliisihenkilöstön motivointi ennalta estävään toimintaan. Riittävä tiedon jakaminen ja esimiesten oma esimerkki luo mahdollisuuden toiminnan onnistumiselle.

Mitä kustannuksia aiheutui?

Noin 10 poliisimiehen työvuoron panos kokonaisuudessaan iltaa kohti.

Miten työtä jatketaan?

Toimintamallia tullaan kehittämään ja toteuttamaan vastaisuudessa muissakin puistoissa tarvittaessa.

Kaupungin turvallisuuden parantuminen

Asukasviihtyisyys ja turvallisuudentunne niin puistossa kuin sen välittömässä läheisyydessä kohenivat.

Opit/kokemukset, joista muut toimijat voivat hyötyä

Yhteistyö, koulutus, tiedon jakaminen poliisin toiminnasta ja aktiivinen toimiminen edesauttavat suunnitelman onnistumista.

Lisätietoja hankkeesta

Jari Mäkinen
Komisario / Helsingin poliisilaitos, Eteläinen poliisipiiri, Kenttäyksikkö
Pieni Roobertinkatu 1-3, 00130 Helsinki
jari.makiniemi@poliisi.fi
p. 071 8774108 ja 040 7711324

3.10 Puistovartiointi Oulun kaupungin keskustan alueella

Turvallisuutta edistävät yhteistyömallit

Taustaa

Kaupunginvaltuuston hyväksymän turvallisuussuunnitelman mukaisia periaatteita ovat turvallisuuden parantaminen sekä kaupungin omaisuudesta huolehtiminen. Tällä perusteella Oulussa on järjestetty yleisten alueiden vartiointia vuodesta 2002 alkaen.

Tekninen keskus on aloittanut puistojen vartioinnin kokeiluna kesällä 2002. Tuolloin asia valmisteltiin yhteistyössä poliisin ja Liikekeskus ry:n kanssa. Palvelu ostettiin neuvottelumenettelyllä Securitas Oy:ltä. Hyvien kokemusten myötä vartiointia päätettiin jatkaa.

Vuoden 2002 jälkeen on vartiointi kilpailutettu, ensin yhden vuoden, ja myöhemmin kahden vuoden sopimuksina. Palvelun tuotti vuonna 2003 Oulun Piirivartiointi Oy ja myöhemmin Securitas Oy.

Toteuttaminen

Käytännön toteuttivat Oulun kaupunki tekninen virasto ja vartiointiliike.

Sopimusten uusimisen yhteydessä on vartioitavaa aluetta tarvittaessa muutettu saatujen kokemusten perusteella. Rauhallisemmiksi osoittautuneita puistoja on jätetty pois ja mukaan on otettu rauhattomampia alueita kuten Tuiran uimaranta, kävelykatu Rotuaari ja torinrannan alue. Keväällä 2008 sopimukseen liitettiin Torikadun ja Saaristonkadun bussipysäkkialueet.

Vartiointia on aiemmin suoritettu toukokuun puolivälistä syyskuun puoliväliin. Vuonna 2006 vartiointi aloitettiin vasta toukokuun viimeisenä viikonloppuna ja keväällä 2007 vartiointi tilattiin lisäksi vapun ajaksi. Nyt päättyneeseen sopimukseen on sisällytetty vappuviikonloppu sekä kesäaika koulujen päättymisestä syysmarkkinoihin saakka.

Perustehtävä on sisältänyt yhden vartijan partiointia 5 - 6 tuntia päivisin ja 6 - 7 tuntia öisin, sekä lisävartiointia kahden vartijan partiointina erikseen sovittuina vilkkaampina viikonloppuina. Päättynyt sopimus sisälsi tehostetun vartioinnin viikonloppuisin koko kesän ajan.

Vartioinnista on vuosittain kerrottu julkisissa tiedotusvälineissä. Vartijat ovat liikkuneet puistoissa jalkaisin, ja ovat täten olleet näkyvissä ja tavoitettavissa. Vartijat ovat

tarvittaessa olleet yhteydessä poliisiin ja yhteistyö on toiminut hyvin. Yhteistyötä on tehty myös nuoria auttavien vapaaehtoisryhmien kanssa.

Tulokset ja vaikutukset

Ilkivalta on vähentynyt. Kaupunkilaisilta on saatu positiivista palautetta turvallisemmista puistoista.

Kesän 2009 vartiointijakson aikana vartijat kirjasivat yhteensä 567 tapahtumaa. Niistä 67 % ajoittui yöhön ja 33 % päiväsaikaan. Määrä on edellisessä verrattuna kasvanut 13 %.

Eniten tapahtumia kirjattiin kesäkuussa ja heinäkuussa. Vilkkaimmat tapahtumapaikat ovat tänä kesänä olleet Rotuaari, Torinranta, Hupisaaret ja Mannerheimipuisto.

Nuorten osuus kirjatuihin tapahtumiin on hiukan kasvanut. Jakauma nuorten ja aikuisten kesken oli 22 %. Aikuisten aiheuttamista tapahtumista naisten osuus oli 26 %.

Kaupungin kalusteisiin ja istutuksiin kohdistuva särkeminen tai muu ilkivalta vartiointialueella on vähentynyt. Yhä enemmän on jouduttu puuttumaan yleisillä alueilla tapahtuvaan virtsaamiseen. Sammuneita on herätetty, häiritsevän käyttäytymisen vuoksi on kehoitettu poistumaan, ilkivaltaa ja tappeluja on estetty sekä sammutettu nuotioita. Poliisi tai ambulanssi on kutsuttu useita kymmeniä kertoja. Vartijat ovat myös havainneet tuoreeltaan töhryjä, mutta aiheuttajia ei ole jäänyt kiinni. Vartijoilta kysytään myös paljon muuta opastusta ja kielitaitoiset vartijat ovat pystyneet neuvomaan myös ulkomaalaisia.

Kokemukset ja palaute ovat edelleen olleet positiivisia sekä tavallisen puistonkäyttäjän, vartiointin suorittajan, puistojen ylläpitäjän että tilaajan mielestä. Vartijoiden läsnäoloon on totuttu ja suora kansalaishenkilökontakti koetaan turvallisuutta ja viihtyvyyttä lisääväksi sekä häiriöitä ennalta ehkäiseväksi tekijäksi.

Vartiointin rahallista hyötyä on vaikea määritellä. Ilkivalta vartiointialueella on vähäisempää, mutta vartiointialueen ulkopuolella ilkivallan aiheuttamat korjauskustannukset ovat edelleen nousussa.

Mitä kustannuksia aiheutui?

2006	28 563 € alv 0%
2007	28 954 € alv 0%
2008	40 189 € alv 0%
2009	42 045 € alv 0%

sekä lisäksi Oulun kaupungin oma panostus siivous + tiedotus.

Miten työtä jatketaan?

Projekti jatkuu ja on vaikuttanut toimivalta kokonaisuudelta. Arviointia suoritetaan palveluiden kohdistamisesta joka vuoden jälkeen päätöspalaverissa.

Kaupungin turvallisuuden parantuminen

Saadun palautteen perusteella käytäntö on parantanut kaupungin turvallisuutta.

Opit/kokemukset, josta muut toimijat voivat hyötyä

Ilkivallan on todettu vähentyneen ja keskusta-alueen häiriökäyttäytyminen on vähentynyt.

Lisätietoa hankkeesta

Taina Penttilä
kaupunginpuutarhuri
Oulun kaupunki
tekninen keskus
Uusikatu 26
90015 OULUN KAUPUNKI
taina.penttila@ouka.fi
p. 044 703 2151

Arvola Eero
Palvelupäällikkö / Securitas Oy, Hanhitie 13 90150 Oulu
eero.arvola@securitas.fi
p. 020 491 35

3.11 Keskitetyn näkyvän valvonnan ryhmä, Helsinki

Turvallisuutta edistävät yhteistyömallit, lasten ja nuorten turvallisuuden parantaminen ja väkivallan vähentäminen

Taustaa

Turvallisuustutkimuksien valossa on toivottu poliisilta näkyvää valvontaa. Käytännön tavoitteena on poliisin näkyvyyden parantaminen Helsingissä alueilla, joissa esiintyy eniten järjestyshäiriöitä ja joissa tehdään tilastollisesti eniten rikoksia. Poliisin ”jalkautuminen” ydinkeskustaan liikenteellisiin solmukohtiin (Kamppi, rautatieasema) ja ravintoloiden edustalle sulkeutumisaikaan on koettu hyväksi keinoksi ennalta estää rikoksia. Turvallisuustutkimuksissa ilta-ajat viikonloppuisin on todettu keskustassa turvattomuuden tunteita lisääviksi, ja näkyvän valvonnan tavoitteena on parantaa helsinkiläisten turvallisuudentunnetta ilta- ja yöaikaan liikuttaessa.

Toteuttaminen

Perustettiin erillinen järjestyspoliisin ryhmä, jonka tehtävänä oli koordinoida näkyvää poliisitoimintaa kaupungin ongelmakohtiin aikoina, jolloin eniten tapahtuu rikoksia.

Käytännön ideana oli jaksokohtainen toimintasuunnittelu ja toteutus teemoittain. Aiemmin vastuu oli jaettu poliisipiireittäin, nyt se siirtyi yhden komisarion alaisuuteen. Komisario koordinoi koko Helsingin aluetta.

Tulokset ja vaikutukset

Poliisin näkyvyyden lisääminen on tuonut positiivista palautetta.

Mitä haasteita kohdattiin?

Henkilöstön motivoiminen peruspartioinnin ohella osoittautui haasteelliseksi.

Mitä kustannuksia aiheutui?

Ei ylimääräisiä kustannuksia.

Miten työtä jatketaan?

Toimintamalli on hyväksi havaittu ja sitä jatketaan. 26.12 toimintamallin toteuttamisessa pidetään taukoa ja keväällä se aloitetaan uudelleen, koska tehtävämäärät lähtevät keväällä nousuun ja kesällä ihmiset liikkuvat talviaikaa enemmän.

Lisätietoja hankkeesta

Pekka Kallio
Komisario
Helsingin poliisilaitos
pekka.kallio@poliisi.fi
p. +358 71 877 4104

3.12 Vantaan kaupungin turvallisuussuunnitteluun liittyvä Vantaan kaupungin omistamiin julkisiin tiloihin kohdistuvien vahingontekojen vähentäminen

Turvallisuutta edistävät yhteistyömallit, turvallisen elinympäristön luominen

Taustaa

Poliisilaitoksessa tehdyissä raporteissa ja analyyseissa havaittiin, että huomattava osa poliisille ilmoitetuista vahingonteista kohdistui kaupungin kiinteistöihin.

Toteuttaminen

Käytännön toteuttamiseen osallistuivat Itä-Uudenmaan poliisilaitos, Vantaan kaupunki ja tilakeskus.

Poliisilaitos keskitti valvontaa analysoituihin kohteisiin. Kaupunki lisäsi muun muassa kameravalvontaa ongelmakohteissa. Poliisilaitos ja kaupunki sopivat ilmoitus- ja muista prosesseista.

Tulokset ja vaikutukset

Aluksi vahingontekojen kärkekohteet muuttuivat, mutta kokonaisrikollisuus pysyi suunnilleen vakiona. Sitten vahingontekojen määrä lähti laskuun ja laskusuunta on säilynyt edelleen.

Mitä haasteita kohdattiin?

Kaupungin (tilakeskuksen) aktiivisuuden puute on silloin tällöin herättänyt kysymysmerkkejä poliisitoimen keskuudessa (ovatko kaupungin / veronmaksajien kärsimät vahingot liian vähäisiä). Kaupunki ei ole myöskään saanut muokattua omia torjunta- ja rikosilmoitusprosessejaan poliisin toivomusten mukaisiksi. Muun muassa ilmoitusviiveet ovat edelleen liian pitkiä.

Mitä kustannuksia aiheutui?

Poliisilaitokselle ei aiheutunut erityisiä kustannuksia. Kaupungille tuli kustannuksia valvonnan lisäämisestä, mutta ne ovat kompensoituneet vähentyneinä vahingonkorvauskustannuksina.

Miten työtä jatketaan?

Projekti jatkuu edelleen.

Kaupungin turvallisuuden parantuminen

Tilastot osoittavat turvallisuuden parantuneen.

Opit/kokemukset, joista muut toimijat voivat hyötyä

Aktiivinen toimintaympäristön analysointi ja eri toimijoiden yhteistyö kannattaa.

Lisätietoja hankkeesta

Timo Nyyssönen
rikosylikomisario
timo.a.nyyssonen@poliisi.fi

3.13 Kokoontumispaikkaopaste, Hyvinkää

Turvallisuutta edistävät yhteistyömallit, lasten ja nuorten turvallisuuden parantaminen, väkivallan vähentäminen, turvallisen elinympäristön luominen

Taustaa

Pelastuslaitoksella havaittiin, että varsinkaan oppilaitosten poistumisharjoitusten yhteydessä ei löydetty kokoontumispaikalle. Poistuville ihmisille on usein määritetty kokoontumispaikka, mutta sen löytäminen laajalta pihamaalta on usein vaikeaa. Isossa rakennuksessa voi olla useita kokoontumispaikkoja, ja ohjeistuksen antaminen siitä, minne tulee poistua on hankalaa, jos kokoontumispaikkaa ei ole merkitty tai opastettu.

Paloinsinööri Kivistö ja turvallisuuskouluttaja Kotiranta tekivät aloitteen Hyvinkään kaupungille kokoontumispaikkojen merkinnästä. Esikuvana kokoontumispaikkaopasteelle toimi Hyvinkään teollisuusalueella järjestetty harjoitus, joka osoitti kuinka hyödyllinen selvästi merkitty kokoontumispaikkaopaste on. Hanke on käynnissä Hyvinkäällä ja Vantaalla, ja se on palkittu valtakunnallisella opetusalan palkinnolla vuonna 2007.

Toteuttaminen

Suunnittelussa olivat mukana Keski-Uudenmaan pelastuslaitokselta Kivistö ja Kotiranta. Käytännön toteutus kuntatasolla hoidettiin Hyvinkään kaupungin tilapalvelun kautta.

Tilapalvelun kanssa kartoitettiin oppilaitosten kokoontumispaikat poistumisharjoitusten ja suunnitelmien laadintojen yhteydessä. Sen jälkeen tilapalvelu kiinnitti opasteet paikoilleen.

Tulokset ja vaikutukset

Kokoontumispaikkamerkit ovat saaneet erittäin positiivista palautetta niin opettajilta kuin oppilailtakin.

Mitä kustannuksia aiheutui?

Noin 100€ /merkki.

Miten työtä jatketaan?

Toimintamallia on esitelty useassa seminaarissa ja positiivista palautetta on saatu. Moni kunta on ollut kiinnostunut mallista.

Opit/kokemukset, joista muut toimijat voivat hyötyä.

Turvallisuusviranomaisten esimerkki aloitteentekijänä on erittäin tärkeä. Usein kunnasta puuttuu uskallus turvallisuustyön tekemiseen.

Kiinteistöjen, varsinkin oppilaitosten poistumisjärjestelyihin tulee kiinnittää erityistä huomiota. Turvallinen ja hallittu poistuminen vaaratilanteessa turvalliselle ja merkitylle paikalle on varsinkin oppilaitosten kohdalla peruslähtökohta.

Lisätietoja hankkeesta

Jarno Kivistö
paloinsinööri
Keski-Uudenmaan pelastuslaitos
Hyvinkään kaupungin ohjausryhmän puheenjohtaja
jarno.kivisto@vantaa.fi
p. 0400 742048

turvallisuuskouluttaja Jalmari Kotiranta

3.14 Hyvinkäällä Paavolan koulun pihan saneeraaminen turvalliseksi – huoltoliikenteen ja parkkipaikkojen erottaminen leikkialueista

Lasten ja nuorten turvallisuuden parantaminen, turvallisen elinympäristön luominen

Taustaa

Hyvinkään kaupungin läntisen alueen turvallisuustyöryhmä teki aloitteen kaupungille Paavolan koulun pihan saneeraamisesta siten, että ajoneuvoliikenne ja lasten leikkipaikat erotetaan toisistaan. Turvallisuustyöryhmän jäsenet olivat havainneet ja koululta oli tullut viestiä siitä, että huoltoliikenne ja koulukuljetukset aiheuttavat lähes päivittäin jonkin asteisia vaaratilanteita. Koulu ei kuulunut kaupungin tilapalvelun rakentamis- ja korjaussuunnitelmissa lähimpään kymmeneen vuoteen ”listalle”. Työryhmän aloitteesta ongelman poistamiseksi aloitettiin heti suunnittelu vuonna 2007 ja seuraavana vuonna pihan saneeraus toteutettiin.

Toteuttaminen

Suunnittelussa olivat mukana aluetyöryhmä, koulu ja tilapalvelu ja tekniikan ja ympäristön toimiala. Saneeraaminen toteutettiin tilapalvelun ja koulun yhteistyönä.

Tulokset ja vaikutukset

Koulun piha muuttui turvalliseksi ja toiminnallisemmaksi.

Mitä kustannuksia aiheutui?

Noin 165 000 euroa.

Kaupungin turvallisuuden parantuminen

Paikallisesti noin 300 oppilaan arjen turvallisuus parani kertaheitolla.

Opit/kokemukset, joista muut toimijat voivat hyötyä.

Pitää uskaltaa tehdä aloitteita. Tässä tapauksessa koulun rehtori Aino Puolimatka odotti tulevaa peruskorjauksen alkamista, mitä käytännössä ei ollut kirjattu lähivuosien tilapalvelun suunnitelmiin. Aluetyöryhmän konkreettinen ehdotus turvallisuuden parantamiseksi ja siitä siinä sivussa saatava imagohyöty sai kaupungin arkkitehdin Martti Salosen innostumaan asiasta. Käytännön toteutus tapahtui pika-aikataululla

verrattuna normaaliin aloite-suunnittelu-toteutusaikatauluun. Yhteiseen hyvään tähtäävä tahtotila voitti ”normaalit” esteet ongelman poistamiseksi.

Lisätietoja hankkeesta

Kaupunginarkkitehti Martti Salonen
Paavolan koulun rehtori Aino Puolimatka
Vastaava rakennuttaja Aune Honkanen
Kaupunginpuutarhuri Terhi Parkkali-Reskola
Rakennuttajapäällikkö Kari Kaijansinkko

Matti Koski
ylikonstaapeli
Keski-Uudenmaan poliisilaitos
Hyvinkään kaupungin läntisen alueen turvallisuustyöryhmän puheenjohtaja
matti.koski@poliisi.fi
p. 040 7183672

3.15 Internetissä toimiva sähköinen TAPE tapaturmien seuranta- ja raportointiohjelma, Kouvola

Taustaa

Ohjelman kehittämisen taustalla on Ilona Nurmi-Lüthjeen tutkimustyö vanhustenhuollon kaatumistapaturmista. Tutkimuksen tuloksena todettiin, että vanhustenhuollosta puuttuu tapaturmien seurantaväline. TAPE-ohjelman sai alkunsa 2000-luvun alussa ja sen käyttö laajeni vanhusten avo- ja laitoshoidosta päivähoitoon ja kouluihin.

Toteuttaminen

Ohjelman kehittämiseen osallistuivat Kouvolan kaupungin vanhustenhuollon, päivähoiton ja koulujen henkilöstö sekä ohjelmistoyritys ja tapaturma-asiantuntijat sekä -tutkijat.

TAPE-ohjelmaa kehitettiin sekä otettiin käyttöön asteittain Kouvolassa. Vuoden 2009 Kouvolan seudulla kuusi kuntaa liittyivät yhdeksi suureksi kaupungiksi ja näin TAPE-ohjelma otettiin käyttöön vähitellen ja käyttö levisi koko uuden Kouvolan alueelle. Start-keskushanke koordinoi ja vastaa TAPE-ohjelman koulutuksesta ja kehittämisestä.

Tulokset ja vaikutukset

Start-keskushankkeen tuloksena TAPE-ohjelma on levinnyt Kouvolan kaupungin vanhustenhuollon, päivähoiton, koulujen käyttöön. Ohjelman käyttäjiksi on tullut myös uusia kohderyhmiä, kuten psykiatrinen sairaanhoito, ammattioppilaitos ja erityisryhmien asumispalvelut. TAPE-ohjelman vaikutuksia ei ole vielä selvitetty systemaattisesti mutta käyttäjiltä saadun palautteen perusteella TAPE-ohjelmaa käyttävät yksiköt kiinnittävät enemmän huomiota turvallisuusasioihin ja riskien kartoitukseen. Myös toimenpiteitä turvallisuusasioiden parantamiseksi on tehty.

Mitä haasteita kohdattiin?

Vuonna 2009 tapahtuneesta kuntaliitoksesta johtuvan uuden organisaation muodostaminen on hidastanut TAPE-ohjelman kehittämistä ja levittämistä (muun muassa henkilöstömuutokset). Uusien käyttäjien motivointi on haasteellista.

Mitä kustannuksia aiheutui?

Käytännön toteutukseen on saatu Kouvolan kaupungin rahoitusta, Kymenlaakson sairaanhoitopiirin rahoitusta ja Kansallista sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämisrahaa eri muodoissa. TAPE-ohjelman kehittämisen osuutta on vaikea eritellä Start-

keskushankkeen kokonaisuudesta, joka on tapaturmien tilastointijärjestelmän laajempaa kehittämistä myös väestötasolla ja tiedon hyödyntämistä tapaturmien ehkäisyyn.

Miten työtä jatketaan?

TAPE-ohjelmaa kehitetään edelleen: ohjelmaan on tulossa uusia muuttujia ja säännölliset seurantaraportit käyttäjille. Tarkoituksena on ohjelman levittäminen kansallisesti ja kansainvälisesti.

Kaupungin turvallisuuden parantuminen

TAPE-ohjelman tapaturmaindikaattorit ovat mukana kaupungin erilaisissa turvallisuutta parantavissa ohjelmissa ja strategioissa (esimerkiksi Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, Päihdestrategia ja Turvallisuussuunnitelma).

Opit/kokemukset, joista muut toimijat voivat hyötyä

Käyttäjät kannattaa ottaa alusta asti suunnittelu- ja kehitystyöhön mukaan.

Lisätietoja hankkeesta

Ilona Nurmi-Lüthje
keskuksen päällikkö
Start-keskushanke
Kouvolan kaupunki
ilona.nurmi-luthje@kouvola.fi
p. 020 61 57424

Kirsi-Marja Karjalainen,
erikoissuunnittelija
Start-keskushanke
Kouvolan kaupunki
kirsi-marja.karjalainen@kouvola.fi
p. 020 61 56716

Miia Pauna
suunnittelija
Start-keskushanke
Kouvolan kaupunki
miia.pauna@kouvola.fi
p. 02061 56717

3.16 Helsinkiläiset turvallisuustutkimuksissa – nykytilan kuvaus

Lääninjohdon vuosina 2006 ja 2009 tekemän turvallisuustutkimuksen mukaan omaa asuinaluetta Helsingissä viikonloppuillaisin yksin kävellessä piti turvallisena tai melko turvallisena kolme neljäsosaa vastanneista. Turvattomuuden tunne oli huomattavasti heikompia kävellessä viikonloppuillaisin yksin Helsingin keskustassa. Sekä 2006 että 2009 yli puolet vastaajista piti viikonloppuillaisin kävelemistä melko turvallisena Helsingin keskustassa. Täysin turvattomaksi olonsa tuntevien määrä oli laskenut ja vastaavasti turvallisiksi olonsa tuntevien määrä oli lisääntynyt verrattaessa vuoden 2006 ja 2009 vastauksia. Runsas kymmenes vastaaja ei liiku jalkaisin keskustan alueella. Naisvastaajilla oli miesvastaajia enemmän asuinalueeseen ja Helsingin keskustaan liittyviä turvattomuuskokemuksia.

Vuoden 2009 vastanneista viimeisen kolmen vuoden aikana katuturvallisuuden koki heikentyneen 30 prosenttia vastanneista. Tulos on vuoden 2006 tulosta kuusi prosenttiyksikköä parempi. Alle kymmenen prosenttia vastanneista koki katuturvallisuuden parantuneen sekä 2006 että 2009. Poliisin näkyvyys oli parantunut runsaat kaksi prosenttia.

Omaan asuinalueen viihtyvyyttä ja turvallisuutta häiritsevistä tekijöistä kysyttiin mielipidettä yleisten paikkojen epäsiisteyden, nuorison häiriökäyttäytymisen, ilkeiden ja alkoholin julkisella alueella juomisen suhteen. Melko tai erittäin häiritseväksi piti nuorison häiriökäyttäytymistä 43 prosenttia, yleisten paikkojen epäsiisteyttä 55 prosenttia, töhrimiseen ja rikkomiseen liittyvää ilkeävaltaa 60 prosenttia ja alkoholin juomista julkisella paikalla 61 prosenttia vastanneista. Nuorison häiriökäyttäytyminen häiritsee naisvastaajia huomattavasti miesvastaajia enemmän. Lisäksi nuorten aikuisen ikäryhmään 25–34 kuuluneet vastaajat kokivat nuorten häiriökäyttäytymisen ja alkoholin juomisen julkisella paikalla huomattavasti vanhempia ikäryhmiä häiritsevämpänä. Yleisesti ottaen naiset pitivät edellä mainittuja häiriöitä keskimääräisesti miehiä häiritsevämpinä.

Tutkimuksessa selvitettiin miten huolestuneita vastaajat olivat mahdollisuudesta joutua rikoksen uhriksi seuraavan 12 kuukauden aikana. Omaisuusrikoksen uhriksi joutumisesta oli hieman yli puolet vastaajista hiukan huolissaan. Asuntomurron uhriksi joutumisesta ei ollut ollenkaan huolissaan vastaajista neljä viidesosaa. Väkivaltarikoksen uhriksi joutumisesta ei ollut lainkaan huolissaan yli 40 prosenttia vastanneista. Kokonaisuudessaan erittäin huolestuneita edellä mainittujen rikosten tapahtumisesta tulevan 12 kuukauden aikana oli hyvin vähän. Naiset kokivat miehiä enemmän pelkoa joutumisesta väkivaltarikoksen uhriksi.

Molempina tutkimusvuosina vastaajien mielestä poliisi oli onnistunut kaikkein parhaiten lupapalveluiden hoitamisessa ja kokonaisarvosanaksi poliisin toiminta sai 7,8

(kouluarvosana 8). Vuonna 2009 huonoimman keskiarvon 6,8 poliisi sai rikosten ennalta ehkäisemisessä. Verrattuna vuoden 2006 vastauksiin poliisi sai paremman keskiarvon huumorikosten selvittämisestä, poliisitoiminnan tiedottamisesta ja asunto- ja automurtojen selvittämisestä. Poliisin näkyvyys työtehtävillä on parantunut huomattavasti. Vuonna 2006 poliisin näki 54 prosenttia vastanneista päivittäin tai viikoittain ja vuonna 2009 57 prosenttia vastanneista.

Tutkimuksessa haluttiin myös selvittää millaiset toimenpiteet parantaisivat turvallisuutta ja viihtyisyyttä ja yli neljä viidesosaa vastaajista oli vuonna 2006 sitä mieltä, että 23 liikenneympäristön turvallisuuden parantaminen edistäisi viihtyisyyttä ja turvallisuutta kaikkein eniten. Sen sijaan vuoden 2009 vastauksissa liikenneasiat eivät nousseet tärkeimpiin kehittämiskohteisiin. Vuoden 2009 vastaajien mielestä viihtyisyys ja turvallisuus paranisivat erityisesti nuorille tarkoitetun toiminnan lisäämisellä, koulun ja vanhempien yhteistyön lisäämisellä, poliisipartioiden näkyvyyden lisäämisellä ja joukkoliikenneasemien turvallisuuden lisäämisellä.

”Siis tosi turvallinen paikka” - tutkimus

Kaupungin tekemässä turvallisuuskyselyssä ”Siis tosi turvallinen paikka” naisvastaajista 75 prosenttia piti liikkumista turvallisena omalla asuinalueellaan päiväaikaan ja miesvastaajista 83 prosenttia. Sen sijaan liikkumista myöhään viikonloppuiltaisin piti naisista vain hiukan yli kymmenen prosenttia turvallisena omalla asuinalueellaan. Eniten turvattomuuskokemuksia oli nuorilla naisilla ja tytöillä. Kaupungin tekemä tutkimus tuo esille kolme huolestuttavaa seikkaa: nuorten naisten kokema turvattomuus on korkealla tasolla, helsinkiläiset joutuvat useammin uhkailujen ja väkivallan kohteeksi kuin muiden suurten suomalaisten kaupunkien asukkaat ja turvattomuuden tunne on lisääntynyt erityisesti julkisen liikenteen iltakäyttäjien parissa. Tässä yhteydessä on hyvä huomata, että suomalaisten odotukset turvallisuudelta ja palvelulta ovat selkeästi kasvaneet. Kansalaiset ovat yhä kriittisempiä turvallisuuspalvelujen kuluttajina ja he ovat varsin tietoisia oikeuksistaan. Ns. parempiosaisten sietokyky rikollisuutta kohtaan on vähenemässä ja poliisilta odotetaan korkeatasoista palvelua.

Helsinkiläisnuorten rikollinen käyttäytyminen

Venla Salmen teoksessa ”Helsingin nuoret rikosten tekijöinä 2006” on selvitetty nuorten itsensä ilmoittamaa rikollisuutta kyselytutkimuksen avulla. Nuoret kertoivat syylistyneensä tavaratalosta/kaupasta varastamiseen, tarrojen kiinnittämiseen seiniiin, sähköpostilla uhkailuun tai loukkaamiseen, tappeluun osallistumiseen, musiikin/elokuvien kopioimiseen tai vertaisverkossa jakamiseen, terä-/lyömäaseen mukana pitämiseen, seiniiin piirtämiseen/kirjoittamiseen, toisen nuoren kotoa varastamiseen ja hakkerointiin. Näistä yllä mainituista tekemuodoista kaupasta/tavaratalosta varastaminen oli kaikkein yleisintä. Vastaajista 28,3 prosenttia oli elämänsä aikana syylistynyt ko. tekoon ja 7,7 prosenttia viimeisen vuoden aikana. Tutkimuksessa vertaillaan nuorten rikoskäyttäytymisen muutoksia vuosina 1992, 2002

ja 2006 kysymällä mm. 15-vuotiailta ovatko he anastaneet kaupasta ainakin yhden kerran elämänsä aikana. Vuonna 1992 myöntävästi vastanneita oli 60,1 prosenttia, vuonna 2002 34,8 prosenttia ja vuonna 2006 32 prosenttia. Helsinkiläisnuorten kaupasta anastaminen on selkeästi vähentynyt. Tiivistäen voidaan sanoa, että se on vähentynyt puoleen 14 vuoden aikana.

Eri tutkimuksia vertailtaessa voidaan havaita nuorten lainkuuliaisuuden lisääntyneen. Helsingissä kauppojen suurentuminen, ja sijoittuminen autoilijoille sopiviin paikkoihin ovat voineet vaikuttaa siihen, että kauppoja ei ole niin paljon nuorten käyttämien koulu- ja harrastusreittien varrella. Lisäksi nuorten yhdessäolomuodot ovat muuttuneet virtuaalisempaan suuntaan.

Nuorten miesten rikoskäyttäytyminen 1962 ja 2006

Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos toteutti vuonna 2006 kutsuntaiässä oleville, 18–20-vuotiaille helsinkiläismiehille kyselytutkimuksen, jota verrattiin vuoden 1962 vastaavaan kyselyyn. Tarkoitus oli verrata nuoren itsensä ilmoittamaa rikollisuutta tilastoituun rikollisuuteen ja saada käsitys pitkän aikavälin muutoksista kokonaisuusrikollisuudessa. 44 vuoden aikana nuorten toimintaympäristö on muuttunut elämäntyylien suhteen. Tietotekniikan ja sähköisten viestimien tarjoamat mahdollisuudet ovat kaikkien nuorten ulottuvilla. Internet toimii nuorilla globaalina ”maailmankylänä” ja se mahdollistaa oman virtuaalisen maailman sosiaalisine verkostoineen. Kyselytutkimuksen mukaan suurimmat muutokset ovat tapahtuneet alkoholin kulutuksen suhteen ja siihen on vaikuttanut alkoholilainsäädännön vapautuminen ”julkijuopotteluksi” ja humalassa häiriköinniksi saakka. Päihtyneenä esiintymistä ei nyky-yhteiskunnassa paheksuta. Kutsuntaikäisiltä kysyttiin mm. mihin omaisuusrikokseen he ovat syyllistyneet ja suurin muutos oli tapahtunut polkupyörien anastuksien lisääntymisenä. Nykyään markkinoilla on kalliita erikoispyöriä ja laajat valikoimat⁵⁸. Ryöstön uhriksi joutuneiden määrä oli merkittävästi kasvanut. Ryöstö rikoksena on usein impulsiivinen ja huumausaineiden käyttäjien tapa rahoittaa käyttämiään aineita. Huumausaineisiin liittyvä rikollisuus ja ”viihdekäyttö” on ilmiönä varsin uusi. Mutta sitäkin uudempi ilmiö ovat tietokoneisiin liittyvät rikokset.

Rikoskäyttäytymisessä tapahtuneet muutokset jakautuivat kahteen suuntaan: Kokonaan rikoksista pidättäytyvien määrä on kasvanut, mutta samalla niiden nuorten määrä, jotka ovat syyllistyneet useisiin eri rikollisiin tekoihin, on kasvanut. Tiivistetysti tämä tarkoittaa sitä, että 44 vuoden aikana kutsuntaikäisten rikoskäyttäytymisen yleisyydessä ja laaja-alaisuudessa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia vertailtaessa itse ilmoitettua rikollisuutta.

...Öiseen aikaan ja joskus päivälläkin -tutkimus

Helsingin kaupungin tietokeskuksen tekemän turvallisuustutkimuksen (turvallisuuskysely 2009) mukaan kyselyyn vastanneet olivat sitä mieltä, että

kansalaiset pitävät jalkautunutta partiointia parhaana turvallisuuden takeena. Yksi kaupunkiliikenteen tärkeä turvallisuuden osa-alue, nimittäin joukkoliikenne on vuonna 2009 koettu hiukan turvallisemmaksi kuin vuosina 2003 ja 2006. Lisäksi tutkimuksessa ilmeni alueellisia eroja ja eniten turvattomuudentunteita koettiin mm. Kalliossa, Mellunkylässä, Pukinmäessä, Vuosaarella ja Alppiharjussa liikuttaessa myöhään viikonloppuillalaisin ja hyvin usein turvattomuuden tunteet liittyvät esim. omiin väkivaltakokemuksiin. Tietokeskuksen tutkimuksen tulokset eivät merkittävästi poikenneet vuonna 2009 tehdystä läänin turvallisuustutkimuksesta vaan paremminkin tutkimusten tulokset tukevat toinen toisiaan.

Loppusanat

Helsingiläisten odotukset poliisitoiminnalta voidaan kirjata jatkossakin neljään keskeiseen tehtävään. Niitä ovat nopeat ja sujuvat hälytyspalvelut, tehokas ja neuvontaa antava esitutkinta, näkyvä valvonta ja ripeä lupapalvelu. Talouden taantuma yhteiskunnan kaikille sektoreille aiheuttaa muutoksia, myös poliisiorganisaatiossa. Poliisi kilpailee turvallisuuden tuottamisessa kansalaisjärjestöjen ja turvallisuusalan yritysten kanssa. Tarkasteltaessa tulevaisuuden Helsinkiä, on perusnäkökulma varsin samanlainen kuin nyt vuonna 2010. On odotettavissa, että rikollisuuden perusrakenne pysyy hyvin samanlaisena. Hälytystehtävien määrän voi arvioida edelleen lisääntyvän. Huomioitavia muutostekijöitä ovat maahanmuutto, syrjäytyminen ja kansalaisten poliisipalveluiden vaatimustason nousu.

Helsinkiin on kahdenkymmenen vuoden aikana kasvanut maahanmuuttajien toinen sukupolvi. Siitä huolimatta merkittävimmät epävarmuustekijät liittyvät maahanmuuttoon, koska Helsingin väestönkasvu tulee jatkossa pohjautumaan paljolti siihen. Väestön kasvu ja maahanmuutto tulee keskittymään Itäisen Helsingin alueelle. Huolena on kaupunginosien eriytyminen. Jo nyt suuri osa toimeentuloa saavista ihmisistä, rikollisiin syyllistyvistä ja maahanmuuttajista asuu Itäisen Helsingin alueella. Vaarana voi olla epäterveiden alakulttuurien syntyminen. Tämä saattaa tarkoittaa ns. turvallisuushakuisen väestöosan muuttoliikettä pois idän alueelta. Epätoivottavana ilmiönä voidaan pitää tilannetta, jossa kantaväestö olisi jollakin alueella vähemmistönä. Tästä voisi seurata ennalta arvaamattomia muutoksia, jotka heijastuisivat suoraan rikollisuuden rakenteeseen.

Toimintaympäristömuutoksia voi aiheutua mm. Välimeren eteläisiin maihin kuuluvasta maskuliinisesta kunnian kulttuurista. Näihin maihin voidaan lukea mm. Turkki, Iran ja Irak. Arvaamattomuutta voi tuoda tullessaan vahva Balkanin maiden väestökeskittymä itäkeskuksen alueelle. Lisäksi maahanmuuttoon liittyvänä liitännäisongelmana on laiton maahanmuutto ja pimeän työvoiman käyttö. Vuoden 2009 jälkeen turvapaikanhakijoiden määrä on vähentynyt, mutta tulijat tulevat yhä samoista maista - erityisesti Somaliasta ja Irakista. Suurin osa turvapaikanhakijoista sijoitetaan pääkaupunkiseudulle ja oleskeluluvan saatuaan he jäävät asumaan pääkaupunkiseudulle. Ilmi tulevan rikollisuuden nousupainetta hillitsevät väestönkasvusta huolimatta kaksi

myönteistä asiaa. Kantaväestön nuorten pidättäytyminen erityisesti omaisuusrikollisuudesta jatkuu. Samoin väestön ikääntyessä rikoksia tekevän väestön osuus vähenee.

Haasteena tulevat olemaan syrjäytyvät nuoret, jotka oirehtivat rikoksia tekemällä. Heidän ongelmansa ovat syviä ja vaativat eri viranomaistahojen välistä yhteistyötä. Poliisin tulisi tulevaisuudessa keskittää tutkinnallisia voimavaroja nuorten, alle 18-vuotiaiden rikosten ennaltaehkäisyyn, koska sillä vaikutetaan rikosaktiivisimman ikäluokan, 20–30-vuotiaiden, tekemien rikosten kokonaismääriin.

Väestön ikääntyminen ja kansalaisten palveluiden vaatimustason nousu painottuneen varsinkin kenttä- ja hälytyspalvelujen suuntaan. Lupapalvelujen laadukkuus tulee pystyä varmistamaan. Ongelmana ovat jo nyt lupapalvelujen ruuhkaisuus ja pitkät jonotusajat. Näkyvissä on, että lupien määrät tulevat edelleen jossakin määrin kasvamaan, johtuen mm. lyhyemmästä passin voimassaoloajasta. Keskeisimmät muutoshaasteet edellyttävät poliisilta yhteistyön syventämistä ja yhteiskunnallisten muutosten ”lukutaitoa”. Poliisilla on kaikki edellytykset toimia myös tulevaisuudessa helsinkiläisten silmissä luotettavana viranomaisena.

Poliisin tuloksellinen toiminta edellyttää yhteistyötä muiden viranomaisten ja helsinkiläisten kanssa. Kaupungin kanssa tehtävä turvallisuusstrategia ja yhteistyö eri viranomaisten kanssa on ensiarvoisen tärkeää. Kansainvälinen rikollisuus ei erottele maiden välisiä rajoja ja tästä syystä rajat ylittävää rikollisuutta koskevaa tiedonkeruuta on vahvistettava, mukaan lukien yksityinen sektori. Helsinki on iso osa Suomea muuttuvassa Euroopassa ja yhteiskunnallisiin muutoshaasteisiin vastaaminen edellyttää monialaista ja yhä syvempää kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä.

4 Väkivallan määrän vähentäminen

4.1 TOP 10-kotikeikka projekti, Helsinki

Taustaa

Käytäntö sai alkunsa vuosien 2006–2007 aikana, jolloin Itä-Helsingin alueella todettiin olevan monia sellaisia osoitteita, joihin poliisi saa useita kotihälytystehtäviä kuukaudessa, jopa kymmeniä vuodessa. Vaikeimmissa tapauksissa poliisi oli saattanut vierailla osoitteessa jopa 50–60 kertaa vuodessa. Valtaosassa näistä osoitteista asui usein yksin elävä tai lapseton pariskunta, joiden elämää hallitsi vahvasti päihheet ja jotka eivät olleet aktiivisesti minkään muun palvelun kuin toimeentulotuen piirissä. Koska kyseessä olivat aikuisia ilman lapsia, mikään laki ei velvoita eikä myöskään anna oikeutta viranomaisten puuttua tilanteeseen. Näistä lähtökohdista lähdettiin kehittämään yhteistyötä silloisen Itäkeskuksen poliisipiirin tutkintahenkilöstön ja lähipoliisin sekä poliisipiirin sosiaalityöntekijän ja alueen sosiaaliasemien välillä. Yhteistyön tavoitteena oli löytää uusia keinoja tavoittaa niitä ihmisiä, jotka olivat jo syrjäytyneet yhteiskunnasta siinä määrin, että he eivät kyenneet hakeutumaan avun piiriin.

Toteuttaminen

Käytännön toteuttamiseen osallistuvat Itäkeskuksen poliisipiirin (nyk. Itäinen poliisipiiri/Itäkeskuksen poliisiasema) henkilöstö, poliisipiirin sosiaalityöntekijä sekä Itäisen sosiaaliaseman eri toimipisteiden johtavat sosiaalityöntekijät ja Itäisen sosiaaliaseman päällikkö.

Yhteistyömalli joka kehitettiin, perustui lähipoliisin ja alueen sosiaalityöntekijän yhteiseen kotikäyntiin sellaisiin osoitteisiin, joihin poliisi oli saanut kuukauden aikana kolme tai useampaa kotihälytystehtävää. Yhteistyöpalavereja pidettiin noin kolmen kuukauden välein, jolloin yhteistyössä alueen johtavien sosiaalityöntekijöiden kanssa päätettiin mihin osoitteisiin kotikäynti toteutettaisiin. Tämän jälkeen lähipoliisi otti yhteyttä siihen alueen sosiaalityöntekijään, jonka vastuualueella kyseinen osoite sijaitsi. Sosiaalityöntekijä lähetti osoitteeseen kirjeen, jossa kerrottiin tulevasta kotikäynnistä. Kotikäynti oli luonnollisesti vapaaehtoinen asiakkaille, eli heillä oli mahdollisuus kieltäytyä kotikäynnistä. Mikäli asiakas ei kieltäytynyt, toteuttivat lähipoliisi ja sosiaalityöntekijä yhteisen kotikäynnin, jonka aikana pyrittiin avaamaan keskustelua siitä, mikä tilanne oli poliisin, sosiaalityöntekijän ja asiakkaan näkökulmasta, sekä kertomaan siitä avusta ja tuesta jota oli mahdollista saada. Sosiaalityöntekijä varasi yleensä myös ajan omalle vastaanotolle. Kotikäynnin tausta-ajatuksena oli asiakkaan pysäyttäminen havainnollistamalla miltä tilanne näyttää viranomaisen silmin sekä avun tuominen kotiin niille ihmisille, jotka eivät enää kykene lähtemään oma-aloitteisesti hakemaan olemassa olevia palveluita.

Käytännön konkreettiset tuloksia ja vaikutukset

Toteutuneet kotikäynnit saivat asiakkailta myönteisen vastaanoton ja asiakkaat lähtivät yllättävän avoimesti keskustelemaan tilanteesta. Asiakkaille oli todella pysäyttävää se, että heidän toimintansa johdosta poliisi ja sosiaalityöntekijä tekevät kotikäynnin heitä varten. Välittömät vaikutukset näkyivät siinä, että kotikäynnin jälkeisinä kuukausina poliisille ei tullut uusia kotihälytystehtäviä kyseisiin osoitteisiin. Osa asiakkaista myös saapui sosiaalityöntekijän vastaanotolle annettuna aikana ja/tai rohkaistui hakeutumaan avun piiriin.

Mitä haasteita kohdattiin?

Haasteellista toiminnassa on se, miten saadaan asiakasta tuettua kotikäynnin jälkeen niin, että vaikutukset olisivat pitkäkestoisia ja mahdollinen muutos pysyvämpää. Tilanteen seurantavastuuta ei ole kenelläkään ja alueen sosiaalityöntekijöiden työmäärät ovat niin suuria, että he eivät voi juuri yhtä kotikäyntiä enempää panostaa – jatko on asiakkaasta kiinni ja siitä että hän saapuu vastaanotoille. Aikojen noudattaminen ja kotoa lähteminen voi kuitenkin vaikeasti päihdeongelmaiselle olla erittäin haasteellista. Sosiaalityöntekijöiden vaihtuvuus alueella on myös suurta, minkä vuoksi kotikäynnin tehnyt sosiaalityöntekijä ei välttämättä ole sama, jonka luo asiakas muutaman kuukauden päästä saapuu vastaanotolle.

Poliisin ja sosiaalityöntekijöiden välisessä yhteistyössä kotikäyntien aikana olisi myös kehitettävää. Joissakin tapauksissa yhteistyö sujui hyvin ja molempien työntekijöiden roolit kotikäynneillä selkeät, kun taas joissakin tapauksissa sosiaalityöntekijät mielellään luovuttivat vetovastuun poliisille eivätkä ottaneet aktiivista roolia itse. Toiminnan kannalta olisi hyvä, että kotikäynneillä kävisivät jotkut tietyt siihen ”erikoistuneet” poliisit ja sosiaalityöntekijät, jolloin yhteistyötä voisi kehittää syvemmin ja syntyisi myös tuttuutta työntekijöiden välillä.

Mitä kustannuksia aiheutui?

Työ tehtiin normaalina virkatyönä eikä siitä näin ollen aiheuttanut kustannuksia.

Miten työtä jatketaan?

Käytäntöä jatketaan edelleen ja kokouksia pidetään noin neljä kertaa vuodessa. Kokouksiin osallistuu Itäisen sosiaaliaseman päällikkö, poliisista tutkinnanjohtaja, poliisipiirin sosiaalityöntekijä sekä edustaja analyysiyksiköstä ja lähipoliisista. Poliisiapiirin sosiaalityöntekijä kokoaa ennen kokousta tarvittavat taustatiedot niistä osoitteista, joista nousee huoli, minkä jälkeen päätetään kotikäyntien kohteista. Työn alla on edelleen parempien yhteistyökäytäntöjen kehittäminen itse kotikäynneille, sillä työntekijöiden roolit kotikäyntien yhteydessä saattavat edelleen olla epäselviä.

Opit/kokemukset, josta muut toimijat voivat hyötyä

Vaikka jatkotyöskentelyssä ja vastuukysymyksissä on edelleen kehittämistä, ovat kotikäynnit kuitenkin yhteistyömallina ja käytäntönä osoittautuneet toimivaksi palveluneuvonnan muotona sekä asiakkaan ”pysäyttämisen” näkökulmasta. Vaikeasti päihdeongelmaisille ja palveluista syrjäytyneille ihmisille kynnys hakeutua avun piiriin saattaa olla hyvinkin korkealla eikä heillä ole voimavaroja hakeutua vastaanotolle, vaikka he periaatteessa tietäisivätkin mistä apua olisi saatavilla. Työmuodot, joissa palveluita tuodaan lähemmäksi ihmisiä, ovat tälle kohderyhmälle tarpeen. Monille asiakkaille pysäyttävää on myös se, että poliisi yhdessä sosiaalityöntekijän on ”vaivautunut” tulemaan oma-aloitteisesti heidän kotiinsa ja käy läpi tilannetta heidän keittiönpöytänsä ääressä.

Lisätietoa hankkeesta

Jarmo Heinonen
komisario/Helsingin poliisilaitos
jarmo.heinonen@poliisi.fi

4.2 Väkivaltatyön kehittämishanke Aggredi (2006–2012), Helsinki

Turvallisuutta edistävät yhteistyömallit, väkivallan vähentäminen

Taustaa

Hanke saanut alkunsa tarpeesta luoda hoidollinen palvelu kodin ulkopuoliseen väkivaltaan syylistyneille asiakkaille.

Projektiainio lähti liikkeelle keväällä 2004. Projektin silloinen työnimi oli ”kuumarinki”. Lähtökohtana alusta alkaen oli vaikuttaa väkivaltarikoksilla oireilevien nuorten elämänhallintaan ja näin ollen vähentää nuorten uusintarikollisuutta. Liikkeelle lähdettiin vahvasti nuorisotyöllisin menetelmin yhteistyössä HelsinkiMission ja Nuorisopoliisin kanssa. Projektia testattiin 2005 yhteistyössä poliisin ja sosiaaliviraston kanssa. Vuonna 2005 kokeilut epäonnistuivat täydellisesti ja projektista alettiin suunnitella pitkäkestoista kehittämishanketta.

Projekti sai RAY:n rahoituksen, ja toiminta käynnistyi keväällä 2006. Hankkeen tarkoituksena on luoda kumppanuuteen ja yhteistyöhön perustuva järjestelmä, joka mahdollistaa nopean ja tehokkaan puuttumisen väkivallan takia vaikeuksiin ajautuneen nuoren aikuisen elämää tuhoavan kierteen pysäyttämiseksi ja uuden mahdollisuuden rakentamiseksi.

Toteuttaminen

Hankkeen päävastuu on Aggredin työtiimillä, jonka keskeisimmät alueet ovat asiakasohjautuvuusjärjestelmän kehittäminen, asiakastyömenetelmien kehittäminen sekä rahoituksen varmistaminen

Alun perin tarve nostettiin esiin Nuorisopoliisin toimesta, mutta toimintaan ovat osallistuneet vuosien varrella useat eri tahot, joista tärkeimpinä:

- Aggredin kumppaneina toimivat: Helsingin poliisin väkivaltarikosyksikkö ja Pohjoisen poliisipiirin (Pasilan) tutkinta, Helsingin yhdyskuntaseuraamustoimisto (ent. Kriminaalihuoltolaitos), Suomenlinnan vankila, Vantaan vankila, HelsinkiMissio/Nuorten kriisipiste, HelsinkiMissio/Kotivuoren lastenkoti, Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos, Helsingin kaupungin lastensuojelun tukiasunnot, Sininauhasäätien asumispalvelut, Helsingin kaupungin tietokeskus sekä Vantaan Yhdyskuntaseuraamustoimisto.

- Muut yhteistyötahot: Hämeenlinnan vankila, Espoon Setlementti/sovittelu, Autismsäätiö, Auran psykiatrisen sairaala, Kriminaalihuollon tukisäätiö, Samarian asumispalvelut sekä Oulun Setlementti, Oulun poliisi ja kaupunki, Porvoon kaupunki, Rikosuhripäivystys/Uudenmaan aluetoimisto, Miessakit/Lyömätön linja, Pro-tukipiste/Etsivä yksikkö, Väestöliitto/Miehen aika, Sisäasiainministeriö sisäisen turvallisuuden ohjelma, Helsingin kaupungin turvallisuusohjausryhmä/Katuväkivaltatyöryhmä, Helsingin kaupungin turvallisuusosasto, Ulkoministeriö (Guatemala yhteistyö), Louder Oy (Guatemala yhteistyö), Mainostoimisto Taivas, Kris Suomi ry

Hanke toteutetaan RAY:n tuella. Hanke perustuu vahvaan kumppanuustoimintaan, jossa asiakkaat ohjautuvat projektiin suoraan kumppaneina toimivien viranomaisten kautta.

Tulokset ja vaikutukset

Käytännöllä on ollut hyvin eriaisteisia tuloksia. Tavoitteena on ollut viranomaisten ja kolmannen sektorin yhteistyön kehittyminen, kodin ulkopuolisiin väkivaltarikoksiin syyllistyneiden asiakkaiden hoidon tarpeen esiin nostaminen, yhteiskunnallisen keskustelun lisääntyminen, hoidollisten työmenetelmien kehittyminen sekä väkivaltarikoksiin syyllistyneiden asiakkaiden väkivaltarikoksien väheneminen tai kokonaan loppuminen.

Aggredi on keskittynyt vakaviin väkivaltarikoksiin syyllistyneisiin asiakkaisiin. Yli 70 % Aggredin työntekijöiden haastattelemista asiakkaista on aloittanut projektissa

Yhdyskuntaseuraamustoimisto selvitti projektissa pidempään olleiden asiakkaiden rikoskehitystä kuuden sattumanvaraisesti valitun asiakkaan kohdalta. Helsingin poliisilta huhtikuussa 2009 saatujen tietojen mukaan kellään näistä kuudesta Helsingin yhdyskuntaseuraamustoimiston kautta projektiin ohjautuneista ja kiinnittyneistä asiakkaista ei ole merkintöjä väkivaltarikoksista projektiin kiinnittymisen jälkeen. Rikosten laatu on muuttunut vakavimmista rikoksista lievemmäksi ja lukumäärällisesti teot ovat vähentyneet merkittävästi seuranta-ajalla 2006–2009.

Samankaltaisia johtopäätöksiä on noussut esiin Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen parhaillaan käynnissä olevasta tutkimuksesta, jossa tähän mennessä on seurattu 26 Aggredi-projektissa ollutta asiakasta.

Vaikka yllämainitut tulokset tai johtopäätökset eivät ole tieteellisesti valideja, antavat ne osviittaa Aggredi-työmuodon toimivuudesta vähentää tai lopettaa väkivaltarikoksia yksilötasolla. Aggredi-työmuodon lopullinen tuloksellisuus selviää Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimuksen valmistuttua

Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos tekee Aggredi-projektista arviointitutkimuksen. Tutkimuksessa tarkastellaan Aikalisän vaikutusta kohderyhmän rikollisuuteen ja

rikollisuuden yhteiskunnallisiin kustannuksiin sekä laaditaan kustannus-hyötyanalyysi. Tutkimuksen kohderyhmän muodostavat projektiin osallistuneet väkivaltarikoksista tuomitut helsinkiläiset miehet. Tutkimuksen tavoitteena on tarkastella ohjelman vaikuttavuutta poliisin tietoon tulevaan rikollisuuteen ja miten kohderyhmän rikoskäyttäytyminen on muuttunut ohjelman aikana ja/tai ohjelman päättymistä seuranneen vuoden aikana.

Arvioinnin tulokset valottavat osaltaan väkivaltarikoksista tuomittujen nuorten integroitumista yhteiskuntaan, ja ohjelman vaikutusta siihen. Tutkimuksessa kehitetään lisäksi toistettavissa oleva malli, jonka avulla vastaavia arviointitutkimuksia rikollisuuden vähentämiseen pyrkivistä hankkeista, esimerkiksi kriminaalihuollon tai vankeinhoidon toimintaohjelmista taikka kolmannen sektorin projekteista, voidaan jatkossa toteuttaa tehokkaasti. Tutkimuksen arvioitu julkaisuaikataulu on vuosi 2013.

Myös Helsingin kaupungin tietokeskus on käynnistänyt tutkimuksen, jonka valmistumisaikataulu on kevät 2011. Tutkimus kohdentuu projektin työtapojen arviointiin ja toisaalta onnistuneen intervention edellytysten tunnistamiseen.

Mitä haasteita kohdattiin?

Hankkeen erityisenä haasteena oli ja on edelleen viranomaisyhteistyön rakentaminen ja luotujen toimintakäytäntöjen juurtuminen osaksi viranomaistyöskentelyn rakenteita.

Mitä kustannuksia aiheutui?

2006–2012 toteutettavan kehittämishankkeen kokonaiskustannusarvio on 1 500 000 euroa.

Miten työtä jatketaan?

Projekti jatkuu vuoteen 2012 asti. Vuosina 2011 ja 2012 keskitytään viranomaisyhteistyön ja menetelmien kehittämiseen, valtakunnallisen soveltuvuuden testaamiseen sekä tutkimukselliseen arviointiin. Vuodesta 2013 eteenpäin Aggredi-työmuoto pyritään kiinnittämään vakituiseksi ja kodin ulkopuoliseen väkivaltaan keskittyväksi hoidolliseksi ja konsultatiiviseksi palveluksi. Jatkotyön yhtenä haasteena on budjettikäytäntöjen syntyminen kodin ulkopuolisiin väkivaltarikoksiin syyllistyneiden asiakkaiden hoidollisiin palveluihin.

Väkivaltarikoksiin syyllistyneiden asiakkaiden hoidollisten palveluiden tarjoamista ei ole laissa säädetty pakolliseksi. Näin ollen esimerkiksi Helsingin kaupungin ei tarvitse välttämättä tarjota tai ostaa näitä palveluja, jolloin taloudellinen satsaus saatetaan nähdä tarpeettomana lisäkustannuksena. Ulkopuolisten rahoittajien vakuuttaminen siitä, että väkivallan tekijät tarvitsevat hoidollisia palveluita ja että niitä on mahdollista

tuloksellisesti ja mahdollisesti myös kustannustehokkaasti toteuttaa, on aikaa vievä ja hankala prosessi.

Kaupungin turvallisuuden parantuminen

Aggredi-projekti on tavoittanut hyvin kohderyhmänsä ja pystynyt vaikuttamaan yksilöiden väkivaltarikoksiin niitä vähentäen. Tämä on suoraan vaikuttanut uusien rikosten sekä uusien uhrien syntymiseen vähentäen osaltaan sekä väkivaltarikoksista aiheutuvia kustannuksia että uusien uhrien kokemia fyysisiä sekä henkisiä kärsimyksiä. Toiminta on myös osoittanut, että väkivallan vähenemiseen kyetään vaikuttamaan yksilötasolla tehokkaasti.

Opit/kokemukset, joista muut toimijat voivat hyötyä

Väkivaltarikoksiin syyllistyneet asiakkaat kyetään kiinnittämään kolmannen sektorin tarjoaman hoidon piiriin ja heidän kanssa voidaan työskennellä tuloksellisesti. Työ väkivaltarikollisten kanssa viranomaiskentän ulkopuolella ei ole mielikuvista poiketen vaarallista tai hankalaa.

Lisätietoja hankkeesta

Olavi Sydänmaanlakka (Vaikeasti tavoitettava)
HelsinkiMissio / Nuorten kriisityön johtaja
olavi.sydanmaanlakka@helsinkimissio.fi
p. 0400448879

Petri Salakka
HelsinkiMissio / Aggredi projekti
Projektityöntekijä
petri.salakka@helsinkimissio.fi
p. 0414489849

4.3 Perheväkivaltatiimi, Oulu

Lasten ja nuorten turvallisuuden parantaminen, väkivallan vähentäminen

Taustaa

Oulun kaupungissa on toiminut vuodesta 2006 lähtien perheväkivaltatiimi, jonka tehtävänä on ollut vastata kokonaisvaltaisesta perheväkivaltatyön kehittämisestä sekä perhe- ja lähisuhdeväkivallan ehkäisystä Oulun kaupungissa. Perheväkivaltatiimin tehtäviin kuuluu pitkäjänteisen koulutussuunnitelman laatiminen, sen aikataulutus ja täytäntöönpano sekä perhe- ja lähisuhdeväkivallan toimenpideohjelman päivittäminen ja kehittämistyö ja toimenpideohjelman vaikuttavuuden seuranta ja arviointi. Tiimi kokoaa kerran vuodessa perheväkivaltafoorumin, joka on avoin keskustelutilaisuus ja tarjoaa mahdollisuuden keskustelulle ja mielipiteenvaihdolle perheväkivalta-asioissa.

Oulun turvallisuustyöryhmän kokouksessa 22.5.2008 päätettiin, että perhe- ja lähisuhdevalta-asoiden ehkäisyn toimenpidesuunnitelma on osa kaupungin turvallisuussuunnittelua. Turvallisuustyöryhmän työskentelyssä yhtenä painopistealueena on perhe- ja lähisuhdeväkivalta, ja työtä alkaa koordinoida aiemmin toiminut perheväkivaltatiimi. Tiimiä täydennettiin Rikosuhripäivystyksen, syyttäjäviraston ja seurakunnan henkilöillä.

Kaupungin eri hallintokuntien perustasolla toimivilta työntekijöiltä ja kuntalaisilta saadun palautteen perusteella Oulun kaupunginhallitus nimesi työryhmän kehittämään ja koordinoimaan perhe- ja lähisuhdeväkivaltatyötä kaupungissa 2000-luvun alussa. Työryhmä, joka tuli nimetyksi, selvitti tarvetta kahden eri hallintokunnille suunnatun kyselyn avulla, joista kävi ilmi tarve tuottaa materiaalia välittömän asiakastyön tueksi tunnistaa, kohdata ja ottaa puheeksi väkivalta-asiat työntekijä-asiakas kohtaamisessa.

Toteuttaminen

Työtä toteuttaa perhe- ja lähisuhdeväkivaltatyöryhmä, joka on kaupunginhallituksen asettama työryhmä.

Ryhmä kokoontuu noin kerran kuukaudessa ja jäsenet on nimetty kaupungin eri hallintokunnista ja vastuualueilta, seurakunnasta, poliisista ja kolmannen sektorin järjestöistä. Toiminta on jatkunut noin 10 vuotta.

Tulokset ja vaikutukset

Kehittämistyö on pitkäjänteistä ja sitoutunutta. Materiaalia on tuotettu toimijoiden käyttöön. Tällä hetkellä poliisi, lastensuojelu ja terveydenhuolto laativat yhteistä ohjeistusta esimerkiksi menettelytavoista alle 3-vuotiaiden pahoinpitelyille. Moniammatillinen yhteistyö on tiivistynyt tuntuvasti.

Mitä haasteita kohdattiin?

Erityisen haasteellista on tuottaa sopivaa aineistoa noin 3000:lle kaupungin hallintokuntien työntekijälle niin, että materiaali on hyödynnettävissä kunkin työssä.

Mitä kustannuksia aiheutui?

Perhe- ja lähisuhdeväkivalta-asioihin koulutettiin noin 30 ns. syventävää osaajaa eri hallintokuntiin, pääosin lastensuojeluun, mielenterveys- ja päihdepalveluihin sekä perheneuvolaan. Koulutus kesti 10 päivää ja se ostettiin ulkopuoliselta taholta. Nämä osaajat kouluttivat sen jälkeen perheväkivalta-tematiikkaan eri hallintokuntien edustajia, noin 300–400 henkilöä kahden vuoden aikana. Kustannukset olivat kokonaisuudessaan noin 10 000 euroa, ja ne maksettiin keskusviraston kuluista.

Lisäksi kuluja aiheutuu noin 3000 €/vuosi perhe- ja lähisuhdeväkivaltafoorumin järjestämisestä vuosittain. Mukaan on laskettava myös painatuskulut erilaisista raporteista, viimeisimpänä toimenpideohjelma (www.ouka.fi/sote/lomakkeet), joka on kaikkien julkisesti saatavilla netissä. Kuluja tulee myös muun muassa Marak-materiaalin kääntämisestä ja koulutusmatkoista.

Miten työtä jatketaan?

Työ jatkuu entisenlaisena.

Opit/kokemukset, joista muut toimijat voivat hyötyä

Työn pitää olla pitkäjänteistä ja siihen pitää sitoutua.

Muuta huomioitavaa

MARAK-toimintamallin on otettu käyttöön Oulussa yhtenä pilottipaikkakuntana.

Lisätietoja hankkeesta

Siskomaija Pirilä
Lastensuojelun palvelupäällikkö
siskomaija.pirila@ouka.fi
p. 044 7036 200

4.4 Romaninuoret -projekti, Helsinki

Taustaa

Romaninuoret -projekti on ollut hengissä keväästä 2007 asti. Projektin tarkoitus on moniammatillisella yhteistyöllä puuttua mahdollisimman varhaisessa vaiheessa rikoksilla oirehtiviin romaninuuoriin. Kohdehenkilöiksi on valittu 10–12 alle 18-vuotiasta romania rikollisen toiminnan aktiivisuuden perusteella. Nuorten ympärille on rakennettu moniammatillinen verkosto.

Toteuttaminen

Projekti on toiminut poliisivetoisesti. Projektissa työskentelee romani-taustaisia perhetyöntekijöitä, romani-nuorisotyöntekijöitä, ehdonalaisen valvojia ja sosiaalityöntekijöitä. Kuluvana vuonna mukaan ovat tulleet myös kihlakunnansyyttäjät.

Romaninuoret-projektin työryhmä kokoontuu 4-5 kertaa vuodessa. Kokouksissa käydään yhdessä läpi projektiin kuuluvien nuorten elämäntilanne.

Tulokset ja vaikutukset

Jokainen projektissa oleva nuori on jatkuvan tarkkailun alaisena. Nuoriin on viime kädessä tehonnut poliisin käyttämät pakkokeinot. Projektissa olleista romaneista osa on päässyt normaaliin elämänrytmiin ja rikoksilla oirehtiminen on loppunut.

Mitä haasteita kohdattiin?

Erityisen haasteellista on ollut romanikulttuuriin perehtyminen ja luottamuksen saavuttaminen romanitaustaisten työntekijöiden puolelta.

Miten työtä jatketaan?

Romaniprojektia on ehdottomasti jatkettava, sillä sen vaikuttavuus ja tarpeellisuus on kiistaton.

Kaupungin turvallisuuden parantaminen

Käytäntö on parantanut turvallisuutta, sillä rikoksilla oirehtivien romanien hyvä tuntemus on lisännyt poliisin kykyä puuttua ja tunnistaa tekijöitä, joiden uhreina on enimmäkseen vanhuksia ja puolustuskyvyttömiä kansalaisia.

Opit/kokemukset, josta muut toimijat voivat hyötyä

Tekijä- ja ongelmakeskeinen tutkinta sekä rikollisten hyvä tuntemus voisi toimia myös muiden ”ongelmallisten rikollisryhmien” asioiden selvittelyssä

Lisätietoa hankkeesta

Outi Petersohn

Komisario

Itäinen tutkintayksikkö, Tallinnanaukio 1 a 00940 HKI

outi.petersohn.poliisi.fi

p. 0718774803

5 Lasten ja nuorten turvallisuuden parantaminen

5.1 Lasta lyömätön Satakunta -hanke

Taustaa ja toteuttaminen

Lasta Lyömätön Satakunta -hanke on oikeusministeriön rahoittama Satakunnan poliisilaitoksen hanke. Sen tarkoituksena on vähentää lapsiin ja nuoriin kohdistuvaa perheväkivaltaa sekä lievittää perheväkivallasta aiheutuvia haittoja yhdessä väkivallan ehkäisytyössä mukana olevien viranomais toimijoiden kanssa. Hankkeessa rakennetaan Satakunnan alueelle verkostoitunut nettipohjainen toimintamalli palveluketjun kehittämiseksi. Tavoitteena on atk-järjestelmän luominen eri viranomaisille lapsiin ja nuoriin kohdistuvan väkivallan tunnistamiseksi ja tilanteiden toimintaohjeeksi sekä kehittää tiedon tuottamista, kulkua sekä koordinoitua yhteistyöverkoston välillä. Tarkoitus on saattaa hankkeen tavoitteet myös lasten huoltajien tietoisuuteen.

Hankkeen toteutuksessa ovat mukana Satakunnan poliisilaitos, Porin perusturvakeskus sekä Tampereen yliopisto. Hankkeen ohjausryhmässä on mukana monen eri alan satakuntalaisia edustajia. Hanke toteutetaan vuoden 2010 aikana.

Käytännön toimina järjestetään alan toimijoille koulutusta varhaisesta puuttumisesta ja havaitsemisesta lasten pahoinpitelytapauksissa. Tavoitteena on saada aikaiseksi nk. nollatoleranssi-linja. Porissa 23.9.2010 järjestettyyn Lasta lyömätön Satakunta – seminaariin ilmoittautui 240 henkilöä. Lisäksi Kankaanpäässä, Raumalla, Huittisissa ja Porissa järjestetään tilaisuuksia aiheesta syksyn aikana. Hankkeen tuloksia esitellään valtakunnallisesti turvallisuus- ja rikosentorjuntaseminaareissa vuonna 2011.

Perheväkivaltaan liittyvä lasten pahoinpitely on erityisesti piilorikollisuutena yhteiskunnallinen ongelma. Näyttää myös siltä, että ongelman hoidon koordinointi ei ole ollut riittävää. Asiaa hoitavat viranomaiset eivät ole tienneet tarpeeksi toisistaan. Tämän takia katsottiin tarpeelliseksi tehdä myös hanketta koskeva arviointitutkimus.

Tampereen yliopiston Porin yksikkö tekee hankkeesta evaluaation, jossa analysoidaan hankkeen tuloksellisuutta, vaikuttavuutta ja organisatorista onnistumista.

Tampereen yliopiston Porin yksikkö on saanut oikeusministeriöltä määrärahan ”Lasta lyömätön Satakunta” – hankkeen arviointiin. Arviointitutkimuksen tavoitteena on tuottaa tietoa

- hankkeen suunnittelun ja organisoinnin onnistumisesta

- palveluketjun kehittämiseksi toteutetun viranomaisten yhteistyömallin ja nettipohjaisen toimintamallin onnistumisesta (viranomaisyhteistyön sujuvuus, tiedonkulku ja käytännön toimet eri kuntien alueella)
- vaikutuksesta lapsiin kohdistuvan perheväkivallan vähenemiseen
- arvioinnista tehdään loppuraportti

Tulokset ja vaikutukset

Viranomaiset ovat kokeneet hankkeen erittäin hyödylliseksi, koska heiltä on puuttunut keinoja ja väyliä puuttua väkivaltaan, silloin kun väkivaltaa on havaittu tai väkivallan käyttöä on epäilty. Maakunnallisesta seminaarista on saatu pelkästään positiivista palautetta. Atk-ohjelmasta ei ole saatu vielä palautetta, koska sen markkinointi on vasta alkanut.

Käytännön konkreettiset tulokset ja vaikutukset selviävät osin väliraportista ja lopullisesti loppuraportista. Hanke näyttäisi edenneen suunnitellusti.

Mitä haasteita kohdattiin?

Hankkeen toteuttamisesta vastanneet ovat joutuneet tekemään työtä oman toimensa ohella. Tämä on hankaloittanut leipätyön tekemistä ja toisaalta hankkeeseen ei ole aina pystytty panostamaan niin paljon kuin olisi tarvittu. Tarkemmin haasteita analysoidaan ensi vuonna valmistuvassa arvioinnissa.

Mitä kustannuksia aiheutui?

Hankkeen toteutuksen kokonaiskustannukset tulevat olemaan noin 10 000 euroa. Kustannukset koostuvat atk-ohjelman toteuttamisesta, seminaaritulojen vuokrasta ja luentopalkkioista sekä pienemmissä jalkautustilaisuuksissa kahvien tarjoamisesta ja tilojen vuokrasta.

Evaluaation osalta kustannukset ovat 20 000 € vuoden 2010 loppuun mennessä. Itse hanke sai rahoitusta oikeusministeriöltä 9 000 €.

Miten työtä jatketaan?

Jatkossa on tarkoitus juurruttaa uusi asenne, jonka mukaisesti lapsiin ja nuoriin kohdistuvan väkivallan ehkäiseminen kuuluu kaikkien viranomaisten virkatoimintaan ja hankkeessa muodostuneet verkostot auttavat viranomaisten yhteistyötä. Uutta työtä tehdään edelleen Satakunnan poliisilaitoksen alueella.

Tampereen yliopiston Porin yksikkö suorittaa hankkeen evaluoinnin. Yksikkö on saanut evaluoinnin tekemiseen avustusta oikeusministeriöltä. Evaluointitutkimus valmistuu keväällä 2011. Arvioinnin osalta pitempi seuranta olisi tarpeellinen.

Itse hankkeen osalta jatkotyöhön kuuluu nettipohjaisen mallin päivitys, mahdolliset lisäkoulutukset viranomaisille sekä lapsiin kohdistuneista pahoinpitelyistä tehtyjen ilmoitusten määrän seuraaminen.

Kaupungin turvallisuuden parantuminen

Yksityisellä paikalla tapahtunut väkivalta on ollut Porissa pitkään valtakunnallisesti korkealla tasolla. Tavoitteena on väkivallan määrän vähentäminen ilmoituskynnystä laskemalla. Ilmoituskynnystä laskemalla voidaan parantaa viranomaisten mahdollisuuksia puuttua lasten väkivaltatapauksiin. Puuttumalla pahoinpitelytapauksiin niiden määrä saadaan todennäköisesti laskemaan.

Lapsiin kohdistuvaan väkivaltaan suunnattu ehkäisytyö tuottaa monenlaista hyötyä niin lyhyellä kuin pitkälläkin aikavälillä. Verkostoperiaatteeseen ja nollatoleranssiin perustuvan hankkeen voi olettaa tuottavan monenlaista yhteiskunnallista hyvää, myös asian esiin nostamisen muodossa. Kuitenkin vasta evaluaatio tuottaa faktatietoa hankkeen onnistumisesta.

Opit/kokemukset, josta muut toimijat voivat hyötyä

Lapsiin ja nuoriin kohdistuvan väkivallan tunnistamisen ja siihen puuttumisen lisääminen erityisesti viranomaisten keskuudessa on tärkeää. Atk-ohjelma lisää viranomaisten tietämystä lasten pahoinpitelyjen havainnoinnista ja muiden viranomaisten toimintamalleista, mikä taas edesauttaa ja helpottaa viranomaisten verkostoitumista lasten pahoinpitelytapauksen selvittelyssä.

Verkostomallin osalta hanketta sitä voidaan levittää ja juurruttaa laajemminkin.

Lisätietoa hankkeesta

Jarmo Laine
komisario / Satakunnan poliisilaitos
Satakunnankatu 5, 28100 Pori
jarmo.laine@poliisi.fi
p. 071 87 49101

Evaluaation osalta:

Ossi Eskelinen
YTT, yliassistentti, Tampereen yliopiston porin yksikkö
ossi.eskelinen@uta.fi
p. 050 430 4469

Anu Leander
yht.yo, suunnittelija, TaY/Pori
anu.leander@uta.fi
p. 050 421 1098

5.2 Varhaisen puuttumisen työmalli

Lasten ja nuorten turvallisuuden parantaminen, väkivallan vähentäminen

Taustaa ja toteuttaminen

Lähipoliisit menevät akuuteissa väkivalta- ja omaisuusrikosasioissa kouluihin. Lähipoliisit järjestävät keskustelutilaisuuden oppilaiden, opettajien ja tarvittaessa vanhempien kesken. Lähipoliisit kirjaavat nuorten tekemistä teoista rikosilmoituksen tai täydentävät jo tehtyä rikosilmoitusta. Puhuttamistilaisuuden jälkeen lähipoliisit kirjaavat keskustelujen tulokset rikosilmoitukseen sekä tekevät juttuun tarvittavat päätökset. Näin ollen nuoria koskevat rikosasiat eivät jää kuukausiksi tutkintayksikköön ajalehtimaan vaan asiat hoidetaan nopeasti kuntoon.

Koulumaailmassa nuoret tietävät keskuudessaan paljon koulussa tapahtuneista rikoksista sekä niiden taustoista. Virkapukuisten lähipoliisien näkyminen koulussa ja pidetyt keskustelutilaisuudet näyttävät muille nuorille, että asioihin puututaan nopeasti tehokkaasti. Lähipoliisiryhmä on saanut toimintamallilla keskeytettyä useita väkivalta- ja omaisuusrikosbuumeja.

Nuorten tekemiin rikoksiin tulee puuttua nopeasti, jotta puuttumisella saavutetaan myös ennalta estävyys. Käytäntö sai alkunsa kokeilemalla ja myöhemmin toimintamalli vakiintui.

Tulokset ja vaikutukset

Useat rikoksiin syyllistyneet nuoret ovat ainakin toistaiseksi lopettaneet teot ja poliisin nopea puuttuminen on vaikuttanut ennalta estävästi muihin.

Mitä kustannuksia aiheutui?

Toiminnassa ei aiheudu kustannuksia, sillä malli toteutetaan poliisin työn lomassa.

Kaupungin turvallisuuden parantuminen

Kaupungin turvallisuuden voidaan katsoa parantuneen, sillä nuorten tekemien rikosten tutkinta-ajat nopeutuvat.

Opit/kokemukset, joista muut toimijat voivat hyötyä

Muutkin poliisit, erityisesti lähipoliisit, voisivat toimia samalla tavalla. Kenttämiehelle on hyödyksi opetella tekemään juttupäätöksiä ja pöytäkirjoja.

Lisätietoja hankkeesta

Antti Hyyryläinen
vanhempi konstaapeli
antti.hyyrylainen@poliisi.fi
p. 050 45 63635

5.3 Etsivän nuorisotyön seudullinen kehittämishanke, Oulu

Taustaa

Nuorisoasiainkeskus on voimakkaasti mukana Etsivän nuorisotyön seutuhankkeessa, jossa pyritään löytämään ja ohjaamaan niitä nuoria, jotka eivät ole vielä minkään palvelun piirissä, mutta tarvitsevat tukea ja apua koulutusten nivelvaiheissa ja opintojen aloittamisessa. Pääpaino on 15–17-vuotiaissa nuorissa. Nuoria ohjataan kohdennetusti koulutukseen, työpajoille, työkokeiluun, työharjoitteluun ja muihin vastaaviin toimiin.

Hankkeen taustalla oli valtakunnallinen ja paikallinen huoli nuorista, jotka ovat työn, koulutuksen tai muun aktiivisen toiminnan ulkopuolella tai vaarassa jäädä niiden ulkopuolelle ja syrjäytyä.

Toteuttaminen

Oulun seudun etsivän nuorisotyön hanketta edelsi Onnistuvat Opit -juurruttamishanke, jonka myötä Oulun seudun jokaiseen kuntaan on nimetty vastuuhjaaja työskentelemään kohderyhmään kuuluvien nuorten kanssa. Oulun seudun etsivän nuorisotyön hankkeen projektipäällikkö Virpi Huittinen on jatkanut työskentelyä vastuuhjaajaverkostossa ja edelleen kehittänyt etsivän nuorisotyön ohjausprosesseja yhteistyössä Tenho Jaakolan (Kiiminki) kanssa. Hanketta hallinnoi Oulun seutu (seutusuunnittelija Sonja Manssila). Projektipäällikön työparina on kohdennetun nuorisotyön koordinaattori Sanna Lakso Oulun kaupungista. Palvelupäällikkö Anneli Koistinen Oulun kaupungista on ollut mukana kehittämässä toimintaa.

Jokaiseen seudun kymmeneen kuntaan on nimetty vastuuhjaaja. Toimintamallin ideana on, että yläkoulujen opintojenohjaajat ilmoittavat suoraan kotikunnan vastuuhjaajalle, mikäli nuorella ei ole jatko-opiskelupaikkaa. Niin ikään toisen asteen oppilaitokset ilmoittavat vastuuhjaajalle, mikäli nuori on keskeyttänyt tai on vaarassa keskeyttää opinnot. Tiedonsiirtoa varten on käytössä suostumuslomake. Kun nuori on tavoitettu, hänelle tarjotaan etsivän nuorisotyön ohjaus- ja neuvontapalveluita. Ohjauksessa huomioidaan yksilölliset lähtökohdat ja tavoitteet.

Lisää tietoa osoitteesta

http://www.seutunappi.fi/opiskelusta_tyolamaan/ei_opiskelupaikkaa/etsiva_nuorisoty

Tulokset ja vaikutukset

Etsivä nuorisotyö on tavoittanut Oulun seudulla vuonna 2009 noin 100 nuorta, joista noin 70 kanssa on käynnistetty yksilöohjaus. Lähes kaikki nuoret olivat vaarassa jäädä palveluiden tai koulutuksen ulkopuolelle.

Mitä haasteita kohdattiin?

Hanke on edelleen toiminnassa ja sitä arvioidaan ja kehitetään jatkuvasti. Tällä hetkellä pohdinnassa on muun muassa kotikäyntien toteutus osana ohjaus- ja neuvontapalveluprosessia. Lukiot olisi tullut ottaa vahvemmin mukaan heti alkuvaiheessa (eikä pelkästään ammatilliset oppilaitokset).

Mitä kustannuksia aiheutui?

Hankerahoituksella on palkattu projektipäällikkö. Vastuuohjaajien ja työpari Sanna Lakson palkat ovat hankkeen laskennallista osuutta.

Kaupungin turvallisuuden parantuminen

Hankkeen kautta on tavoitettu nuoria, jotka muutoin olisivat jääneet kotiin vailla tukea ja ohjausta eteenpäin. Etsivän nuorisotyön ohjaus- ja neuvontapalveluiden yhtenä tavoitteena on ohjata nuoria toimeentulon asemesta esimerkiksi työkokeiluun.

Opit/kokemukset, josta muut toimijat voivat hyötyä

Nivelvaiheyhteistyö yläkoulujen ja toisen asteen opintojenohjaajien kanssa on sujunut jouhevasti ja sitä kautta nuoria on löytynyt ennen kuin he ovat kadonneet.

Myös yhteistyö TE-toimiston ammatinvalinnanohjauksen kanssa on käynnistynyt hyvin. Sitä kautta tavoitetuilla nuorilla on mahdollisuus päästä työkokeiluun ennen kuin he täyttävät 17 vuotta.

Lisätietoa hankkeesta

Projektipäällikkö
Huittinen Virpi
projektipäällikkö/Oulun seutu/etsivä nuorisotyö
virpi.huittinen@ouka.fi
p. 044 703 1245

5.4 Walkers Hubu-bussiprojekti

Turvallisuutta edistävät yhteistyömallit, lasten ja nuorten turvallisuuden parantaminen, väkivallan vähentäminen, turvallisten aikuisten tuominen nuorten lähelle

Taustaa

Vuosina 2008–2010 toteutettu Walkers Hubu-bussiprojekti tarjosi alle 18-vuotiaille matalan kynnyksen kohtaamispaikan heidän omassa lähiympäristössään. Toiminnan lisäarvo muutoin tehtävälle alueelliselle nuorisotyölle oli sen liikkuvassa työmuodossa sekä moniammatillisessa työotteessa. Verkostoissa ja viranomaisten keskuudessa esiin nousseiden huoliviestien perusteella toimintaa voitiin nopeasti kohdentaa tietyille alueille ja näin ennalta ehkäistä ongelmien eskaloituminen. Bussi toi myös palvelut suoraan nuorten suosimille kokoontumispaikoille eikä toiminta ollut fyysisesti sidottu tiettyyn paikkaan samaan tapaan kuin esimerkiksi nuorisotalot.

Projektin toiminta suuntautui oirehtiville alueille, joissa nuoret oleskelevat ja saattavat aiheuttaa jatkuvaa häiriötä muille muun muassa päihteiden käytöllä, ilkivallalla ja väkivallalla. Tämä työllistää järjestyksenvalvontaa ja poliisia, joiden puuttumisen keinot rauhoittavat tilanteita usein vain hetkeksi. Nuorten ohjaamiseen, tukemiseen ja pitkäaikaisempaan läsnäoloon ei ole ollut riittäviä resursseja. Projektilla pyrittiin vähentämään raskaiden viranomaistoimenpiteiden tarpeellisuutta ja lisäämään kasvatuksellista tukea nuoriso- ja sosiaalityön näkökulmasta.

Toteuttaminen

Yhteistyökumppaneina projektissa toimivat Aseman Lapset ry sekä Elämä on Parasta Huumetta ry. Projektin työntekijärungon muodostivat sosiaali- ja nuorisoalan ammattilaiset, jotka vastasivat työn ammatillisesta näkökulmasta ja toteutuksesta. Heidän rinnallaan merkittävänä työntekijäresurssina olivat Walkers-vapaaehtoistyöntekijät. He ovat toimintaan koulutettuja aikuisia, jotka edustavat alueella nuorille muuta kuin ammattilaista.

Projektin kautta järjestöt täydensivät toinen toistensa osaamista ja kontaktipintaa. Elämä on Parasta Huumetta (EOPH) tarjosi anonymoja ehkäisevän päihdetyön Internet- ja mobiiliviestien palveluja tavoitteena kohdata nuoria ja tarvittaessa ohjata heitä eteenpäin muihin palveluihin. Aseman Lapset ry tarjosi aitoja kohtaamisia ja kontakteja ihmisiin sekä Walkers-toiminnan keinoin erityisosaamista päihdyneiden nuorten kohtaamisessa. Vastavuoroisesti Walkers-ihmiset veivät anonymoja palveluja, kuten esimerkiksi Mobiilivinkin ja neuvontapalvelut oikean kohderyhmän saataville silloin, kun nuori halusi pysyä tuntemattomana.

Toiminta jakautui koulujen lukukausien aikana Helsingin keskustan alueelle ja muutama lähiohjelma sekä kesäisin festivaalitoimintaan ja lisäksi tilausbussitoimintaan ympäri Suomen. Toimintatavoitteena on tarjota kaikille nuorille turvallisia aikuiskontakteja ja erityisesti apua tarvitseville nuorille väylä saada ohjausta ja tukea omaan elämäntilanteeseensa. Bussi avasi ovensa ennalta sovitussa paikoissa tarjoten nuorille edullisia kahvilapalveluja, mukavaa ajanvietettä ja tietoa päihteistä sekä alueen palveluista. Bussin kahvilassa ja sen ympäristössä toimi Walkers-toimintaperiaatteiden mukaisesti ryhmä asiaan perehdytettyjä vapaaehtoistyöntekijöitä yhdessä nuoriso/sosiaalialan ammattilaisten kanssa.

Tulokset ja vaikutukset

Nuorilta asiakkailta ja eri yhteistyökumppaneilta saatiin erinomaista palautetta ja toiminta on koettu tarpeelliseksi. Projektin ohjausryhmässä toiminut poliisi on todennut, että esimerkiksi Helsingissä tarvittaisiin jatkuvasti vähintään viisi vastaavaa yksikköä.

Mitä haasteita kohdattiin?

Projekti on kehittämis- ja kokeilutoimintaa, jossa on paljon jouduttu oppimaan myös kantapään kautta. Käytössä ollut bussi on vanha, ja sen kunto on ajoittain hankaloittanut toimintaa. Myös bussille sopivan pysäköintipaikan saaminen ja tarvittavat pysäköintiluvat ovat hidastaneet monesti työtä. Lisäksi rajallinen työntekijäresurssi on ollut kaiken aikaa haaste.

Mitä kustannuksia aiheutui?

Kolmen vuoden aikana yhteensä kustannuksia tuli noin 400 000 euroa (pääosin RAY:n tuella).

Miten työtä jatketaan?

Hubu-bussiprojektille on haettu kolmen vuoden jatkorahoitus, ja toiminnan on tarkoitus laajentua yhä enemmän lähiohjelma-alueille. Nuorten yhteisöllisyyden ja kokoontumiskulttuurin muutoksen myötä nuoret oleskelevat yhä enemmän lähiohjelma-alueilla ja usein palveluiden ulottumattomissa. Kokoontumiskulttuurissa tapahtuu jatkuvasti muutoksia, joihin liikkuvan työn yksiköllä on mahdollista reagoida nopeasti. Lähiohjelma-alueilla on tarjolla vain vähän nuorille suunnattuja palveluja, erityisesti niille nuorille, jotka käyttävät päihteitä tai oireilevat muilla tavoin. Tilannetta hankaloittaa entisestään se, että osan tarjolla olevista palveluista nuoret kokevat heille sopimattomiksi ja suorastaan välttelevät niitä.

Jatkohankkeen yhtenä tavoitteena on tuoda Norjassa ja Tanskassa toteutettu katusovittelumalli Suomeen sovellettuna ja käyttää sitä toiminta-alueilla.

Kaupungin turvallisuuden parantuminen

Kaupungin turvallisuus parantui ehdottomasti ja toiminta-alueilla erityisesti.

Opit/kokemukset, joista muut toimijat voivat hyötyä

Projekti on hyvä esimerkki siitä, kuinka nuorten riskikäyttäytymiseen voidaan puuttua nopeasti moniammatillisella yhteistyöllä, jolloin kaikilla on oma tärkeä roolinsa eikä toteutus onnistu ilman kaikkien konkreettista mukanaoloa ja osallistumista. Projektissa keskeisinä yhteistyökumppaneina ovat poliisi, nuoriso- ja sosiaalitoimi, seurakunnat, koulut ja järjestöt.

Projekti tarjoaa samalla verkostolle väylän kohdata palvelujen ulkopuolella olevia riskiryhmiin kuuluvia nuoria. Projekti tuo todellisen matalan kynnyksen palvelun nuorten kokoontumisalueelle. Projektin kautta häiriöihin puututaan nuorisotyöllisestä näkökulmasta, ja ennaltaehkäistään näin alueen nuorten syrjäytymistä ja alueen turvattomuuden lisääntymistä. Toiminta kohdennetaan alle 18-vuotiaisiin nuoriin, erityisesti niihin, jotka tarvitsevat elämässään välitöntä, osaavaa ja henkilökohtaista apua ja tukea.

Muuta huomioitavaa

Bussi on toimintamuotona nuoria kiinnostava ja huomiota herättävä. Bussissa on tiivis tunnelma ja se mahdollistaa hyvin kontaktin luomisen nuoriin.

Merkittävää on kahden erityyppisen toimintamuodon käytännön yhdistäminen kahden pitkänlinjan järjestön yhteistyönä hyvässä yhteistyössä muiden nuorten parissa toimivien tahojen kanssa.

Toiminnasta on tehty THL:n laatutähti, jossa arvioidaan millainen ehkäisevän päihdetyön työmuoto Walkers-Hubu-bussi on. Lisäksi projekti on ehdolla THL:n Hyväksi käytännöksi.

Lisätietoja hankkeesta

Mauri Mujunen
Johtava Walkers-toimintavastaava/Aseman Lapset ry
mauri.mujunen@asemanlapset.fi
p. 040 522 6747

5.5 Reitille-pienryhmätoiminta, Oulu

Taustaa

Reitille-toiminnalla pyritään puuttumaan lasten epäsosiaaliseen käyttäytymiseen ja tuetaan vanhempia heidän kasvatustyössään. Vertaisryhmätoiminnan tarkoituksena on löytää ryhmästä voimavaroja, jotka tukevat yksilön tarpeita. Reitille-toiminta kohdentuu lasten lisäksi heidän huoltajiinsa. Tämä edellyttää niin lasten kuin vanhempien sitoutumista toimintaan. Tarkoituksena on lisätä lasten sosiaalisia valmiuksia ja tukea heidän vanhempiaan kasvatustyössä. Samalla tietoisesti etsitään keinoja puuttua lasten ongelmiin.

Tiiviillä verkostomaisella työotteella kyetään puuttumaan lasten tekemään ilkivaltaan ja häiriökäyttäytymiseen. Verkostossa toimivat yhteistyötahot voivat vaihdella ryhmän tarpeista riippuen. Oulun mallissa operatiivisia toimijoita ovat olleet nuorisoasiainkeskuksen, opetustoimen, sosiaali- ja terveystoimen lastensuojelun palveluyksikön lisäksi Setlementtinuorten Liitto ja seurakunta. Päävastuu toiminnasta on nuorisoasiainkeskuksella. Häiriökäyttäytyvien lasten ongelmat tulivat esille eri toimijoiden palveluissa, ja niihin haluttiin puuttua.

Toteuttaminen

Käytäntöä kehittivät Setlementtinuorten liiton projektityöntekijä, opetustoimi ja nuorisoasiainkeskuksen henkilökunta yhteistyönä.

Vanhemmat sitoutettiin toimintaan ja heille järjestettiin omaa ohjausta. Sitouttajana toimivat erityisopettaja, projektityöntekijä sekä nuoriso-ohjaajat. Toimintaan valikoituneiden lasten, heidän huoltajiensa sekä viranomaistahojen ja Setlementin yhteistyöllä toteutettiin lapsille säännölliset kokoontumiset. Ryhmän kesto oli noin 1,5 vuotta. Joka ryhmällä oli omat kasvatukselliset tavoitteensa. Lasten ja vanhempien ryhmällä oli myös yhteisiä tapaamisia.

Tulokset ja vaikutukset

Käytännön konkreettiset vaikutukset näkyvät lasten käyttäytymisen positiivisena muutoksena ja perheiden lisääntyneenä hyvinvointina. Vanhemmat saivat vertaistukea toisistaan.

Mitä haasteita kohdattiin?

Erityisen haasteellista oli alussa toimijoiden roolien selkeyttäminen ja löytäminen sekä vanhempien kannustaminen toimintaan. Osa ryhmistä oli erittäin haasteellisia ja osallistujat tarvitsivat paljon tukea.

Mitä kustannuksia aiheutui?

Käytännön toteuttamiseksi saatiin aluksi ulkopuolista rahoitusta materiaaleihin ja erikoistoimintoihin. Nykyisin käytäntö toimii osana perustyötä nuorisoasiainkeskuksen, opetustoimen, sosiaali- ja terveystoimen sekä seurakuntien välillä.

Miten työtä jatketaan?

Toiminta jatkuu resurssien ja tarpeen mukaan.

Kaupungin turvallisuuden parantuminen

Kaupungin turvallisuuden voidaan katsoa parantuneen, sillä osan osallistujista häiriökäyttäytyminen väheni.

Opit/kokemukset, joista muut toimijat voivat hyötyä

Yhteistyöllä pääsee parempiin tuloksiin. Tiedonkulku parani ja vanhemmat oli helpompi tavoittaa.

Muuta huomioitavaa

Käytännön toteuttaminen vaatii toimijoilta sitoutumista ja kykyä tavoitteelliseen ja pitkäjänteiseen kasvatustyöhön. Lisäksi se vaatii kykyä työskennellä vanhempien kanssa.

Lisätietoja hankkeesta

Jaana Valtanen
suunnittelija
Oulun kaupungin nuorisoasiainkeskus
jaana.valtanen@ouka.fi
p. 044 703 8230

5.6 Lasten ja nuorten kotiintuloajat, Rovaniemi

Taustaa

Käytäntö sai alkunsa kaupungin ensimmäisen turvallisuussuunnitelman toimenpidesityksistä vuonna 2003. Tarve käytännölle oli tullut katurauhattomuudesta nuorten viettäessä vapaa-aikaa tietyillä katuosuuksilla kaupungissa.

Toteuttaminen

Kehittämiseen osallistuivat turvallisuussuunnitelman laatimiseen osallistuneet eri tahot. Käytännön toimeenpanossa merkittävässä osassa olivat koulut ja paikallinen poliisi.

Käytäntö toteutettiin niin, että kouluikäisille markkinointiin yhteisiä kotiintuloaikoja siten, että peruskoulun ala-asteikäisillä suosituksen mukaan kotiintuloaika oli klo 20.00, yläasteikäisillä klo 22.00 paitsi viikonloppuisin 14–15-vuotiailla klo 24.00. Toteutuksessa korotettiin sitä, että vastuu lasten kasvatuksesta ja kotiintuloajoista on kodilla, mutta yhteisesti sovituilla kotiintuloajoilla selkeytettiin käytäntöjä eri perheiden kesken.

Tulokset ja vaikutukset

Katurauha parani, kun nuorten notkuminen kadunvarsilla myöhään iltaisin loppui. Vanhemmilta tuli paljon myönteistä palautetta. Suositus on otettu käyttöön monissa eri kunnissa.

Mitä kustannuksia aiheutui?

Suosituksista ei aiheutunut suoranaisia kustannuksia. Käytännön markkinointiin osallistuivat koulut yhteistyössä poliisin kanssa. Suositus sai laajaa valtakunnallista julkisuutta mediassa ja käytäntöä markkinointiin koulujen vanhempainilloissa.

Miten työtä jatketaan?

Suosituksista noudatetaan yhä edelleen Rovaniemellä ja poliisi muistuttaa silloin tällöin asiasta.

Kaupungin turvallisuuden parantuminen

Käytännön voidaan ajatella parantaneen kaupungin turvallisuutta ja lapsiperheiden hyvinvointia.

Muuta huomioitavaa

Joidenkin mukaan tämän tyyppinen suositus ei ole tarpeellinen eikä turvallisuussuunnitelmaan sisällytettävä asia.

Lisätietoja hankkeesta

Tiermas Kari
turvallisuus/valmiuspäällikkö, Rovaniemen kaupunki
kari.tiermas@rovaniemi.fi
p. 040 5405070

5.7 Seiskalle-illat, Oulu

Taustaa

Seiskalle-illat on suunnattu peruskoulujen kuudesluokkalaisille ja heidän vanhemmilleen Oulussa. Iltojen tavoitteena on vähentää yläluokille siirtymisestä aiheutuvia pelkoja, kuulla nuorten mielipiteitä sekä tukea vanhemmuutta. Illan toteuttavat yhdessä Oulun poliisi, nuorisoasiainkeskus ja opetustoimi. Toiminta alkoi vuonna 2001 ja on nykyisin vakiintunut yhteistyömuoto.

Aiemmin vanhempainillassa vierailivat poliisi ja nuorisotyöntekijät kumpikin pyydettyinä ja erillisinä iltoina. Lisäksi oppilaille pidettiin oppitunteja resurssien mukaan. Käytäntö sai alkunsa tarpeesta yhdistää voimat ja tarjota lapsille ja vanhemmille puolueettomasti tietoa.

Toteuttaminen

Käytännön kehittivät palvelupäällikkö Riitta Veijola, rehtori Heikki Tikkanen ja apulaispoliisipäällikkö Paavo Väliheikki.

Toimintaa toteutetaan poliisin, nuorisoasiainkeskuksen ja opetustoimen henkilökunnan kanssa yhteistyössä.

Tulokset ja vaikutukset

Tuloksien mittaaminen vaikeaa, mutta kiistatta voidaan osoittaa vanhempien olevan tässä mallissa aktiivisempia osallistujia kuin perinteisessä vanhempainillassa. Osallistumisprosentti on vanhemmilla yli 80 % ja koska ilta on lapsille kouluaikaa, vain muutama on useimmiten poissa.

Vanhempien tietoisuus nuoruusikäisten elämästä ja siihen mahdollisesti liittyvistä ilmiöistä on kasvanut. Toiminta sai vuonna 2004 Väestöliiton Kodin viikon myöntämän "Tirkistys tulevaisuuteen" -palkinnon.

Mitä haasteita kohdattiin?

Sisältöjen muokkaukseen on kiinnitettävä huomiota vuosittain ja tämä vaatii jatkuvaa päivittämistä varsinkin opetustoimessa, missä yhteistyökumppanit vaihtuvat vuosittain. Ohjeistusta voisi edelleen parantaa.

Mitä kustannuksia aiheutui?

Käytännön toteuttamisesta syntyy vain palkkakustannuksia, joita syntyi myös jo ennen toimintamallia. Toiminta rakennettiin osaksi perustyötä.

Miten työtä jatketaan?

Jatkossa on tärkeää taata poliisille riittävästi resursseja toimintamallin toteutukseen ja ohjeistuksen parantamiseen.

Malli on juurtunut osaksi perustyötä ja helpottanut muiden yhteistyökuvioiden kehittymistä. Hallintokuntien ja toimijoiden keskinäinen luottamus on varauksetonta.

Kaupungin turvallisuuden parantuminen

Yhteistyö poliisin, vanhempien, opettajien ja nuorisotyön välillä on kehittynyt ja vakiintunut normaalitoiminnaksi. Tämä parantaa tiedon kulkua ja sitä kautta turvallisuutta.

Opit/kokemukset, josta muut toimijat voivat hyötyä

Moniammatillisuudesta ja monitoimijuudesta voidaan ottaa mallia. Lapset ovat monen viranomaisen ja toimijan yhteisiä asiakkaita. Päällekkäisyyden vähentyminen ja resurssien järkevä käyttö on eduksi.

Lisätietoa hankkeesta

Riitta Veijola
palvelupäällikkö
Oulun kaupungin nuorisoasiainkeskus
riitta.veijola@ouka.fi
p. 044 7038203

Irmeli Korhonen
rikosylikonstaapeli
Oulun poliisi
irmeli.korhonen@poliisi.fi
p. 040 5414328

5.8 Tappajamopo-luento ja Kenen kyytiin nouset - valistusluento, Hyvinkää ja Nurmijärvi

Turvallisuutta edistävät yhteistyömallit, lasten ja nuorten turvallisuuden parantaminen

Taustaa

Nuorten liikennevahinkoihin ja kuolemiin liittyvät onnettomuudet ovat kasvussa valtakunnallisesti. Tilanne on sama myös Hyvinkäällä ja Nurmijärvellä. Kaksi kuolemantapausta Hyvinkäällä ja Nurmijärvellä ja 20 %:n kasvu mopoilijoiden aiheuttamien liikennevahinkojen ja rattijuopumusten osalta pisti viranomaiset miettimään, että pysäyttävällä ja katu-uskottavalla valistuksella olisi tilaus.

Toteuttaminen

Valistuksen toteuttamiseen osallistuivat nuorisotoimi, liikenneturvallisuustyöryhmä, koulu ja poliisi.

Kaikille 8-luokkalaisille pidettiin Tappajamopo-luento, jossa käsiteltiin vaaroja, tilastoja ja sanktioita eli rahanmenoa. Puolimatkan koulussa oli erikseen turvallisuuspäivä, jonka yhtenä rastina oli Tappajamopo -tunti. (Katso liite 1.)

Kenen kyytiin nouset -luento suunnattiin kaikille 9-luokkalaisille ja toisen asteen opiskelijoille. Luento sisälsi kaksi lyhyttä ja pysäyttävää poliisin DVD-tallennetta kuolonkolaripaikalta. Poliisi ja nuorisotyöntekijä kertoivat asiasta ja keskustelivat nuorten kanssa omista kolareistaan ja siitä miten turhilta kuolemilta olisi voitu välttyä. Idea oli saada nuoret kantamaan oma vastuunsa tulevaisuudessa. Ennestään kaaharina tunnetun tai rattijuopon kyytiin ei kannata nousta. Myös turvavyöt on kaikilla oltava kiinni.

Molemmat luennot olivat massaluentoja tehosteineen.

Tulokset ja vaikutukset

Tilastojen valossa ei tuloksia ja vaikutuksia voi vielä arvioida, mutta palaute oli hyvää.

Mitä kustannuksia aiheutui?

Valistus tehtiin osana virkatyönä. Materiaalikustannukset olivat muutamia euroja (julisteet ja monisteet).

Miten työtä jatketaan?

Toiminta tulee jatkumaan osana kaupungin liikenneturvallisuustyötä

Kaupungin turvallisuuden parantuminen

Esitykset mitä todennäköisimmin saivat osan kuulijoista miettimään omaa vastuutaan. Nuoret ovat myös tulevaisuuden kuljettajia.

Opit/kokemukset, joista muut toimijat voivat hyötyä

Luentoja on pidetty myös muissa Keski-Uudenmaan oppilaitoksissa.

Lisätietoja hankkeesta

Työsuojeluvaltuutettu Harri Kokko
Rehtori Lasse Luostarimäki
Nuorisopäällikkö Simo Varjonen

Matti Koski
ylikonstaapeli
Keski-Uudenmaan poliisilaitos
Hyvinkään kaupungin läntisen alueen turvallisuustyöryhmän puheenjohtaja
matti.koski@poliisi.fi
p. 040 7183672

5.9 Näppihaukka – toiminta, Oulu

Taustaa

Näppihaukka on ennaltaehkäisevää, kasvatuksellista ja vanhemmuutta tukevaa palvelua, jonka toteuttavat nykyisin yhteistyössä kauppiaat, Oulun poliisilaitos, Oulun kaupungin sosiaali- ja terveystoimen lastensuojelun palveluyksikkö ja nuorisotoimen alueellinen nuorisotyö. Kyseessä on oululaisten alle 15-vuotiaiden lasten ja nuorten omaisuusrikoksiin (yleensä näpistys, sen yritys tai lievä petos) puuttumisen tehostettu malli.

Näppihaukan toiminta on alkanut sosiaali- ja terveystoimen nuorisohuollossa vuonna 1997. Toiminnalla haluttiin puuttua tehokkaasti lasten näpistykseen. Toiminta vakinaistettiin vuonna 2000 ja se siirtyi toteutettavaksi yhteistyössä nuorisoasiainkeskuksen kanssa vuonna 2005. Toiminnassa on ollut mukana sosiaali- ja terveystoimen nuorisohuollon Risto Kalliorinne.

Toteuttaminen

Näpistyksissä kauppias soittaa paikalle poliisiin. Poliisi välittää tiedon sosiaalitoimen työntekijälle, joka järjesti vuoteen 2004 asti tapaamisen näpistelijän ja huoltajan kanssa.

Nykymallissa poliisi tekee virallisen ilmoituksen, ja välittää sen sosiaalitoimen työntekijälle. Mikäli lapsella ei ole aiempaa lastensuojeluasiakkuutta, asia siirretään nuorisoasiainkeskuksen alueellisen nuorisotyön työntekijälle, joka kutsuu lapsen ja hänen huoltajansa ns. näppihaukkakeskusteluun. Keskustelusta raportoidaan sosiaalitoimeen. Tarvittaessa perhe ohjataan muiden palveluiden piiriin.

Tulokset ja vaikutukset

Käytännöstä on hyötyjä, sillä näpistyksen uusijoiden määrä on pieni. Toimintamallilla on lapsille pelotevaikutus, joka vähentää näpistelyä.

Mitä haasteita kohdattiin?

Kauppiaiden sitouttaminen toimintaan on aina ollut haasteellista. Poliisin resurssit ovat rajalliset ja joskus näpistelijän pitäminen kaupassa poliisia odottamassa voi venyä kohtuuttoman pitkäksi.

Mitä kustannuksia aiheutui?

Toiminnan alkuvuosien kustannuksista ei ole tietoa. Nykyisellään käytännöstä koituu työvoimakustannuksia, mutta työ on osa perustyötä.

Miten työtä jatketaan?

Toimintamalli siirtyi sosiaali- ja terveystoimen ja nuorisoasiainkeskuksen yhteistyöksi vuonna 2005. Jatkossa pyritään parantamaan toiminnan markkinoinnin tarvetta kauppiaille, vanhemmille ja lapsille.

Kaupungin turvallisuuden parantuminen

Käytäntö on parantanut kaupungin turvallisuutta, koska kauppiaille, vanhemmilla ja lapsilla on tieto, että näpistyksiin puututaan.

Opit/kokemukset, joista muut toimijat voivat hyötyä

Yhteistyö ja perheiden kohtaamisen tarpeellisuus nuoren elämän tukemisessa on tarpeellista.

Lisätietoja hankkeesta

Sanna Lakso
koordinaattori
Oulun kaupungin nuorisoasiainkeskus
sanna.lakso@ouka.fi
p. 044 7038246

www.ouka.fi/sote/nappihaukka

5.10 Vantaan Näppäri-toimintamalli

Turvallisuutta edistävät yhteistyömallit, lasten ja nuorten turvallisuuden parantaminen, verkostoyhteistyön kehittäminen

Taustaa

Vantaalla alkoi Turvallisuustalkoot-ohjelma vuonna 2000. Ohjelman alainen Tikkurilan turvallisuustyöryhmä kiinnostui Helsingissä käytetystä, näpistysten ehkäisyyn kohdennetusta mallista. Vuonna 2002 Helsingin edustaja kutsuttiin Tikkurilan työryhmään esittelemään mallia. Vantaalla päätettiin välittömästi ryhtyä kehittämään omaa Näppäri-toimintamallia.

Toteuttaminen

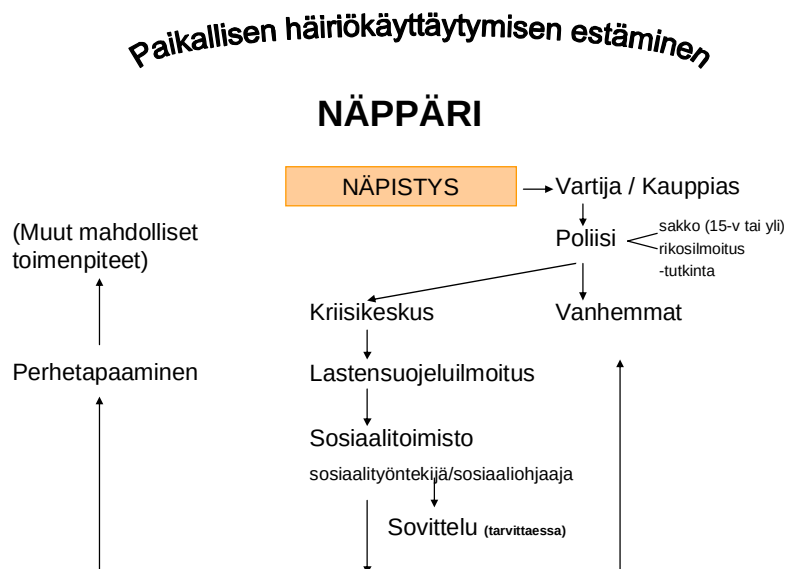
Näppäri-toimintamallin käytännön kehittämiseen osallistuivat Tikkurilan turvallisuustyöryhmä (sosiaalitoimi, nuorisotoimi, poliisi jne), johon kutsuttiin vuonna 2002 mukaan Tikkurilan sosiaalitoimiston sosiaaliohjaaja. Tikkurilan sosiaalitoimistossa sosiaaliohjaajan työhön liitettiin toimintamallin kehittäminen ja käytännön toteuttaminen.

Näppäri-mallin tueksi perustettiin erillinen Tikkurilan Näppäri-työryhmä, johon tuli mukaan sosiaaliohjaajan, poliisin ja nuorisotoimen edustaja ja lisäksi sovittelun ja kauppakeskuksen edustaja. Seuraavina vuosina samanlaiset ryhmät perustettiin muun muassa Myyrmäkeen ja Hakunilaan.

Vantaalla Näppäri-toimintamalli rajattiin koskemaan alle 18-vuotiaita näpistelijöitä johtuen yhteistyöstä lastensuojelun kanssa. Näpistelijä kutsuttiin mahdollisimman pian sosiaaliohjaajan puhutteluun vanhempien kanssa. Mukaan annettiin poliisin Näppäri-esite. Tapaamisen perusteella päätettiin, tarvitaanko perheessä lastensuojelun jatkotoimenpiteitä. Näpistelijät eivät kuitenkaan kirjaudu lastensuojeluasiakkaiksi.

Aluksi rikosten ja riitojen sovitteluun ohjautui tapauksia, joissa näpistelyn yhteydessä omaisuutta oli kadonnut tai vahingoittunut. Vuonna 2009 sovittelussa alettiin käsitellä tilanteita, joissa näpistelijöitä oli useampia. Huoltajat olivat mukana tapaamisissa ja tarvittaessa myös sosiaaliohjaaja tai sosiaalityöntekijä. Koska kaupan edustaja ei aina päässyt paikalle, lapset/nuoret kirjoittivat kirjallisen anteeksipyyntönsä kaupan edustajalle. Yhteistyön laajentumista sovittelun ja lastensuojelun kanssa kuvailee Sosiaalitieto 9/2010 artikkeli Vantaalla sovittelu ja lastensuojelu tekevät tiivistä yhteistyötä (Liite 2).

Vantaan turvallisuusohjelma

Tulokset ja vaikutukset

Vanhemmat ovat pitäneet Näppäri-toimintamallia erittäin hyvänä työmuotona. Uusijoiden määrä on vähentynyt huomattavasti toiminnan aikana. Mahdollisimman varhainen puuttuminen on todettu erittäin tärkeäksi ja ensimmäiseen näpistyskertaan puuttuminen on tuonut selvästi konkreettisia tuloksia ja vaikutuksia. Viranomaisten välinen verkostoyhteistyö on kehittynyt Vantaalla tämänkin toimintamallin myötä.

Mitä haasteita kohdattiin?

Alkuvuosina Näppäri-toiminta keskittyi paljolti Tikkurilan alueelle. Haasteellista oli toiminnan laajentaminen Vantaan muille suuralueille, koska näillä alueilla ei ollut työntekijäresursseja. Sittemmin Myyrmäen sosiaalitoimiston sosiaaliohjaajan työhön liitettiin Näppäri-työ. Seuraavien vuosien aikana toiminta kuitenkin laajentui koko Vantaalle.

Mitä kustannuksia aiheutui?

Kustannuksia ovat aiheuttaneet ainoastaan Näppäri-esite, joka laadittiin Vantaan poliisissa sekä Näppäri-juliste (kustannukset yhteensä n. 1000 e). Muuten käytäntö on toteutettu mukana olevien työntekijöiden työajalla.

Miten työtä jatketaan?

Näppäri-toimintamalli on vakiintunut Vantaan rakenteisiin pysyväksi toimintamuodoksi.

Kaupungin turvallisuuden parantuminen

Näppäri-toimintamallin voidaan sanoa toimivan erittäin hyvin lasten ja nuorten rikollisuuden ennaltaehkäisyssä. Varhainen puuttuminen voi ehkäistä rikollisille teille ajautumista ja syrjäytymistä.

Opit/kokemukset, joista muut toimijat voivat hyötyä

Näpistelijä tulisi kutsua mahdollisimman pian (1-2 viikkoa) näpistyksen jälkeen keskusteluun.

Näppäri-keskustelun näkyväksi tekeminen antaa sekä vanhemmille että lapsille ja nuorille tietoa näpistyksen seuraamuksista, millä ennaltaehkäistään lasten ja nuorten näpistysrikollisuutta. Toiminta ei aiheuta kustannuksia mutta saadut hyödyt ovat suuret suhteessa kustannuksiin.

Muuta huomioitavaa

Näppäri-esite annetaan mukaan jokaisessa Näppäri-tapaamisessa. Esite on myös oiva muistiväline työntekijälle. Näppäri-julisteiden piirsivät poikaryhmän n. 10-vuotiaat pojat vuonna 2004. Piirrosten yhteydessä pojat kertoivat näpistyskokemuksistaan. Julistetta jaettiin muun muassa kouluihin, kauppoihin, nuorisotaloille, kirjastoihin.

Poliisin edustaja laati Poliisiammattikorkeakoululle vuonna 2005 lopputyön aiheenaan näpistysrikollisuus ja Vantaan Näppäri-toiminta.

Tikkurilalaisen koulun päihdetapahtuman vanhempainillassa vuonna 2006 esitettiin Näppäri-näytelmä, jossa esitettiin toimintamalli draaman keinoin. Samassa koulussa esitettiin myös tamperelaisten tekemä näpistysaiheinen video.

Vantaan Sanomissa julkaistiin vuonna 2007 neljä sarjakuvaa, joiden tarkoituksena oli antaa erityisesti lapsille ja nuorille tietoa rikoksista ja niiden seuraamuksista. Yhtenä aiheena oli näpistys.

Hauskan lisämausteensa Vantaan Näppäri-toimintamalli on saanut kahden sosiaaliohjaajan sanoittamasta Näppäri-räpistä, joka esitettiin Vantaan perhetukipäivillä vuonna 2007.

Lisätietoja hankkeesta

Sirkku Nordling
sosiaaliohjaaja
Tikkurilan sosiaaliasema/ Vantaan kaupunki
sirkku.nordling@vantaa.fi
p. 09 839 21776.

Riitta Koivisto
erikoissuunnittelija
Itä-Uudenmaan poliisilaitos
riitta.koivisto@poliisi.fi
p. 0503365811

Terttu Mehtonen
sovittelutoimen johtaja, sovittelutoimisto
Vantaan kaupunki
terttu.mehtonen@vantaa.fi
p. 09 839 23037

5.11 Pullo Pois -toiminta, Oulu

Käytännön taustaa ja toteuttaminen

Pullo Pois -toiminta on viranomaisten yhteinen, lasten ja nuorten varhaiseen päihteiden käyttöön puuttumisen toimintamalli, jonka tavoitteena on lopettaa nuoren päihteiden käyttökokeilut välittömästi ja vähentää riskiä päihteiden myöhempään ongelmakäyttöön ja perheitä syrjäyttävään kehitykseen. Tarkoituksena on myös tukea vanhempia kasvatustehtävässä.

Pullo Pois -toiminta sai alkunsa 2002 Nuorten Ystävät ry:n hankkeena (yhteyshenkilö Jarno Kinnunen). Alusta asti yhteistyössä olivat Oulun kaupungin sosiaali- ja terveystoimen lastensuojelun palveluyksikkö (yhteyshenkilö Tuula Hautamäki) sekä nuorisoasiainkeskus. Hankkeella pyrittiin puuttumaan alaikäisten päihdekokeiluihin.

Alaikäisen päihdehavainnon tehnyt poliisi tekee ilmoituksen sosiaalityöntekijälle, joka tarkastaa mahdollisen lastensuojeluasiakkuuden nuorelta. Jos asiakkuutta ei ole, Pullo Pois -työntekijä kutsuu huoltajat ja nuoren keskusteluun, jossa kartoitetaan nuoren elämää ja päihdekäyttäytymistä. Tarvittaessa nuori ja perhe ohjataan tiiviimmän avun pariin.

Tulokset ja vaikutukset

Kouluterveyskyselyn mukaan nuorten päihteiden käyttö Oulun seudulla on vähentynyt. Nuorten katukulttuuri on muuttunut.

Mitä haasteita kohdattiin?

Yhteistyö toimijoiden välillä on ajoittain heikkoa. Toiminta on tehokkainta, kun poliisi puuttuu aktiivisesti alaikäisten päihteiden käyttöön.

Mitä kustannuksia aiheutui?

Alussa malli oli hanke, jolla oli oma työntekijä. Nuorten Ystävät ry oli vastuussa omista kustannuksistaan. Kaupungin työntekijät tekevät työtä osana perustyötään.

Miten työtä jatketaan?

Jatkossa pyritään yhteistyön tiivistämiseen, tiedottamiseen ja poliisin resurssien turvaamiseen toiminnan suhteen.

Opit/kokemukset, joista muut toimijat voivat hyötyä

Yhteistyö eri toimijoiden välillä on ollut hedelmällistä.

Lisätietoja hankkeesta

Sanna Lakso
koordinaattori
Oulun kaupungin nuorisoasiainkeskus
sanna.lakso@ouka.fi
p. 044 7038246

5.12 Nuorten päihdetoimintamalli, Helsinki

Taustaa

Vuonna 2006 eri viranomaistahot Itä-Helsingissä kokoontuivat Klaari Helsingin Itäisen koordinaattorin ja Itäkeskuksen poliisipiirin sosiaalityöntekijän kutsusta keskustelemaan ihmisten asenteista päihteisiin ja siitä miten yleisenä ja nuoren elämään kuuluvana asiana nuorten päihteidenkäyttöä nykypäivänä pidetään ja kuinka vähän siihen konkreettisesti puututaan. Näiden keskustelujen pohjalta syntyi Idän Nuorten päihdehanke, jonka tavoitteena oli tehostaa nuorten päihteidenkäyttöön puuttumista luomalla yhteiset pelisäännöt ja toimintatavat siitä, miten toimitaan kun kohdataan, alkoholia hallussaan pitävä tai päihtynyt nuori.

Toteuttaminen

Hankkeen yhteistyötahoina olivat ja käytännön kehittämiseen osallistuivat Klaari Helsinki, Itäkeskuksen poliisipiiri, Sosiaaliviraston Itäinen perhekeskus, Sosiaalipäivystyksen Itäkeskuksen poliisipiirin sosiaalityöntekijä sekä Itä-Helsingin Nuorisotyön yksiköt Kaakkoinen, Itäinen ja Vuosaari. Hankkeelle haettiin ja saatiin rahoitus Rikoksantorjuntaneuvostosta. Hankkeen pilottivaihe oli 1.5.2006–30.9.2006, jonka jälkeen hankkeelle haettiin ja saatiin kolmen vuoden jatkorahoitus Etelä-Suomen Lääninhallitukselta osana suurempaa Puutu Nyt! – hanketta. Etelä-Suomen lääninhallitukselta saadun rahoituksen turvin päihdehankkeen toimintamallia levitettiin myös muihin Helsingin poliisipiirien alueille, lukuun ottamatta Keskustan poliisipiirin aluetta (nykyinen Eteläinen poliisipiiri). Käytäntö on nyt vakiintunut osaksi perustoimintaa ja kulkee nimellä Nuorten päihdetoimintamalli, ja se on otettu käyttöön myös Eteläisen poliisipiirin alueella

Toiminnan kohderyhmänä olivat alle 18-vuotiaat nuoret, jotka kohdataan päihtyneinä tai jotka pitävät alkoholia hallussaan. Käytännössä toiminta näkyy siten, että poliisi tehostaa valvontatyössään nimenomaan nuorten alkoholin hallussapitoon ja -käyttöön puuttumista huomioimalla päihtyneet nuoret julkisilla paikoilla ja kirjaten tiedot ylös. Hankkeen alkuvaiheessa tieto päihtymistapauksista välitettiin ilmoituslomakkeella päihdehankkeen projektityöntekijälle, joka kirjasi ne sosiaaliviraston asiakastietojärjestelmään ja ilmoitti tiedot edelleen alueen perhekeskuksen eri toimipisteisiin sen mukaisesti mihin perhekeskukseen nuori alueellisesti kuuluu. Toiminnan vakiintumisen myötä tiedot välitetään nykyisin poliisipiirin sosiaalityöntekijälle. Jokaisessa toimipisteessä on nimetty yhdyshenkilö, joka lähettää kirjeen niiden nuorten koteihin, jotka on tavattu päihtyneenä tai jotka ovat pitäneet alkoholia hallussaan julkisella paikalla. Kirjeessä tarjotaan apua ja tietoa, kuitenkin velvoittamatta perhettä mihinkään. Mikäli perheellä tai nuorella on jo olemassa oleva lastensuojeluasiakkuus, tieto kohtaamisesta välitetään vastuusosiaalityöntekijälle. Kirje lähetetään joka perheeseen, myös niissä tapauksissa jolloin poliisi on toimittanut nuoren kotiin yöllä tai soittanut vanhemmille. Mikäli sama nuori tavataan useasti lyhyen ajan

sisällä, varataan perheelle aika oman alueen perhekeskukseen. Mikäli yksittäisessä kohtaamisessa syntyy jokin erityinen huoli tai nuori on erityisen päihtynyt, tehdään virallinen lastensuojeluilmoitus lastensuojelulain ilmoitusvelvollisuuden mukaisesti.

Tulokset ja vaikutukset

Päihdehanke kohtasi hanke-aikana vajaa 1000 nuorta. Valtaosa nuorista oli 14–17-vuotiaita ja heidät kohdattiin muun muassa metroasemilla, ostoskeskuksissa, puistoissa, koulujen ja päiväkotien pihoilta, kotibileistä, uimarannoilta ja kallioilta. Hankkeen tavoitteena oli muun muassa ensikertalaisten kohtaaminen ja varhainen puuttuminen niin, että tieto nuoren päihteidenkäytöstä välittyy vanhemmille ja päihteistä keskustellaan kotona. Jo lastensuojeluasiakkuudessa olevien nuorten sosiaalityöntekijöille välittyy konkreettista tietoa asiakkaansa tilanteesta, sillä nuoren päihteidenkäytöstä on usein hankala saada näyttöä. Samalla tulee useasti myös muuta arvokasta tietoa esille. Päihdehankkeen tavoitteena oli myös alueellisen moniammatillisen verkostotyön lisääntyminen sekä alueellisen turvallisuuden lisääntyminen. Yhtenä suurena ja tärkeänä tavoitteena on, että lasten ja nuorten humalajuominen vähenee ja sitä myötä myös nuorten tekemät rikokset sekä nuorille sattuvat tapaturmat.

Puutu Nyt!-hankkeen loppuraporttia varten tehdyt haastattelut nuorten, nuorten vanhempien ja hankkeen yhteistyötahojen kanssa osoittivat, että hanke oli saavutti tavoitteensa ja toiminta koettiin tärkeäksi.

Poliisien näkyvyys alueella parantui hankkeen myötä ja toiminnalla vahvistettiin viestiä siitä, että poliisi ei hyväksy nuoren alkoholinkäyttöä. Vanhemmilta saadun palautteen mukaan tämän kaltainen toimintamalli on hyvä tapa puuttua nuorten alkoholinkäyttöön. Hankkeen toimintakaudella poliisipiireihin perustettiin toimintamallille omat moniammatilliset yhteistyöverkostot ja työryhmät. Verkostoissa ja työryhmissä yhteistyö on vahvistunut ja yhteinen näkemys nuorten alkoholinkäytöstä omalla alueella on parantunut. Tiedonkulku poliiseilta sosiaaliviranomaisille on parantunut yhteisesti sovitun toimintatavan ansiosta.

Mitä haasteita kohdattiin?

Puutu Nyt!- hankkeen loppuraportissa todettiin, että alaikäisten asiakkaiden ohjaamisessa esimerkiksi päihdepalveluiden piiriin oli huomattu, että asiakkuuden siirtyessä ei valvota riittävästi sitä, että asiakas varmasti aloittaa toisella taholla tarvitsemansa käynnit. Saattoi myös olla, että nuori kävi esimerkiksi kerran tai kaksi nuorisoasemalla ja sen jälkeen lopetti, eikä kukaan ollut vastuussa siitä jatkuuko hoito. Kehittämistä olisi siis siinä, miten voidaan taata, että nuori saa tarvitsemansa hoidon ilman että jää tyhjän päälle, varsinkin kun on kyse alaikäisistä, jotka kuuluvat riskiryhmään käyttämällä säännöllisesti päihteitä.

Alueen kouluja olisi myös aktiivisemmin voitu saada mukaan toiminnan piiriin, esimerkiksi tiedottamalla toiminnasta suoraan nuorille koulun kautta. Haasteellista oli myös taata poliisien resurssit hoitaa valvonta tehokkaasti sekä varmistaa resurssien saatavuus – tarve eroaa piirien välillä (eriarvoisuus eri kaupunginosissa).

Mitä kustannuksia aiheutui?

Puutu Nyt!-hankkeen kokonaisrahoitus vuosina 2007-2009 oli 388 000 euroa, millä pystyttiin palkkaamaan muun muassa kaksi projektityöntekijää, joista toinen toimi nuorten päihdehankkeen projektityöntekijänä. Rahoituksen turvin tuotettiin myös erilaista painettua materiaalia kuten julisteita ja päihdetoimintamalli-opas

Miten työtä jatketaan?

Toiminta jatkuu saman yhteistyömallin mukaisesti. Projektityöntekijän tehtäviä hoidetaan nykyään osana virkatyötä.

Lisätietoja hankkeesta

Konttinen Nina
Suunnittelija/ Klaari Helsinki
nina.konttinen@hel.fi
p. 09-310 43807

5.13 Pakka-hanke, paikallisen alkoholipolitiikan kehittäminen, Pori

Turvallisuutta edistävät yhteistyömallit, lasten ja nuorten turvallisuuden parantaminen ja väkivallan vähentäminen

Taustaa

Pakka-hankkeen tavoitteena on, että nuoret ja nuoret aikuiset juovat vähemmän, juomisen aloitusikä nousee, humalajuominen ja siihen liittyvät haitat vähenevät sekä alueellisen ja seudullisen toiminnan organisaatiot kehittyvät. Hankkeessa on tavoitteena vaikuttaa koko paikalliseen yhteisöön.

Pakka-hankkeessa pyritään luomaan paikallisia toimivia yhteistyöverkostoja esimerkiksi elinkeinoelämän kanssa. Alkoholilakia tehostetusti noudattamalla on hankkeessa mahdollista kehittää paikallista alkoholipolitiikkaa yhdessä paikallisten toimijoiden kanssa.

Toiminta sisältää tehostettua valvontaa ja koulutusta sekä kansalaisten, viranomaisten ja muiden toimijoiden aktivointia. Hankkeessa pyritään siihen, että toiminnoista tulee osa Porin ja yhteistoiminta-alueen pysyviä prosesseja. Toiminta on paikallisten hallinnassa ja omaksi koettua. Perusajatus on, että samaan suuntaan vaikuttavien yksittäisten toimien tehokkuutta voidaan lisätä toteuttamalla ne yhtäaikaaisesti ja koordinoitusti.

Pakka-hanke on toiminut vuosina 2004–2008 Stakesin (THL) tutkimus- ja kehittämishankkeena, jonka pohjalta on luotu Pakka-malli, jossa eri toimijoiden tehtävät on jäsennelty. Pakan toimintamalli on hanketyön aikaisista toiminnoista jalostettu työkalu päihdehaittojen ehkäisyyn. Lisätietoja löytyy osoitteesta <http://info.stakes.fi/pakka/FI/index.htm>

Porissa ja yhteistoiminta-alueilla Pakka-hanke on saanut alkunsa perusturvajohtajan ja poliisipäällikön kiinnostuksesta. Hankkeelle oli suuri tarve, koska Porista puuttui edellä mainittu ehkäisevän päihdetyön koordinoitu toiminta.

Toteuttaminen

Hankkeessa on yksi kokoaikainen työntekijä. Lisäksi hankkeella on ohjausryhmä. Hankkeen yhteistyökumppaneita ovat poliisi, peruskoulu, neuvolat, vapaa-aikatoimi, vanhempainyhdistykset, ammatilliset oppilaitokset, amk-oppilaitokset, Porin yliopistokeskus, nuoret, vanhemmat, Alko, vähittäiskaupat, ravintolat, media ja monet muut.

Käytännön toteuttaminen on vielä kesken mutta jo vajaassa vuodessa on toteutettu useita toimia. On esimerkiksi koottu moniammatilliset asiantuntijatyöryhmät, tiivistetty julkisen sektorin ja elinkeinoelämän yhteistyötä, luotu yhteiset pelisäännöt ja valvottu alkoholilain toteutumista tehostetusti. Elinkeinoelämälle on tarjottu koulutusta ja yhteistyötä elinkeinoelämän ja sitä valvovien viranomaisten kesken on kehitetty. Lisäksi on tehty ostokokeita vähittäiskauppaan alkutilanteen selvittämiseksi sekä asiakasarviointeja ravintoloihin ja kesäterasseille todenmukaisen tilan selvittämiseksi. Oppilaitosten kanssa on tehty yhteistyötä ottamalla opiskelijat mukaan ostokokeiden tekemiseen. Audit- alkoholinkäyttö on otettu puheeksi perusturvan henkilöstön koulutusten järjestämisen yhteydessä. Lisäksi Pakka-hankkeen tiimoilta on osallistuttu useisiin pienempiin terveyttä ja turvallisuutta edistäviin tapahtumiin yhdessä muiden toimijoiden kanssa. Myös poliisi on tehostanut valvontaa alkoholiasioissa (alkoholin välittäminen, nuorten alkoholinkäyttöön ja hallussapitoon puuttuminen, aikuisten alkoholikäyttämiseen puuttuminen).

Tulokset ja vaikutukset

Konkreettisia tuloksia on saatu muun muassa elinkeinoelämän (alkoholielinkeino eli vähittäismyymälät ja ravintolat) ja julkisen sektorin yhteistyön toteutumisen kautta esimerkiksi valvonnan ja omavalvonnan osalta. Elinkeinoelämän sisäinen yhteistyö on kehittynyt esimerkiksi kauppakeskusyhteistyön ja alkoholin välittämiseen ja ikärajavalvontaan kiinnitetyn huomion kautta. Myös julkisen sektorin sisäinen yhteistyö on parantunut ehkäisevän päihdetyön osalta. Poliisin ja pelastusviranomaisten tehostettu valvonta ja puuttuminen alkoholiasioihin on tuottanut tuloksia.

Mitä haasteita kohdattiin?

Median saaminen mukaan vaikuttamistyöhön ei ole lähtenyt toivotusti liikkeelle, mutta prosessi on vasta aluillaan, joten tähän asiaan pyritään panostamaan jatkossa enemmän. Median mukaan saanti olisi ensisijaisen tärkeää, koska median rooli yhteisövaikuttamisessa on suuri.

Mitä kustannuksia aiheutui?

Noin 50 000 € (yhden työntekijän kustannukset + toimintamenot).

Miten työtä jatketaan?

Hanke on saanut rahoituksen Kasteen Länsi 2012 -hankkeelta, ja se kestää lokakuulle 2012 saakka. Tänä aikana hanke-aikaiset toiminnot saadaan käynnistettyä ja aloitetaan toimintojen juurruttaminen osaksi Porin kaupungin toimintaa. Jatkuakseen toiminta vaatii ehkäisevän päihdetyön koordinaattorin, joka ohjaa toimintoja. Terveiden ja hyvinvoinninlaitos (THL) on kokoamassa valtakunnallista Pakka-toimijoiden ryhmää,

johon Porin työntekijä osallistuu. Ryhmä kokoaa ja kehittää Pakka-toimintaa ja ryhmässä saadaan vertaistukea muilta Pakka-toimijoilta.

Kaupungin turvallisuuden parantuminen

Aikaisemmilta hanke-seuduilta on pystytty osoittamaan laskua esimerkiksi väkivaltarikosten määrässä sekä nuorten miesten ensiapukäynneissä. On myös syytä uskoa, että kaupungin kokonaisvaltainen päihdeilmaston muutos vaikuttaa väistämättä kaikkien kaupungin asukkaiden jokapäiväiseen turvallisuuteen. Lisäksi vanhempien päihteidenkäytön väheneminen vaikuttaa mittavasti lasten turvallisuuteen ja on yhteydessä lastensuojelun tarpeeseen.

Opit/kokemukset, joista muut toimijat voivat hyötyä

Paikallinen yhteistyö on voimaa. Elinkeinoelämän toimijoiden kanssa tehtävä yhteistyö on erittäin vaikuttavaa ja ennen kaikkea myös heidän etujensa mukaista. Pakka-hanke ei pyri rajoittamaan ravintoloitsijoiden, saati vähittäiskauppiaiden elinkeinoa, vaan korostaa alkoholilain noudattamista. Hankkeen paikallisuudesta on muutenkin etua, sillä on helpompaa toimia paikallisesti tuttujen yhteistyökumppaneiden kanssa ja luoda pysyviä työryhmiä sekä pysyviä paikallisia toimintamalleja.

Muuta huomioitavaa

Hanke on toiminut Porissa vuoden 2010 alusta. Jo lyhyessä ajassa on saatu yhteistyöverkostoja rakennettua sekä konkreettisia toimintoja järjestettyä. Hankkeen alkuvaihetta auttoi suuresti se, että projektityöntekijällä oli kolmen kuukauden ajan työparina kaupan alan työhistorian omaava sosiologian opiskelija Tampereen yliopistosta. Marraskuulle 2010, ehkäisevän päihdetyön viikolle, on suunniteltu laajaa Pakka-teemaista kampanjaa, jossa ovat mukana esimerkiksi oppilaitokset, perusterveydenhuolto, poliisi, pelastuslaitos, sosiaalipäivystys, vähittäiskaupat sekä ravintolat.

Lisätietoja hankkeesta

Ilvonen Sari
Projektityöntekijä, Pakka-hanke
Perusturvakeskus/psykososiaaliset avopalvelut
Maantiekatu 29, 28120 Pori
sari.ilvonen@pori.fi
p. 044 7019990

5.14 Joensuun kaupungin koulujen ja oppilaitosten turvallisuussuunnitelma

Taustaa

Kouluilta vaaditaan erilaisia turvallisuuteen liittyviä suunnitelmia. Nämä suunnitelmat haluttiin koota yhdeksi kokonaisuudeksi. Lisäksi ajateltiin, että on rationaalisempaa tehdä yksi pohjatyö kuin että kukin tahollaan yrittää pyörää keksiä itsekseen.

Toteuttaminen

Yhteisen suunnitelmapohjan laatimiseen osallistuivat koulutuspalvelukeskuksen ja koulujen edustajien työryhmä sekä pelastuslaitoksen ja poliisin edustajat. Ensimmäisessä vaiheessa laadittiin yhteinen suunnitelmapohja, jonka pohjalta kukin yksikkö voi laatia oman suunnitelmansa. Asiasta järjestettiin yleinen koulutustilaisuus ja lisäksi järjestettiin koulutustilaisuus, jossa tehtiin koulun turvallisuussuunnitelmaa. Koulut ja oppilaitokset viimeistelivät suunnitelmansa. Suunnitelman pohjalta järjestettiin koulukohtaisia harjoituksia.

Tulokset ja vaikutukset

Kouluilla on ajan tasalla olevat turvallisuussuunnitelmat ja niiden mukaisia toimenpiteitä on harjoiteltu.

Mitä kustannuksia aiheutui?

Kustannuksia on vaikea arvioida, mutta aikaa valmisteluun kului noin 60x3 tuntia sijaiskuluja, yhteensä noin 1200 euroa. Työryhmä teki osuutensa virkatyönä.

Miten työtä jatketaan?

Suunnitelmien päivittämisestä huolehditaan vuosittain.

Opit/kokemukset, joista muut toimijat voivat hyötyä

Asioiden tekeminen yhteistyössä säästää vaivaa.

Lisätietoja hankkeesta

Olli Kauppinen
Suunnittelija/Koulutuspalvelukeskus/Joensuun kaupunki
olli.kauppinen@jns.fi
p. 050 558 75 14

5.15 Turvaopas – toimintaohjeita koulun hätä- ja kriisitilanteisiin, Vaasa

Koulun työntekijöille oma henkilökohtainen opasvihkonen

Turvallisuutta edistävät yhteistyömallit, lasten ja nuorten turvallisuuden parantaminen

Taustaa

Turvallisuustyön perustana on rikosten, tapaturmien ja onnettomuuksien ennalta ehkäisy, kuten kiusaamisen torjunta ja riskikartoitukset. Jos kaikesta huolimatta jotain sattuu, on jokaisen osattava toimia oikein, koska ensimmäiset minuutit ovat ratkaisevimpia.

Toteuttaminen

Tekijätiimissä oli edustajat pelastuslaitokselta, poliisista ja kaupungin sosiaali- ja terveystieteiden osastosta, kasvatus- ja opetusvirastosta, henkilöstöpalvelukeskuksesta/työsuojelusta, tiedotusyksiköstä sekä graafisista palveluista.

Turvaoppaaseen koottiin viranomaisnäkemykset siitä,

- A. miten kriisitilanteen kokonaisuus on hallittavissa
- B. mitä turvallisuushenkilöstöä koulussa on yhteystietoineen
- C. mitä puhelinnumeroita eri hätätilanteissa voi tarvita
- D. miten vakavassa väkivaltatilanteessa, tapaturmissa tai onnettomuuksissa, tulipalossa, yleisessä vaaranmerkissä ja kriisitiedottamisessa tulee toimia
- E. mistä ja miten saa tietoa ja apua ennalta ehkäisyyn, kiireettömiin tapauksiin ja jälkihoitoon.

Peruskoulujen henkilöstölle pidettiin syksyn 2009 aikana kolme suomenkielistä alueellisesti järjestettyä VESO -turvallisuuskoulutuksen iltapäivää ja keväällä 2010 yksi ruotsinkielinen tilaisuus. Tällöin käytiin läpi oppaassa esitetyt asiat – elävän elämän esimerkkeineen ja oikeine toimintatapoineen.

Tulokset ja vaikutukset

Koulun henkilöstöltä saatiin myönteistä palautetta, muun muassa siitä, että nyt jokaisella todella on konkreettisesti jotain ”kättä pidempää”. Henkilökohtaisella turvaoppaalla todettiin myös olevan ainakin seuraavia etuja ja vaikutuksia. Turvaopas

- kulkee jokaisella arjessa mukana ja aktivoi kaikkia itsekseen pohtimaan ja opettelemaan eri toimintamalleja

- syventää henkilöstön turvallisuusajattelua ja näin asiat välittyvät paremmin ja monin tavoin myös oppilaille
- motivoi ja tukee koulun säännöllisiä ja yhteisiä poistumis- ja suojautumisharjoituksia
- parantaa hätä- ja kriisitilanteen kokonaishallintaa aina ensi minuuttien hätätoiminnasta tiedottamiseen ja kriisiapuun
- helpottaa myös poliisin ja pelastuslaitoksen työtä, kun kouluilla on yhdenmukaiset toimintamallit.

Mitä haasteita kohdattiin?

Koulutustilaisuudet olisivat varmasti aina tehokkaimpia, jos aika ja resurssit riittäisivät siihen, että koulutukset pidettäisiin jokaiselle koululle erikseen.

Erityisen haasteellista oli pohtia ohjeistusta vakavaan väkivaltatilanteeseen, koska on varauduttava toimimaan jopa mahdollisissa kouluampumistapauksissa.

Mitä kustannuksia aiheutui?

Turvaoppaan koonti ja koulutukset toteutettiin eri tahojen virkatyönä tunteja laskematta. Oppaasta painettiin 1050 kpl A5-kokoisia värikannellisia vihkosia, joiden hinta oli yhteensä 577,50 €. Iltapäiväkoulutukset pidettiin kouluissa, joten tilavuokria ei mennyt. Kahvitukseen meni noin 1000 €.

Miten työtä jatketaan?

Turvaopasta tulee kokemusten ja ajan myötä kehittää ja päivittää. Lisäksi tulee ylläpitää jatkuvia koulutuksia ja säännöllisiä harjoituksia, kuten koulujen poistumis- ja suojautumisharjoituksia.

Eri koulu- ja oppilaitosasteiden turvallisuustyötä on hyvä koordinoida yhä kokonaisvaltaisemmin. Oppaalla on ollut kysyntää myös päivähoidossa ja osin toisen asteen ja korkea-asteen oppilaitoksissa, joten jatkossa lienee tarpeen tuottaa myös näille asteille soveltuvat oppaat pienin muutoksin.

Koulupoliiseille on suunnitteilla perehdytyskoulutusta, jossa esimerkiksi läpikäydään turvaopas ynnä muita turvallisuus- ja rikosentorjuntayhteistyössä sovittuja kaupunkitason toimintamalleja.

Kaupungin turvallisuuden parantuminen

Turvaoppaan todettiin antavan monia etuja ja tarjottujen keinojen nähdään myös parantavan kaupungin / koulujen turvallisuutta ja turvallisuuden tunnetta.

Opit/kokemukset, joista muut toimijat voivat hyötyä

Turvaopasta koottaessa eri viranomaistahot kuulivat toistensa näkemyksiä. Tämä edistää aina kriisitilanteiden kokonaishallintaa ja yhteistyötä.

Turvaopasta on pyydetty ja annettu eri tahoille, muun muassa keskussairaalaan, malliksi ja sovellettavaksi.

Muuta huomioitavaa

Turvallisuuskoulutusta ja harjoituksia olisi järjestettävä säännöllisesti, koska kuten oppaassa todetaan:

- perehdy ohjeisiin, opettele ja harjoittele ennakolta – hätätilanteessa et ehdi!
- ohjeet eivät ole yksin koulua, vaan myös elämää varten!

Lisätietoja hankkeesta

Seppo Mäenpää
Vaasan kaupungin turvallisuuskoordinaattori

Kasvatus- ja opetusvirasto
Vaasanpuistikko 16
65100 Vaasan kaupunki
seppo.maenpaa@vaasa.fi
p. 06 325 3156

5.16 Tulikukko – turvallisuuskoulutusta sivistystoimen henkilökunnalle ja oppilaille, Vantaa ja Hyvinkää

Turvallisuutta edistävät yhteistyömallit, lasten ja nuorten turvallisuuden parantaminen, väkivallan vähentäminen, turvallisen elinympäristön luominen

Taustaa

Pelastuslaitoksella havaittiin, että oppilaitosten turvallisuus ei ole sillä tasolla kuin sen pitäisi olla. Palotarkastuksellisia puutteita pystytään korjaamaan rahalla, mutta työntekijöiden osaamista ja asenteita ei voida muokata kuin antamalla lisää turvallisuustietoutta. Myös oppilaiden osuus on usein unohdettu turvallisuuskasvattamisessa.

Tulikukko on Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen toimialueensa kuntien koulujen henkilöstölle suunnattu turvallisuushanke. Sen tavoitteena on perehdyttää koulujen nimetyt turvallisuushenkilöt, rehtorit, opettajat ja muu henkilökunta tunnistamaan työpaikan päivittäiset riskit, vaarat ja uhkatilanteet. Henkilökunnan tulee opastaa, neuvoa ja ohjata oppilaita, puuttua viipymättä turvallisuuteen liittyviin epäkohtiin sekä toimia oikein hätätilanteessa kunkin tapauksen edellyttämällä tavalla.

Toteuttaminen

Suunnittelussa olivat mukana Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen KNV-työryhmä (koulutus-neuvonta-valistus). Turvallisuuskoulutus toteutettiin Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen vetämänä yhteistyössä Hyvinkään kaupungin kanssa.

Hanke käynnistyi 2006 Tulikukko-nimellä ja 2007–2009 aikana se kiersi Keski-Uudenmaan pelastustoimialueen kaikkien kuntien kaikki koulut esitetyn vaiheistuksen periaatteiden mukaisesti. Joissain kunnissa vaihe 4 valmiuskoulutus ei toteutunut täysimääräisenä. 2009 ja 2010 aikana Tulikukko-hanketta toteutettiin osassa alueen kunnissa päiväkotiympäristössä (esimerkkinä Hyvinkään ja Vantaan kaupungit).

Hanke koostuu neljästä vaiheesta:

1. *Rehtori ja nimetty turvallisuushenkilö koulutetaan.* (pelastuslaitos kouluttaa)
Yleisesittely, riskianalyysi, turvallisuuskoulutuspaketin ajatus ja alkusammutusharjoitus

2. *Koulun koko henkilökunta koulutetaan.*
(osiossa 1 koulutetut henkilöt kouluttavat oman kohteensa henkilöstön)
Turvallisuuskoulutus, pelastussuunnitelman keskeiset asiat, poistumisharjoituksen suunnittelun perusteet ja alkusammutusharjoitus

3. Poistumisharjoitus (*koululla, vaihteittain tarpeen vaatiessa*)

(pelastuslaitos seuraa harjoittelua ja antaa asiantuntijakommentit ja ehdotukset)

4. Valmiuskoulutus (*alueen kunnissa, Pelastusopisto kouluttaa*)

Liittyminen yleiseen väestösuojeluun, lohkonpäällikkökurssi

Hankkeen osana jaetaan koululle Tulikukko "turvallisuuskansio" joka pitää sisällään koulun turvallisuuteen ja varautumiseen liittyvät keskeiset asiakokonaisuudet, oppaat, ohjeet sekä suunnitelmapohjat.

Oheessa listaus kansion sisällöstä;

1. Hankesuunnitelma
2. Riskianalyysi
3. Pelastussuunnitelma
 - pohja
 - -opas
4. Paloturvallisuusopas
5. Tilityöohjeet, valvontasuunnitelma
6. Tilapäismajoitus ”yökoulu”
7. Poistumisharjoitusopas
8. Rakentaminen ja korjaustyöt
9. ”läheltäpiti”
10. Liittyminen yleiseen väestösuojeluorganisaatioon
11. Alkusammutus

Tulokset ja vaikutukset

Tulikukko koulutusohjelma on saanut erittäin positiivista palautetta niin opettajilta kuin oppilailtakin.

Mitä haasteita kohdattiin?

Opettajien kouluttaminen siten, että kaikilla on mahdollisuus osallistua vaati työtä. Oli huolehdittava, että opettajalla on virka-aikana aikaa osallistua.

Miten työtä jatketaan?

Tulikukko uusitaan noin 3-4 vuoden välein.

Alkuvuodesta 2011 hankkeesta on tarkoitus tehdä seurantatutkimus, jonka perusteella hankkeen jatkosta päätetään. Tulosten perusteella päätetään viedäänkö hanke aktiivisesti kuntien päiväkoteihin vai käynnistetäänkö uusi kierros kuntien kouluihin. Yksi mahdollinen tulos on todeta, että hanke on täyttänyt nykymuodossaan sille asetetut tavoitteet. Hankkeen tiimoilta on mahdollisuus saada jatkossa päivitys/täsmäkoulutuksia

halukkaille pyynnöstä. Hankkeen kokonaistilanne arvioidaan tarpeen osalta uudestaan muutaman vuoden kuluttua, mikäli tutkimuksessa päädyttäisiin hankkeen osalta päätökseen nykymuodossa.

Opit/kokemukset, joista muut toimijat voivat hyötyä.

Turvallisuusviranomaisten esimerkki aloitteentekijänä on erittäin tärkeä. Usein kunnasta puuttuu uskallus turvallisuustyön tekemiseen.

Lisätietoja hankkeesta

paloinsinööri Jarno Kivistö
turvallisuuskouluttaja Antti Salonen

Jarno Kivistö
paloinsinööri
Keski-Uudenmaan pelastuslaitos
Hyvinkään kaupungin ohjausryhmän puheenjohtaja
jarno.kivisto@vantaa.fi
p. 0400 742048

Kalle Eklund
Koulutuspäällikkö
Keski-Uudenmaan pelastuslaitos
kalle eklund@vantaa.fi
p. 09 839 40346

5.17 Turvallisuusviestintä, Hyvinkää

Turvallisuutta edistävät yhteistyömallit, lasten ja nuorten turvallisuuden parantaminen, väkivallan vähentäminen, turvallisen elinympäristön luominen

Taustaa

Pelastuslaitoksella havaittiin, että nuorten saaminen turvallisuustyöhön on haastavaa. Kehitetty toimintamalli tarjoaa turvallisuusviestinnän oppijakson kautta nuorilla mahdollisuuden tulla mukaan. Oppijakso on vapaasti valittava atk-opetus 7-9-luokkalaisille. Oppijaksossa laaditaan tietokoneavusteisesti turvallisuustietoiskuja, joita esitetään teemaviikoittain infotelevisioissa sekä koulun nettisivuilla. Hanke on palkittu valtakunnallisella opetusalan palkinnolla vuonna 2009 (Liite 4).

Toteuttaminen

Suunnittelussa olivat mukana Keski-Uudenmaan pelastuslaitokselta Kivistö ja Kotiranta sekä Hyvinkään Puolimatkan koulun turvallisuustiimi. Käytännön toteutus kuntatasolla hoidettiin Hyvinkään kaupungin tilapalvelun kautta.

Tilapalvelun sekä koulun turvatyöryhmän kanssa kartoitettiin oppilaitoksesta sopivat paikat infotelevisioille. Sen jälkeen tilapalvelu kiinnitti opasteet paikoilleen.

Tulokset ja vaikutukset

Nuoret on saatu mukaan turvallisuustyöhön oman näköisellä panoksella. Nyt nuoret tekevät tietoiskuja nuorille.

Mitä kustannuksia aiheutui?

Televisiot tulivat IF:n sponsoroimina.

Miten työtä jatketaan?

Toimintamallia on esitelty useassa seminaarissa ja siitä on saatu positiivista palautetta. Moni kunta on ollut kiinnostunut mallista.

Opit/kokemukset, joista muut toimijat voivat hyötyä.

Turvallisuusviranomaisten esimerkki aloitteentekijänä on erittäin tärkeä. Usein kunnasta puuttuu uskallus turvallisuustyön tekemiseen.

Lisätietoja hankkeesta

paloinsinööri Jarno Kivistö
rehtori Lasse Luostarimäki

Jarno Kivistö
paloinsinööri
Keski-Uudenmaan pelastuslaitos
Hyvinkään kaupungin ohjausryhmän puheenjohtaja
jarno.kivisto@vantaa.fi
p. 0400 742048

5.18 Virtuaalinen lähipoliisitoiminta

Lasten ja nuorten turvallisuuden parantaminen, väkivallan vähentäminen, turvallisen elinympäristön luominen, nettiturvallisuus

Taustaa

Toiminta alkoi, koska poliisille tuli yhä enemmän tietoon nettiin ja etenkin IRC-Galleriaan liittyviä rikoksia. Ammattitaito näiden rikosten tutkinnan osalta oli heikko. Tarkoituksena oli tavoittaa nuoret heille luontevalla maaperällä eli sosiaalisessa mediassa.

Toiminta alkoi syyskuussa 2008. Toiminnan aloittamisen myötä syntyi täysin uudenlainen poliisitoimintatapa.

Toteuttaminen

Toiminnan aloittamisesta ja käytännön kehittämisestä vastasi ylikonstaapeli Marko Forss oman poliisipiirinsä tukemana. Tukena oli myös poliisilaitoksen viestintä. Toukokuussa 2009 toimintaan saatiin mukaan kaksi muuta poliisia. Ylikonstaapeli Mikko Manninen tuli mukaan sisäasiainministeriön lisärahoituksella ja vanhempi konstaapeli Jutta Antikainen poliisipiirin omalla panostuksella.

Ylikonstaapeli Marko Forssille varattiin riittävä osuus työajasta virtuaalisen lähipoliisityön tekemiseen. Melko nopeasti siitä tuli päätyötä.

Forss teki normaalista poiketen myös kenttävuoroja kerran kuukaudessa. Nämä työvuorot toteutettiin päihdevalvonnan muodossa. Tällöin päästiin tekemisiin niiden paikallisten nuorten kanssa, joiden kanssa oli asioitu myös netin kautta.

Forss tutki myös alueen koulukiusaamisrikoksia, jolloin esimerkiksi netissä tapahtuvaan kiusaamiseen oli tarpeeksi asiantuntemusta ja mahdollisuuksia puuttua.

Netin kautta puututtiin paikallisiin häiriköihin, jotka olivat viime aikoina työllistäneet poliisia.

Sama käytäntö jatkuu yhä. Tällä hetkellä käytössä olevia pääpalveluja ovat IRC-Galleria, Facebook ja Messenger.

Tulokset ja vaikutukset

Toiminta on laajentunut koko ajan ja tulee laajenemaan myös jatkossa. Toiminnalla on tavoitettu tuhansia nuoria ja aikuisia, joita on autettu erilaisissa asioissa. Pelkästään 15

ensimmäisen kuukauden aikana poliisiprofiilit saivat pelkästään IRC-Galleriassa hieman alle 50000 viestiä ja kysymystä. Toiminta on myös lisännyt poliisin tietämystä sosiaalisesta mediasta organisaation sisällä.

Tällä hetkellä toiminta on valtakunnallista, mutta pääpaino on kuitenkin Helsingin alueella. Toiminnan kautta saadaan noin 20 erilaista toimenpiteeseen johtavaa ilmoitusta kuukausittain. Tapaukset vaihtelevat tiedon eteenpäin levittämisestä törkeimpiin seksuaalirikoksiin. Toiminnan kautta on pystytty alentamaan esimerkiksi seksuaalirikoksista ilmoittamista.

Toimintaa on tilastoitu marraskuusta 2009 asti.

Mitä haasteita kohdattiin?

Toiminnan tuki alussa olisi saanut olla tehokkaampaa, mutta toisaalta työn luonne huomioon ottaen tämä myös esti liian byrokrattisuuden, joka olisi voinut tukahduttaa työn heti alkuunsa.

Erityisen haasteellista oli alussa saada oma organisaatio uskomaan työn tarkoituksenmukaisuuteen. Julkisuudessa olleiden esimerkkien myötä työ on nyt kahden vuoden jälkeen hyvin tiedossa omassa organisaatiossa eikä sitä pidetä pelkkänä netissä leikkimisenä.

Mitä kustannuksia aiheutui?

Kustannukset koostuivat melkein kokonaan yhden henkilön palkkamenoista. Tietokone ja muut välineet olivat jo muutenkin käytössä. Kustannustehokkuus netin osalta on omaa luokkaansa.

Miten työtä jatketaan?

Jatkossa toimintaa pyritään laajentamaan siten, että isoimpiin poliisilaitoksiin saataisiin omia virtuaalisia lähipoliiseja, jotka tukisivat paikallisen poliisilaitoksen toimintaa. Myös eri sosiaalisen median palveluja on tarkoitus hyödyntää tulevaisuudessa (tämä on virtuaalisen lähipoliisiryhmän näkemys asiasta).

Kaupungin turvallisuuden parantuminen

Vaikutusta on vaikea mitata pelkästään kaupunkitasolla, koska päätyö tapahtui netissä, joka on globaali. Sosiaalinen media on kuitenkin osa kaupunkia ja kaupunkilaisia, joten heidän turvallisuutensa ja palvelunsa netissä paranivat. Tästä esimerkkinä tuhannet kysymykset ja erilaiset rikosilmoituksiin johtaneet ilmoitukset.

Toiminnan ”sivutuotteena” aloitettu alaikäisiin kohdistettu päihdevalvonta Helsingin keskustan alueella paransi alueen turvallisuutta ja vähensi julkijuopottelun avoimuutta. Toiminnan ohessa toteutettiin myös koulukiusaamisprojekti, jossa seitsemän Helsingin keskustan alueen yläkoulua oli mukana. Kouluille tarjottiin mahdollisuus ilmoittaa kiusaamisesta netin kautta ja suoraan asiaa tutkivalle poliisille. Projekti oli käynnissä syksystä 2009 kevääseen 2010 ja tänä aikana kirjattiin enemmän rikosilmoituksia kiusaamisrikoksesta kuin normaalisti.

Opit/kokemukset, joista muut toimijat voivat hyötyä

Sosiaalisen median suhteen ei toimintaa voi miettiä työryhmien kautta kuukausia saati vuosia. Tänä aikana toiminnot ovat voineet muuttua radikaalisti, jolloin suunniteltu toimintamalli voi olla hyödytön toteuttaa. On parempi lähteä toimintaan mukaan pienellä satsauksella ja laajentaa kokemuksen kautta. Byrokratia on myrkkyä sosiaalisessa mediassa toimimiselle.

Lisätietoja hankkeesta

Marko Forss
Ylikonstaapeli
Helsingin poliisilaitos/virtuaalinen lähipoliisiryhmä
marko.forss@elisanet.fi
www.poliisi.fi/nettipoliisi

5.19 Pohjois-Karjalan poliisilaitoksen Nuorten Tiimi

Turvallisuutta edistävät yhteistyömallit, lasten ja nuorten turvallisuuden parantaminen

Taustaa

Nuorten tiimin alun ja pohjan loi Joensuussa 1995 laadittu Kohdennettu rasismien vastainen toimintaohjelma, jonka yhtenä konkreettisena toimenpiteenä oli kokeilla poliisin ja erityisnuorisotyöntekijän työparityöskentelyä. Työparin tehtävänä oli alkuvuosina keskittyä rasististen rikosten selvittelyyn ja toimia aktiivisesti eri ryhmien, kuten maahanmuuttajien ja kantaväestön nuorten välisissä ristiriitatilanteissa. Toiminnan myötä työparin kohderyhmäksi alkoi muotoutua entistä enemmän kaikki alle 18-vuotiaat rikoksiin syyllistyneet nuoret ja vuonna 2000 työparin tueksi saatiin sosiaalityöntekijä ja perustettiin varsinainen Nuorten Tiimi. Tarve syntyi myös tilanteista, joissa sosiaalityön tuki oli harvoin saatavissa esimerkiksi nuoren kuulusteluihin. Jo työparikokeilun aikaan syntyi pyrkimys siihen, että kuulusteluissa olisi läsnä sosiaalityön edustus ja sitä kautta turvattaisiin tiedonkulku ja jatko-ohjaus muihin palveluihin.

Toteuttaminen

Kehittämisen perustoimijoina toimivat silloinen Joensuun kihlakunnan (Pohjois-Karjalan) poliisilaitos ja Joensuun kaupungin sosiaalitoimi ja sen jengityön yksikkö (myöhemmin lakkautettu). Aktiivista yhteistyö kehittämässä on ollut myös syyttäväviranomaisen ja käräjäoikeuden kanssa. Nykyisessä Nuorten Tiimin yksikössä työskentelee kaksi poliisia, yksi (nykyisin nuorisotoimen) erityisnuorisotyöntekijä, yksi (sosiaalitoimen) sosiaalityöntekijä ja osa-aikainen sosiaaliohjaaja.

Työpari ja myöhemmin Nuorten Tiimi on sijoitettu Pohjois-Karjalan poliisilaitoksen tiloihin. Keskeistä oli yhdistää kaksi prosessia rinnakkain eli nuorten rikosprosessin kylkeen liitettiin nuorelle ja vanhemmille tukea antava sosiaalisentyöprosessi ja samalla turvattiin prosessien samanaikaisuus. Yhtenä keskeisenä tehtävänä Tiimillä on myös ennaltaehkäisevän toiminnan toteuttaminen kouluilla ja muissa yhteisöissä. On tärkeää, että jo pieniin rikkeisiin puututaan riittävällä vakavuudella ja näin ehkäistään mahdollista rikoksen uusimista.

Tulokset ja vaikutukset

Tiimin toiminnalla voidaan todeta olleen monenlaisia vaikutuksia. Alkuaikoina vaikutukset rasististen rikosten määrään olivat selkeät ja myöhemmin toiminnan kautta on taattu entistä paremmin sosiaalisen tuen saatavuus nuorten rikosprosesseissa sekä saumaton ohjaus muiden palveluiden piiriin. Kautta linjan nuorten rikoksiin on kiinnitetty entistä enemmän huomiota ja ennalta estävyyttä näin lisätty. Nuorten Tiimin

normaaliin työhön kuuluva katupartiointi on vaikuttanut katurauhaan ja päihteiden välittämiseen alaikäisille.

Mitä haasteita kohdattiin?

Työparikokeilun alkuvuosina ei toiminnalle ollut mallia ja sisällöt on jouduttu kehittämään hyvin pitkälle itse. Erityisnuorisotyön tai sosiaalityön toimimiselle poliisin toiminnan sisällä ei myöskään ollut perinteitä, joten kahden hyvin erityyppisen toimintamenetelmän yhteensovittaminen oli hyvinkin haasteellista. On siis hyvin vaikea arvioida, olisiko jotain voitu tehdä toisin, koska mallit puuttuivat

Mitä kustannuksia aiheutui?

Nuorten Tiimin jäsenet on koottu olemassa olevista toimista ja työtehtävistä, jolloin kuluksi jäivät lähinnä vuokra ja muut mahdolliset kalustokulut.

Miten työtä jatketaan?

Nykyisellään Nuorten Tiimin toiminta on jo vakiintunut ja prosessien samanaikaisuus nähdään normaalina perustoimintana. Tulevaisuudessa haasteena on löytää entistä parempia tukimuotoja asiakkaaksi tulleille nuorille. Kuluvana vuonna on aloitettu suunnittelu moniammatillisen nuorisoaseman perustamisesta täydentämään palveluita.

Kaupungin turvallisuuden parantuminen

Työparikokeilun aikaan erityishuomion kiinnittäminen rasistiseen käyttäytymiseen on lisännyt yleistä turvallisuutta. Nuorten rikosten tekoon kiinnitetty huomio ja valistus vaikuttavat toki yleiseen ilmapiiriin ja valvonnan lisääntyminen katupartioinnin kautta toimii ennaltaehkäisevästi. Eri nuorisokulttuuristen ryhmien kanssa tehty yhteistyö on vähentänyt myös konflikteja.

Opit/kokemukset, joista muut toimijat voivat hyötyä

Rohkeus monialaiseen työhön säästää resursseja ja helpottaa asiakkaan näkökulmasta asioiden käsittelyä, olipa hän sitten epäilty tai asianomistaja. Työmuoto on muokannut nuorten suhtautumista poliisiin ja tuonut kontrollielementin rinnalle kaivatun tuen. Rikosprosesseissa kaikilla toimijoilla on yhteinen kuva tapahtumista, mikä helpottaa asioiden käsittelyä. Nuoriso- ja sosiaalityö näkevät konkreettisesti poliisityön haasteet ja osaavat suhtautua rikosprosesseihin oikealla tavalla. Asiakkaan todellisen kokonaistilanteen kartoittaminen on helpottunut, jolloin oikeanlainen apu ja tuki ovat paremmin löydettävissä. Nuorten kohtaaminen heidän omissa toimintaympäristöissään kouluilla, ostoskeskuksissa, kaduilla ja eri tilaisuuksissa luo hyvää pohjaa yhteistoiminnalle ja yhteisten pelisääntöjen syntymiselle. Toimintaa on toki mallinnettu

nykyisin muuallakin ja toiminnan eri vaiheissa yhteistyötä ollut läpi Suomen sekä jonkin verran myös Suomen rajojen ulkopuolella.

Muuta huomioitavaa

Nuorten Tiimi on osallistunut aktiivisesti jo alkuvaiheissa erilaisten turvallisuussuunnitelmien laatimiseen esimerkiksi kouluissa ja koko kaupungin turvallisuussuunnitelmaprosesseihin. Tiimin jäsenet olivat aktiivisesti mukana valtakunnallisessa nuorten rikosprosessin lyhentämiskokeilussa, joka oli hyvä tuki paikalliselle yhteistyölle myös syyttäjänviraston ja käräjäoikeuden kanssa.

Lisätietoja hankkeesta

Jouni Erola
Nuorisajohtaja / Joensuun kaupunki / Nuorisotoimi
Torikatu 21 C, 80100 Joensuu
jouni.erola@jns.fi
p. 050 5758043

5.20 Ankkuri -Moniammatillinen yhteistyötiimi, Kanta-Häme

Turvallisuutta edistävät yhteistyömallit, lasten ja nuorten turvallisuuden parantaminen, väkivallan vähentäminen

Taustaa

Tarve toiminnalle syntyi viranomaisten aloitteesta. Sosiaalityöntekijät, terveydenhuolto, nuorisotoimi ja poliisi työstävät nuorten ihmisten asioita kukin tahollaan. Saumattomassa yhteistyössä alueellisesti toimien olisi mahdollista tehostaa viranomaistoimintaa ja eri interventioden tehokkuutta ja välittömyyttä ongelmanuorten asioiden hoitamisessa.

Hämeenlinnan seutukunnassa käynnistettiin Ankkuri-projekti vuonna 2003, jolloin ryhdyttiin rakentamaan moniammatillista tiimityötä. Tulokset olivat hyviä ja Ankkuritoiminta sai pysyvän statuksen Hämeenlinnan seudulla. Sitten Ankkuri-malli on laajennettu koko Kanta-Hämeen maakuntaan.

Toteuttaminen

Poliisi, sosiaalityö, perusterveydenhoito, nuorisotoimi osallistuvat käytännön toteuttamiseen. Toiminta on kiinteässä yhteydessä myös rikosten sovittelun ja seurakuntien kanssa.

Kanta-Hämeen maakunnan laajuiseksi levitettävässä Ankkuritoiminnassa tullaan kehittämään poliisin, sosiaalityön ja terveydenhuollon voimavaroja yhdistämällä nykyistä tehokkaampia menetelmiä nuorten auttamiseksi. Monialaista, eri viranomaisten välistä ja aina nuorta lähellä tapahtuvaa yhteistyötä tehostetaan ja edistetään Hämeenlinnan seudulla kehitetyn Ankkurimallin kokemusten mukaisesti. Tällöin myös Ankkuritoiminnan maakunnallisena tavoitteena on:

1. Varhainen puuttuminen alaikäisten rikolliseen käyttäytymiseen, nuoren asiakkaan kokonaisvaltainen elämäntilanteen ja avun tarpeen selvittäminen sekä tarkoituksenmukaiseen avun/tuen piiriin ohjaaminen.
2. Nopea puuttuminen lähisuhde-, perheväkivaltaan ja tarkoituksenmukaisen avun/tuen piiriin ohjaaminen.
3. Sisäisen turvallisuuden lisääminen monialaisella yhteistyöllä.

Ankkuritoiminnalla on mahdollista tehostaa ongelmien ennaltaehkäisyä ja varhaista puuttumista. Ankkuritoiminnassa poliisin kautta tulevia nuoria autetaan monialaisella

otteella. Forssan ja Riihimäen seuduille kootaan monialaiset Ankkuritiimit ja käytännön yhteistyötä koordinoimaan perustetaan esimiestiimit. Tiimeille ja sen jäsenille määritetään selkeät tehtävät ja vastuut. Toiminnan käynnistämisvaiheessa projektipäällikkö vastaa alueellisiin ja paikallisiin tarpeisiin soveltuvien tiimien kokoamisesta ja tiimien tehtäväkuvien muodostamisesta yhteistyössä eri alue- ja paikallisviranomais tahojen kanssa. Tiimien tehtävänä on ehkäistä yhteistyöllä nuorten rikoksia Hämeenlinnan seudulla testatun toimintamallin mukaisesti. (Katso liite 3.)

Tulokset ja vaikutukset

Projektin aikana Net Effect -tutkimusyhtiö suoritti seurantatutkimuksen ankkuritoiminnasta. Tulokset olivat hyviä ja toimintaa jatkettiin.

Rikollinen käyttäytyminen uusintatapausten osalta on merkittävästi vähentynyt niiden nuorten osalta, jotka ovat ensikertalaisina olleet Ankkuritiimien asiakkaina.

Mitä haasteita kohdattiin?

Kuntayhteistyön rakentaminen osoittautui haasteelliseksi. Myös vaitiolosäännökset oli huomioitava.

Mitä kustannuksia aiheutui?

Katso liite: Ankkuritoiminnan levittämis- ja juurruttamishanke Kanta-Hämeessä, hankehakemus.

Miten työtä jatketaan?

Katso liite: Ankkuritoiminnan levittämis- ja juurruttamishanke Kanta-Hämeessä, hankehakemus.

Ankkurimalli on saavuttanut kiinnostusta valtakunnan eri osissa. Muun muassa Päijät-Häme on käynnistämässä ankkurimallin mukaista toimintaa ja Helsingin seudulle toimintamallia suunnitellaan.

Lisätietoja hankkeesta

Mika Heikkonen
apulaispoliisipäällikkö / Kanta-Hämeen poliisilaitos
PL 82, 13101 Hämeenlinna
p. 050 4660670; 071 878 37903

5.21 Vesijärven Ankkuri

Turvallisuutta edistävät yhteistyömallit, lasten ja nuorten turvallisuuden parantaminen

Taustaa

Samantapainen käytäntö toimii Hämeenlinnassa. Tällä hetkellä Päijät-Hämeessä sosiaalipäivystys toimii poliisilaitoksen tiloissa. Alle 18-vuotiaiden rikolliseen toimintaan tai muuten ei-toivottuun käyttäytymiseen puututaan poliisin ja sosiaalipäivystyksen yhteistyöllä ottamalla lapsen huoltajat mukaan ratkomaan ongelmaa. Monissa tapauksissa jo tällä yhden kerran asiaan puuttumisella päästään hyvään lopputulokseen, mutta enenevässä määrin tarvitaan useampi ”kohtaaminen”. Sosiaalipäivystyksen työntekijöiden määrä (3 työntekijää) ei riitä kattavaan päivystykseen ja riittävä moniammatillisuus ei toteudu.

Toteuttaminen

Alkusysäys tuli poliisilta. Kehittämiseen osallistui poliisin lisäksi sosiaali- ja terveystoimi. Myöhemmin mukaan tulivat nuorisotoimi ja seurakunnat.

1.1.2011 varsinaisen toimintansa aloittavan Vesijärvi Ankkurin toiminnasta näillä näkymin jää puuttumaan terveystoimi (psykiatrinen sairaanhoitaja) pääosin siksi, että Lahden kaupunki ei osoittanut siihen määrärahoja. Päinvastoin Lahden kaupunki muutti syyskuussa 2010 poliisilaitoksella työskennelleen sairaanhoitajan toimenkuvaa niin, ettei hän tee enää aiempaa puolikasta työajastaan poliisilaitoksella.

Poliisi asettaa yhden päätoimisen poliisin Vesijärvi Ankkuriin ja antaa toimitilat poliisilaitokselta. Sosiaalitoimi asettaa neljännen työntekijän sosiaalipäivystykseen, jonka alue on koko Päijät-Häme (1.1.2011 alkaen 11 kuntaa). Nuorisotoimi ja seurakunnat osoittavat yhdessä yhden osa-aikaisen työntekijän.

Tulokset ja vaikutukset

Käytännöllä tulee varmasti olemaan konkreettinen merkitys muun muassa jo toimivien Sihdin ja nuorisovastaanoton jonojen lyhentämisessä, (Sihti -nuorten vastaanoton kautta on mahdollisuus päästä nuorisovastaanotolle). Vesijärvi Ankkurissa lasten vanhemmat saadaan laajemmin ja tiiviimmin mukaan useamman kerran tapaamisiin ja tämä vaikuttaa varmemmin siihen, että perheet pystyvät paremmin ja nopeammin sisäisesti ratkomaan ongelmia myönteisiin tuloksiin.

Moniammatillisella toiminnalla osataan puuttua ongelmiin laajemmin ja tehokkaammin, mikä vaikuttaa muun muassa kouluturvallisuuden paranemiseen ja varhaisempaan puuttumiseen nuoren elämään.

Mitä haasteita kohdattiin?

Haasteellista on saada terveystoimi mukaan ja ymmärtämään Vesijärvi Ankkurin kautta saatava hyöty.

Mitä kustannuksia aiheutui?

Kokonaan uutta rahaa tarvitaan 55 000 euroa ja toimintoja järjestämällä ja laskennallisesti 83 500 euroa. Nämä luvut ovat ilman sairaanhoitajaa.

Miten työtä jatketaan?

Toiminta käynnistyy 1.1.2011 Päijät-Hämeen poliisilaitoksen tiloissa. Moniammatillinen Vesijärvi Ankkuri toimii yhteisessä työtilassa, jolloin tiedonkulku ja asioiden yhteinen tehokas hoitaminen onnistuu paremmin.

Kaupungin turvallisuuden parantuminen

Alkuvuonna 2010 nuorten tekemien rikosten määrä lisääntyi Päijät-Hämeessä, jonka selkeä ydinkeskus Lahti on. Hämeenlinnasta saatujen kokemusten perusteella Vesijärvi Ankkurin kaltaisella toiminnalla on saavutettu hyviä tuloksia eikä ole syytä uskoa Lahden tekevän poikkeusta. Terveystoimen poisjäänti tietenkin asettaa hyvälle onnistumiselle kysymysmerkin.

Opit/kokemukset, joista muut toimijat voivat hyötyä

Kokemuksia on vasta suunnitteluvaiheesta ja toimeenpanopäätöksestä. Hyötynä on jo nyt todettu aito tunne yhteistyön tekemisestä jokaisen mukana olevan tahon päämäärien hyväksi. Oppina on myös se, että toiminnassa lähdetään rohkeasti liikkeelle, vaikka alkuvalmisteluissa mukana ollut terveystoimi tekikin asiaan kielteisen päätöksen.

Muuta huomioitavaa

Turvallisuussuunnittelussa ja siihen liittyvien toimintamallien käynnistämisessä sekä yhteistyönkehittämisessä tuntuu poliisilla edelleen olevan keskeinen, ehkäpä liiankin suuri rooli. Tulevaisuudessa tarvitaan entistä enemmän saumatonta ja yhtäaikaista moniammatillista yhteistyötä ratkottaessa ongelmatilanteita.

Lisätietoja hankkeesta

Tero Seppänen
apulaispoliisipäällikkö, Päijät-Hämeen poliisilaitos
tero.seppanen@poliisi.fi
p. 07187 35001

5.22 Poliisin ja kaupungin somali-yhteisön välinen yhteistyö, Turku

Lasten ja nuorten turvallisuuden parantaminen, väkivallan vähentäminen

Taustaa

Turun kaupungissa esiintyi tihenevään tahtiin ulkomaalaistaustaisten ja paikallisten välisiä kahnauksia ja pahoinpitelyjä. Useimmiten toisena osapuolena oli somalialaisia nuoria ja heidän ystäviään.

Toteuttaminen

Yhteistyöhön osallistui poliisilaitoksen johto yhdessä kenttäjohtajien kanssa ja somali-yhteisön puolelta heidän edustajansa, joilla omassa yhteisössään oli merkittävä asema ja arvovalta.

Käytäntö toteutettiin yhteisillä ja säännöllisillä tapaamisilla, joissa kerrottiin ongelmasta ja sen laajuudesta. Tapaamisissa sovittiin käytännön toimenpiteistä, joita poliisi omalta osaltaan ja yhteisön jäsenet omalta osaltaan tekevät. Konkreettisina toimenpiteinä saatiin aikaiseksi somalialaisvanhempien jalkautuminen viikonloppuisin kaupungin kaduille, jossa he olivat kontaktissa etenkin somalialaisiin nuoriin ja heidän ystäviinsä. Jatkuva yhteydenpito poliisiin mahdollistettiin kenttäjohtajan kautta. Hänen yhteystietonsa olivat somalialaisvanhempien käytössä ja yön ja illan aikana he tapasivat aina muutamaan otteeseen.

Tulokset ja vaikutukset

Tilanne rauhoittui varsin nopeasti ja sen kautta saatiin selvitettyksi, ketkä olivat pahimpia häiriön aiheuttajia. Tilanteen rauhoittumisen jälkeenkin yhteistyötä jatkettiin vielä jonkin aikaa.

Mitä haasteita kohdattiin?

Haasteita tai vaikeuksia ei kohdattu lainkaan. Yhteistyön olisi voinut aloittaa jo aiemmin, ennen kuin mitään oli tapahtunut.

Mitä kustannuksia aiheutui?

Käytännöstä ei aiheutunut mitään kustannuksia.

Kaupungin turvallisuuden parantuminen

Käytäntö paransi kaupungin turvallisuutta ja paransi myös niiden henkilöiden asemaa ja turvallisuutta, jotka olivat ongelmia aiheuttaneet.

Opit/kokemukset, joista muut toimijat voivat hyötyä

Maahanmuuttotauksaisilla henkilöillä on paljon vaikutusmahdollisuuksia ja vahvaa potentiaalia oman lähtömaansa kansalaisia kohtaan. Vanhempjen kunnioitus ja perhekeskeisyys ovat asioita, joilla saa aikaan paljon enemmän kuin poliisipartioiden läsnäololla.

Lisätietoja hankkeesta

Timo Malinen
Ylikomisario, Varsinais-Suomen poliisilaitos
timo.malinen@poliisi.fi
p. 071 8746760

5.23 Etnisten konfliktien hallitsemisen yhteistyömalli, Vantaa

Turvallisuutta edistävät yhteistyömallit, lasten ja nuorten turvallisuuden parantaminen, väkivallan vähentäminen

Taustaa

Vantaa on monikulttuurinen kaupunki ja turvallisuussuunnitelmaan limittyvä toimintamalli lähti arjen tarpeista. Vantaan Hakunilassa oli vuosikymmenen alussa laajempi ongelmavyöhyke maahanmuuttajien ja muun nuorison kesken. Toimintamallin ideana onkin ollut "ei koskaan enää Hakunilaa". Yhteistyömalli on kehittynyt hyväksi käytännöksi yleensä eri syistä syntyneiden nuorisoryhmien jännitteiden laukaisemiseen

Toteuttaminen

Käytännön toteuttamiseen osallistuvat kaupungin eri toimialojen edustajat, poliisi, järjestöt, maahanmuuttajajärjestöt sekä eri etnisistä yhteisöistä kootut vapaaehtoiset yhdyshenkilöt, joilla on valmiutta sovitteluun ja partiointiin tarvittaessa. Passi-projekti aloitti työskentelyn ja kutsui koolle työryhmän, joka työsti mallin etnisten konfliktien hoitamista varten.

Yhteistyömallia sovellettiin viimeksi kuluvan vuoden keväällä Vantaan Koivukylän ja Helsingin Malmin nuorisoryhmien jännitteiden selvittelyssä. Lisäksi mallia hyödynnettiin kesällä 2010 Louhelan nuorten keskeisissä kahinoinneissa iltapartiointina.

Tulokset ja vaikutukset

Malli on muutamassa käytännön tilanteessa toiminut hyvin. Mallin avulla on saatu ratkaistua pieniä kahinoita sovittelulla ja neuvottelulla ennen kuin ongelma on laajentunut isommaksi. Mallin tarkoituksena on myös ehkäistä ja tarjota toimintamalli suurten ongelmien sattuessa. Malli on käytössä edelleen.

Mitä haasteita kohdattiin?

Haasteellista oli yhdyshenkilöverkoston luominen. Mallin ylläpito vaatisi jatkuvaa verkostoitumista, "tuntosarviverkostolle tiedottamista", yhdyshenkilöverkoston motivointia ja muita toimia. Kaupungissa oli käytössä sosiaali- ja terveysministeriön rahoittama Passi-projekti, joka mallitti toimintamallia ja tuki prosessia, mutta on hyvin haastavaa, kun mallin pitäisi toimia oman työn ohella.

Mitä kustannuksia aiheutui?

Toimintaa hoidetaan kaikkien osapuolten normaalityönä. Mukana ovat Vantaan vapaa-ajan ja asukaspalvelut, nuorisopalvelut, maahanmuuttajapalvelut, sosiaali- ja terveydenhuollon kriisipäivystys, poliisi ja monet muut.

Miten työtä jatketaan?

Toimintamallia hyödynnetään jatkossa käytänteenä. Yhdyshenkilöille järjestetään tapaamisia, joiden kautta heitä motivoidaan toiminnassa mukana olemiseen.

Kaupungin turvallisuuden parantuminen

Yhteistyömalli parantaa sekä etnisten suhteiden hoitoa että valmiutta vastata laajempiin kriiseihin.

Opit/kokemukset, joista muut toimijat voivat hyötyä

Yhteistyössä on voima. Poliisin ja Vantaan kaupungin yhteistyö monikulttuurisissa asioissa on poikkeuksellisen hyvää. Vantaan vahvat maahanmuuttajayhteisöt mahdollistavat yhteistyön myös kaupungin ja järjestöjen välillä.

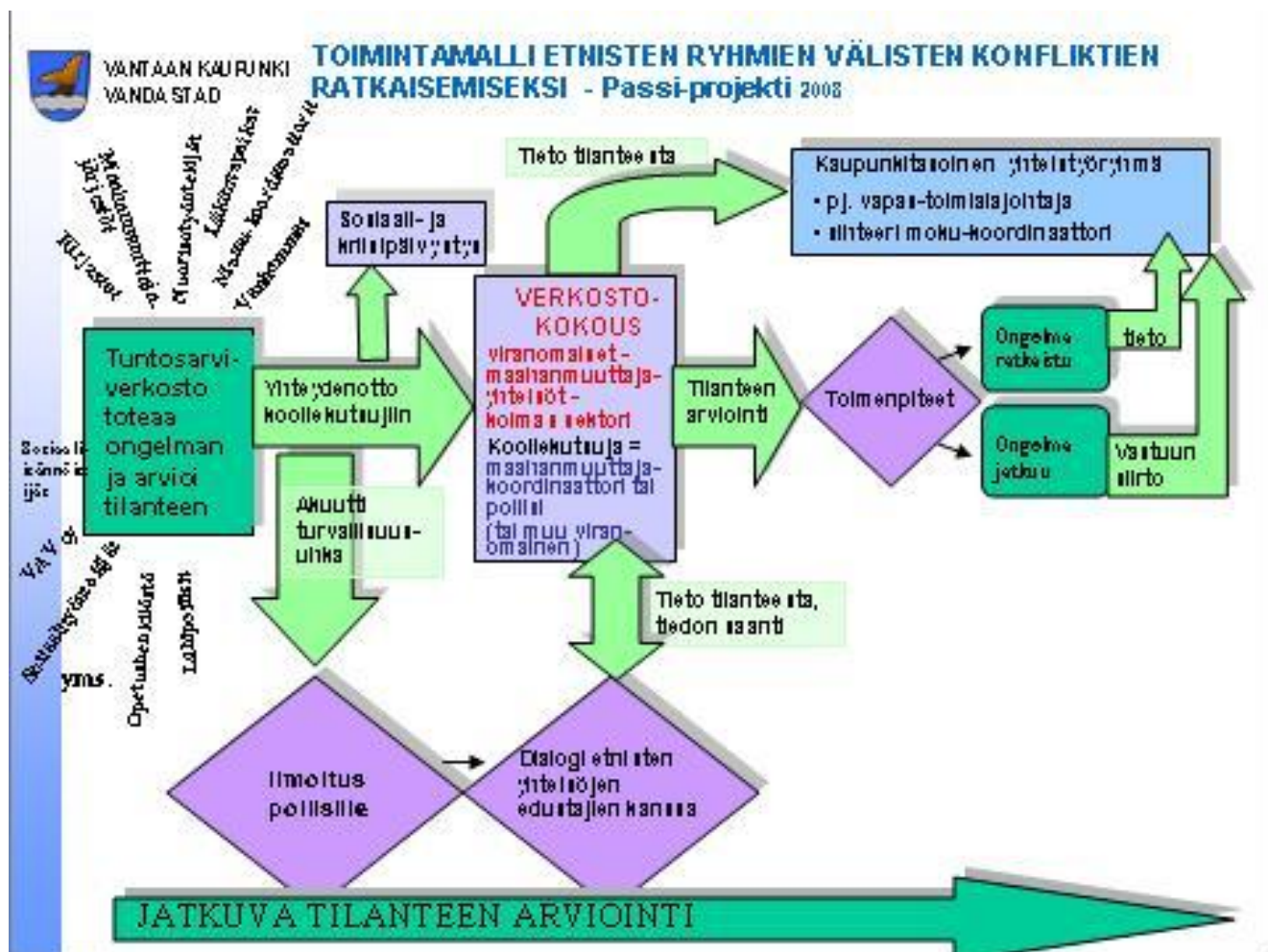
Lisätietoja hankkeesta

Sillanpää Jouko
Valmiuspäällikkö, Vantaan kaupunki
jouko.sillanpaa@vantaa.fi
p. 040 8276542

Lautiola Hannele
Monikulttuurisuusasiain koordinaattori
Vernissakatu 6, 6. krs, 01300 Vantaa
p. 040 8659627

Koivisto Riitta
Erikoissuunnittelija, Itä-Uudenmaan
poliisilaitos
riitta.koivisto@poliisi.fi
p. 050 3365811

Heljä Kostiainen
Maahanmuuttajakoordinaattori
Vantaan kaupunki, aikuissosiaalityö /
maahanmuuttajatyön tiimi
helja.kostiainen@vantaa.fi
p. 040 847 3201

5.24 Nuorisorikosryhmän poliisit IRC-Galleriassa, Oulu

Nuorisorikosryhmän poliisit ovat tavattavissa reaaliaikaisesti IRC-Gallerian Jeparit-yhteisössä perjantaisin klo 19.00 - 22.00. Oulun poliisin mukana olo IRC-Galleriassa on osa Helsingin kaupungin nuorisoasiainkeskuksen luotsaamaa Netari-hanketta, joka toteuttaa ja kehittää valtakunnallista ja moniammatillista nuorisotyötä verkossa.

Oulun poliisin nuorisorikosryhmä aloitti toimintansa IRC-gallerian Jepari-yhteisössä 16.1.2009. Kutsu yhteistyöhön saatiin Oulun kaupungin nuorisoasiainkeskukselta, joka oli mennyt mukaan hankkeeseen 2007.

Lisätietoja hankkeesta

Irmeli Korhonen
rikosyliikonstaapeli
Nuorisorikosryhmä/ Oulun poliisilaitos
irmeli.korhonen@poliisi.fi
p. 040 5415328

5.25 Netari.fi-hanke

Netari.fi-hanke tekee valtakunnallista ja moniammatillista nuorisotyötä verkossa. Hankkeen tarkoituksena on saada nuorisotyöllinen kontakti netissä aikaansa viettäviin nuoriin. Toiminnan koordinoinnista vastaa Helsingin kaupungin nuorisoasiainkeskus opetus- ja kulttuuriministeriön sekä sosiaali- ja terveysministeriön tuella.

Netari-toiminta lähti liikkeelle vuonna 2004 pääkaupunkiseudun kuntien yhteistyöhankkeena. Syksyllä 2007 toiminta laajeni valtakunnalliseksi hankkeeksi. Valtakunnallisessa Netari-toiminnassa on keväällä 2010 mukana 29 kunnan nuorisotoimet. Kussakin kunnassa verkkonuorisotyötä tekee yksi tai useampi nuorisotyöntekijä osa-aikaisesti, osana omaa työnkuvaansa. Tavoitteena on rakentaa yhtenäinen ja laadukas työmalli valtakunnalliseen verkkonuorisotyöhön.

Valtakunnallisen toiminnan ohella hanke kehittää moniammatillista verkkonuorisotyötä. Sen tavoitteena on saada moniammatillista osaamista nuorten saataville verkkoon sekä ohjata tarvittaessa nuoria sujuvasti verkosta reaali maailman palveluiden piiriin. Työmallia kehitetään yhteistyössä Helsingin nuorisoasiainkeskuksen, terveyskeskuksen, sosiaaliviraston, Oulun poliisin sekä rasisminvastaisen verkkonuorisotyön NoRa (No Racism) -hankkeen kanssa.

Lisätietoja hankkeesta

www.netari.fi

5.26 Turvaa tenaville -tapahtuma, Oulu

Oululaisille 5-6-vuotiaille päiväkot- ja perhepäivähoitolapsille järjestetään joka toinen vuosi turvallisuusaiheinen "Turvaa tenaville" -tapahtuma. Tapahtuman järjestävät Oulun poliisilaitos, Oulu-Koillismaan pelastuslaitos, Liikenneturva, Sepe, Oulun seudun ammattioppilaitos/Limingan yksikkö, Oulun kaupungin päivähoito ja perhetyö sekä liikuntavirasto.

Kokonaisuudessaan Oulun kaupungin turvallisuussuunnitelmaan ja siinä mainittuihin toimintoihin pääsee tutustumaan oheisen linkin kautta.

<http://www.ouka.fi/turvallisuus/turvallisuussuunnitelma.pdf>

Liite 1: Tappajamopo

KESKI-UUDENMAAN POLIISILAITOS ESITTÄÄ

TAPPAJAMOPPO

- ONKO SINULLA VARAA AJAA VIRITETYLLÄ MOPOLLA?

HENGENVAARA

- itselle
- matkustajalle
- ystäville
- muille tielläliikkujille

ÄLÄ AJA HUMALASSA!

Mopo-onnettomuuksissa loukkaantuneiden määrä vuosittain

Vuosi	Loukkaantuneiden määrä
96	477
97	515
98	559
99	442
00	499
01	378
02	438
03	444
04	553
05	647
06	795
07	815
08	885

TSEKKA LUVUT!

Tsekkää lisätietoja:
www.liikenneturva.fi

POLIISI
valvoo mopoja tehostetusti

MUISTA KYPÄRÄ!

MUISTA MOPOKORTTI!

SEURAAMUKSET YLI 65 KM/H KULKEVAN MOPON KULJETTAMISESTA:

- autovero arvonlisäveroineen 277 euroa
- sakot n. 100 euroa
- muutokustannukset takaisin mopoksi
- korotettu liikennevakuutusmaksu (jopa seitsenkertainen)
- katsastus 50 euroa
- ajokortin saaminen saattaa lykkääntyä vuodella
- mahdollinen luottotietojen menetys, jos veroa ei makseta

ÄLÄ VIRITÄ!

Liite 2: Näppäri

● asiantuntija-artikkeli

Minna Autere, Sirpa Lassila, Terttu Mehtonen Solle Merilä ja Sirkku Nordling

Vantaalla sovittelu ja lastensuojelu tekevät tiivistä yhteistyötä

Sovittelu on yksi vaihtoehto lapsen tai nuoren rikosasian käsittelyyn. Lastensuojelussa tavataan yleensä asiakas kerrallaan, mutta sovittelussa kaikki asianosaiset. Kokonaisuus saadaan hallintaan, selän takana syytely jää pois ja totuus tulee paremmin esille.

Kerran eräs poika halusi heti sovittelun alussa puheenvuoron ja kertoi olevansa syylinen soviteltavaan rikokseen. Muut kolme epäiltyä huoltajineen ja kaksi asianomistajaa huoltajineen olivat huojentuneita. Juttu oli ollut esitukinnassa sekava, mutta isän tuella poika pystyi sovittelussa ottamaan vastuun teostaan. Se oli helpottavaa myös hänelle itselleen.

Anteeksi pyytäminen ja saaminen näkyy sovittelutilanteissa monella tavalla. Joskus epäilty haluaa ensimmäiseksi pyytää asianomistajalta anteeksi tekoaan. Välillä anteeksi pyydetään moineen kertaan. Jotkut asianosaiset lyövät kättä sovinnon merkiksi.

Joskus taas näkee heti, ettei anteeksipyyttäminen ole helppoa. Anteeksipyyntö voi olla helpompaa kirjoittaa paperille kuin sanoa ääneen. Nuorten sovittelussa laaditaan usein kirjallinen anteeksipyyntö sanotun lisäksi, jotta asia tulisi sisäistettyä ja ymmärrettyä eikä se olisi pelkkää sanahelinää.

Vapaaehtoisuus madaltaa kynnystä

Sovittelu on vapaaehtoista asioiden käsittelyä. Kynnys osallistua siihen on matala, koska myös sovittelijat tekevät vapaaehtoistyötä. Sovittelutoimisto on puolueeton paikka eikä virasto, johon on pakko mennä. Sovittelu järjestetään yleensä iltaisin, jolloin huoltajien on helpompaa päästä paikalle.

Useimmat lapset, nuoret ja huoltajatkin jännittävät sovittelun tuloa. Etukäteisvalmistelut ja keskustelut voivat helpottaa asiaa.

Kerran sovitteluun tuli 12-vuotias poika ahdistuneena ja sulkeutuneena. Hän ei puhunut mitään, vaan kommunikointi tapahtui isän välityksellä.

Sovittelun edetessä pojassa näkyi muutoksen merkkejä; hän alkoi kokea tilanteen riittävän turvalliseksi, jotta hän pystyi avautumaan ja kertomaan oman tarinansa. Muutos oli huikea; sovittelusta lähti reipas poika, joka oli ottanut vastuun teostaan ja luvannut olla enää tekemättä vastaavaa.

Lasten lisäksi sovittelussa kuullaan aina myös huoltajia. Huoltajien läsnäolo luo lapsille turvaa ja kertoo vanhempien huolenpidosta.

Jotkut huoltajat ovat kertoneet, että sovittelu on ollut ensimmäinen kerta, kun heitä on aidosti kuunneltu ja kuultu. On myös ollut helpottavaa nähdä, että samassa tilanteessa on muitakin vanhempia, nuoret kun yleensä tekevät rikkomuksia kaksin tai ryhmässä.

Sovitteluhajaaja hoitaa yhteydet

Sovittelutoimisto luo yhteydet osapuolten välille ja mahdollistaa heidän kohtaamisensa turvallisessa ilmapiirissä. Se tekee tiivistä yhteistyötä lastensuojelun kanssa.

Sovittelualoite voi tulla poliisilta, sosiaali- ja kriisipäivystyksestä, lastensuojelusta, koululta tai asianosaisilta itseltään. Aloitteen tultua otetaan ensimmäiseksi yhteyttä lastensuojelun sosiaalityöntekijään, jonka kanssa sovitaan jatkosta.

Sovitteluhajaaja selvittää, onko sovitteluhalukkuutta ja kertoo sovittelusta kaikille osapuolille, huoltajille ja lapselle tai nuorelle itselleen. Hän kartoittaa tapahtunutta asiaa, asianomistajan vaatimuksia ja sovittelun tapaamisaikoja. Osapuolille kerrotaan, että sovittelu on puolueetonta ja että sovittelutoimiston henkilökuntaa ja sovittelijoita sitoo vaitiolovelvollisuus.

Selvittelyjen jälkeen valitaan sovittelija, jolle lähetetään jutusta kopio. Myös toimiston palkatut ohjaajat sovittelevat juttuja. Sovittelutapaamisen jälkeen tuloksesta ilmoitetaan lastensuojeluun ja aloitteen lähettäjälle.

Sirkku Nordling (vas.) on lastensuojelun sosiaalityöntekijä, Solle Merilä lastensuojelun avopalvelujen esimies, Terttu Mehtonen sovitteluhajaaja ja Minna Autere ja Sirpa Lassila sovitteluhajaaja Vantaan kaupungilla.

RIKOS- JA RIITA-ASIOIDEN SOVITTELU

- alkoi kokeiluna 1983, kuntien vapaaehtoisesti järjestämänä palveluna Vantaalla 1986
- lakisääteinen valtakunnallinen palvelu 2006: *Laki rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta 1015/2005*
- pyritään rakentavalla keskustelulla selvittämään rikos- ja riita-asioita asianosaisten välillä
- osallistujina asian osapuolet sekä kaksi vapaaehtoista, koulutettua ja puolueetonta sovittelijaa. Mukana alle 18-vuotiaiden lasten ja nuorten huoltaja
- Suomessa on 25 sovittelutoimistoa

Toimistojen yhteystiedot:
www.thl.fi > Aiheet > Sosiaali- ja terveyspalvelut >
Rikos- ja riita-asioiden sovittelu > Sovittelutoimistot

Sopii uusille lastensuojeluasiakkaille

Lapsen tai nuoren rikosasia soveltuu soviteltavaksi yleensä silloin, kun lapsella ei ole lastensuojelutaustaa, vaan hänestä saapunut lastensuojeluilmoitus on ensimmäinen ja se koskee esimerkiksi näpistystä, varkautta, ilkivaltaa, vahingontekoa, kiusaamista tai häiriköintiä. Joistain sovitteluun osallistuvista lapsista voi olla kauan sitten tullut jotain lastensuojelun tietoon, mutta soviteltukellalla lastensuojelu ei ole työskennellyt perheen kanssa.

Sovitteluun lähetetään yleensä jengi tai porukka, joka on syylistynyt rötöksiin. Tuolloin osalla nuorista voi olla lastensuojelutausta tai meneillään lastensuojelutoimenpiteitä.

Lapsi tai nuori hahmottaa sovittelun kautta tekonsa paremmin, kun myös vastapuoli on paikalla. Joskus lastensuojelu lähetetään sovitteluun mukaan esimerkiksi naapureita, jotka tekevät kiusaamismielessä toistensa lapsista lastensuojeluilmoituksia.

Lastensuojelu ei lähetä lasta tai nuorta sovitteluun kuin kerran tai korkeintaan kaksi. Sovittelusta ei ole ollut hyötyä, jos lapsi tai nuori syyllistyy toistuvasti samantapaisiin tekoihin. Silloin täytyy miettiä muita avohuollon tukikeinoja ja ääritilanteessa lapsen tai nuoren sijoitusta.

Lastensuojelussa pidetään sovittelutoimistoa tärkeänä yhteistyökumppanina. Joillain lapsilla ja nuorilla sovittelu toimii ehkäisevänä työmuotona ja säästää sosiaalityön resursseja.

Lastensuojelu antaa sovitteluun tietoja vain käsiteltävästä teosta. Sovittelussa on välillä mukana lastensuojelun sosiaaliohjaaja tai sosiaalityöntekijä, joka antaa vanhemmille ja lapselle tietoa lastensuojelusta. Sovitteluhenkilökunta taas voi tehdä lastensuojeluilmoituksen, jos heillä herää huoli jonkun sovitteluun osallistuvan perheen tilanteesta. •

FCG

FCG - Hyvän elämän tekijät

Viestintätaitoja sosiaalialan ammattilaisille
– eikö sana kuulu vai eikö se tehoa?
17.11.2010 Helsinki

Tule syventämään sosiaalialan ammattilaisten tarvitsemia viestintätaitoja. Koulutuksesta saat valmiuksia toimia viestijänä ja vaikuttajana.

Koulutuksen teemoja ovat:

- Mihin sosiaalialan ammattilainen tarvitsee viestintätaitoja
- Sosiaalialan ammattilaisten & media-työvälineiden käyttöä
- Mitä jos tulee kutsu MOT-ohjelmaan?
- Sosiaalialan kielestä ymmärrettävää yleisöille
- Esimerkinä tiedottaminen Hietaniemen asunnottomien palvelukeskuksesta
- Sosiaalinen media – osa arkea

Koulutus on tarkoitettu sosiaalialan johdolle ja ammattilaisille kunnissa, järjestöissä ja yrityksissä sekä alan kehittäjille ja tutkijoille.

Asiantuntemustaan jakavat mm. tuottaja Matti Virtanen Yle TV1:n MOT-ohjelmasta ja verkkoviestintäpäälikkö Tony Hagerlund Suomen Kuntaliitosta

www.fcg.fi -> koulutus -> sosiaali- ja terveys/toimi

Tiedustelut: Koulutussihteerini Minna Kosonen, puh. 050 312 0199

FCG Finnish Consulting Group • www.fcg.fi

*Miltä isän
ja äidin juominen
näyttää metrin
korkendelta?*

Miten sinä käytät alkoholia lasten seurassa?
Muodosta mielipiteesi:

www.lastenseurassa.fi

Liite 3: Ankkurimalli

ANKKURITOIMINNAN LEVITTÄMIS- JA JUURRUTTAMISHANKE KANTA-HÄMEESSÄ

Hankesuunnitelman rakenne

- 1) Suunnitelman perustiedot
- 2) Suunnittelutyön taustat ja organisoituminen
- 3) Ankkurin tavoitteet
- 4) Ankkurin vaikuttavuus
- 5) Kustannusarvio

1) Suunnitelman perustiedot

Suunnitelman sisältö	Monialaisen Ankkuritoiminnan levittäminen, kehittäminen ja juurruttaminen Kanta-Hämeen maakuntaa koskevaksi
Suunniteltu toimiaika	1.1.2009 – 31.12.2011
Toiminta-alue	Forssan seutukunta, Riihimäen seutukunta, Hämeenlinnan seudun kunnat
Rahoittaja	Rahoitusta haetaan Hämeen maakunnan kehittämisrahasta Kuntien omarahoitusosuus 30%
Budjetti	603 105 euroa
Konsortio	Sosiaalikehitys Oy Poliisin Riihimäen, Forssan ja Hämeenlinnan kihlakunnat Forssan seutukunta Riihimäen seutukunta Hämeenlinnan kaupunki, Janakkalan ja Hattulan kunnat

Konsortio-osapuolten tehtävät ja vastuut	Sosiaalikehitys Oy - Hakija - Hankkeen valmistelu, hallinnointi ja koordinointi - Seuranta, arviointi ja raportointi Poliisin Riihimäen, Forssan ja Hämeenlinnan kihlakunnat - Osallistuminen Ankkuritoiminnan kehittämiseen ja juurruttamiseen - Sitoutuminen esimiestiimityöhön ja monialaiseen Ankkuri -tiimityöhön Forssan ja Riihimäen seutukunnat - Toiminta-alueet, joissa Ankkuri käynnistetään Hämeenlinnan kaupunki, Janakkalan kunta, Hattulan kunta - Ankkuritoiminnan edelleen kehittäminen ja konsultatiivisen tuen tarjoaminen Riihimäen ja Forssan tiimeille
Valmistelua koskevat lisätiedot	Sosiaalikehitys Oy Kehitysjohtaja Tom Tarvainen tom.tarvainen@sosiaalikehitys.com, 050 575 5690

2) Suunnittelutyön taustat ja organisoituminen

Tämä hankesuunnitelma perustuu poliisin Riihimäen, Forssan ja Hämeenlinnan kihlakuntien, Forssan ja Riihimäen seutujen edustajien, Hämeenlinnan kaupungin ja seudun kuntien sekä Sosiaalikehitys Oy:n yhteiseen harkintaan ja johtopäätöksiin Ankkuritoiminnan käynnistämiseksi ja levittämiseksi koko Kanta-Hämeen maakunnan alueelle.

Sosiaalikehitys Oy on suunnitelman kokoajana käynyt seutukohtaisia keskusteluja ja pyytänyt Kanta-Hämeen kunnilta sekä poliisijohdolta ja poliisin edustajilta Ankkuritoimintaa koskevia koottuja näkemyksiä ja sisällöllisiä kehittämis ehdotuksia. Yhteinen valmisteluprosessi on varmistanut sen, että alueelliset ja paikalliset tarpeet on huomioitu ja sisällytetty tähän suunnitelmaan.

Ankkuritoiminnan levittämisen lisäksi tämä suunnitelma tähtää Hämeenlinnan seudulla jo vuonna 2007 vakinaistetun Ankkurin toimintaedellytysten vahvistamiseen. Hämeenlinnan seudun kunnissa kehitetty, ja tehokkaaksi osoittautunut toimintamalli, mainitaan mm. valtioneuvoston periaatepäätöksellä 8.5.2008 hyväksytyssä sisäisen turvallisuuden ohjelmassa. Ankkurimallin valtakunnallinen käyttöönotto on tuotu esille yhtenä sisäistä turvallisuutta ylläpitävänä ja parantavana toimenpiteenä (lähde: Sisäasiainministeriö, 2008).

Hämeenlinnan seudulla kuntien sekä Hämeenlinnan kihlakunnan käynnistämä Ankkuritiimi voi hankerahoituksen turvin asiakastyötä vaarantamatta levittää arjen työssä saatua kokemusta Ankkuritoiminnasta Riihimäen ja Forssan seudulle. Hankerahoituksella mahdollistetaan esimerkiksi sijaisen palkkaaminen asiakastyöhön tiimin työntekijöiden osallistuessa muiden tiimien kanssa koulutukseen tai konsultoidessa heitä. Hankkeen turvin Hämeenlinnan Ankkuritiimissä käynnistetään laatutyö ja palvelun tuotteistaminen. Näin saadaan vahvistettua yhteiset toimintalinjat ja –painopisteet sekä varmistettua työn rahoituksen oikeudenmukainen jakautuminen kuntien kesken. Tuotteistaminen ja laatutyö hyödyttävät suoraan myös muita kuntia ja sen tulokset voidaan ottaa suoraan niissä käyttöön.

Hankkeen käynnistämisen oikea-aikaisuutta tukee myös juuri valmistunut Kanta-Hämeen maakunnan hyvinvointibarometri 2008 (Sosiaalikehitys, 2008), jossa 20–25-vuotiaiden ikäryhmässä uhkakuvina esiin nousivat yksinäisyys, heikohkot vaikutusmahdollisuudet ja turvattomuuden tunne. Ankkuritoiminta tukee sosiaalisia ongelmia ennalta ehkäisevällä otteellaan maakuntaohjelman ja Kanta-Hämeen hyvinvointistrategian 2015 tavoitteita.

3) Ankkurin tavoitteet

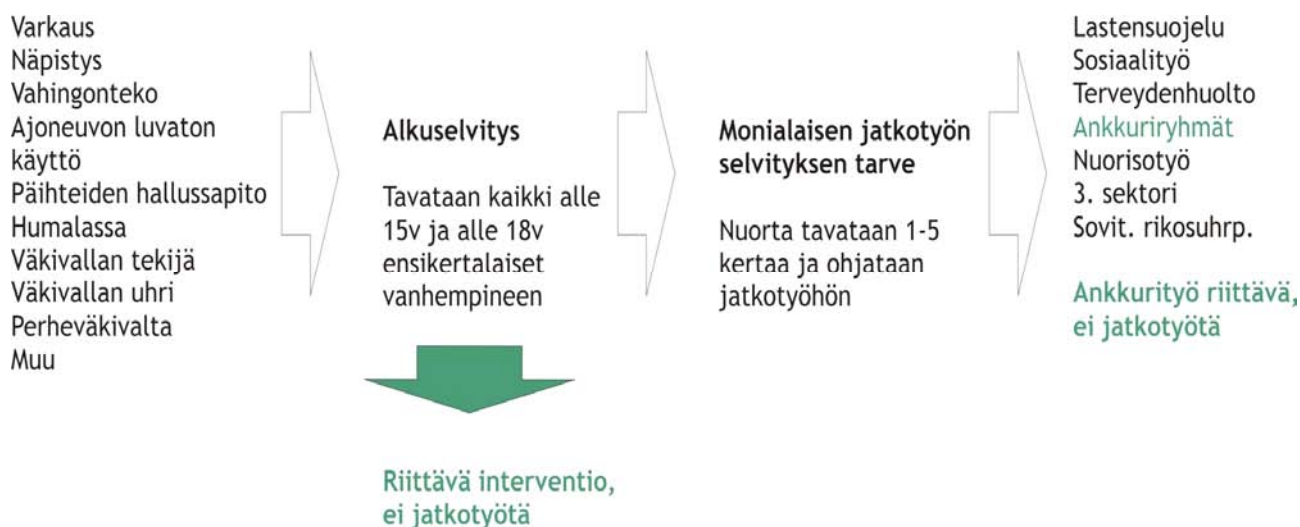
Kanta-Hämeen maakunnan laajuiseksi levitettävässä Ankkuritoiminnassa tullaan kehittämään poliisin, sosiaalityön ja terveydenhuollon voimavaroja yhdistämällä nykyistä tehokkaampia menetelmiä nuorten auttamiseksi. Monialaista, eri viranomaisten välistä ja aina nuorta lähellä tapahtuvaa yhteistyötä tehostetaan ja edistetään Hämeenlinnan seudulla kehitetyn Ankkurimallin kokemusten mukaisesti. Tällöin myös Ankkuritoiminnan maakunnallisena tavoitteena on:

1. Varhainen puuttuminen alaikäisten rikolliseen käyttäytymiseen, nuoren asiakkaan kokonaisvaltainen elämäntilanteen ja avun tarpeen selvittäminen sekä tarkoituksenmukaiseen avun/tuen piiriin ohjaaminen.
2. Nopea puuttuminen lähisuhde-, perheväkivaltaan ja tarkoituksenmukaisen avun/tuen piiriin ohjaaminen.
3. Sisäisen turvallisuuden lisääminen monialaisella yhteistyöllä.

Ankkuritoiminnalla on mahdollista tehostaa ongelmien ennaltaehkäisyä ja varhaista puuttumista. Ankkuritoiminnassa poliisin kautta tulevia nuoria autetaan monialaisella otteella. Forssan ja Riihimäen seuduille kootaan monialaiset Ankkuritiimit ja käytännön yhteistyötä koordinoimaan perustetaan esimiestiimit. Tiimeille ja sen jäsenille

määritetään selkeät tehtävät ja vastuut. Toiminnan käynnistämisvaiheessa projektipäällikkö vastaa alueellisiin ja paikallisiin tarpeisiin soveltuvien tiimien kokoamisesta ja tiimien tehtäväkuvien muodostamisesta yhteistyössä eri alue- ja paikallisviranomaistahojen kanssa. Tiimien tehtävänä on ehkäistä yhteistyöllä nuorten rikoksia Hämeenlinnan seudulla testatun toimintamallin (kuva 1) mukaisesti.

Seuraavan kolmen vuoden aikana tullaan myös vahvistamaan Hämeenlinnan seudulla jo työskentelevän Ankkuritiimin toimintaedellytyksiä. Hämeenlinnan seudun Ankkuritiimille osoitetun kyselyn ja Ankkuritiimin suunnitelman mukaan tarvetta tiimissä on johdon toimesta esitetyn laatutyön ja tuotteistamisen lisäksi a) tiimin koulutukseen ja työnohjaukseen, b) maakunnan kolmen Ankkuritiimin verkostoitumisen ja kokemustenvaihdon turvaamiseen sekä c) nuorten parissa toimivan ennalta ehkäisevän toiminnan resursointiin. Näiden tukitoimien ja resursointien kautta poliisin, nuorisotyöntekijän, sosiaalityöntekijän ja psykiatrisen sairaanhoitajan muodostaman tiimin edellytykset ehkäistä yhteistyöllä nuorten rikoksia paranevat.

Kuvio 1. Prosessikuvaus Ankkuritoiminnasta.

Ankkuritoiminta on konkreettisesti sitä, että poliisin kanssa tekemisiin joutuneille alaikäisille annetaan sosiaalista tukea ja nuoria autetaan rikoskierteestä ulos pääsemiseksi. Yhteinen tiimityö ja verkostotyöskentely mahdollistavat mm. nuorten ongelmien mahdollisimman varhaisen havaitsemisen ja oikean viranomaisen löytämisen verkostotyöskentelyn kautta. Toiminnan tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta todennetaan tilastoinnin ja huolellisen dokumentoinnin avulla.

Monialaisten tiimien rakenne:

- a) Riihimäen seutukuntaan perustettava monialainen Ankkuritiimi
Poliisi, sosiaalityöntekijä, sovittelunohjaaja, erityisnuorisotyöntekijä, hankerahoituksella haettava psykiatrinen sairaanhoitaja (*)

Riihimäen seutukuntaan perustettava esimiestiimi
Poliisijohto, perusturvajohto, nuorisotoimen johto (sisältää nuorisotyön ja sovittelun esimiespanoksen), A-klinikan johto

- b) Forssan seutukuntaan perustettava monialainen Ankkuritiimi
Sovittelunohjaaja, hankerahoituksella haettava sosiaalityöntekijä, poliisi, tiimin täydennys Ankkuri-toiminnan käynnistämisen aikana

Forssan seutukuntaan perustettava esimiestiimi
Perusturvajohto, poliisi, tiimin täydennys Ankkuritoiminnan käynnistämisen aikana.

- c) Hämeenlinnassa toimiva Ankkuritiimi
Poliisi, nuorisotyöntekijä, sosiaalityöntekijä, psykiatrinen sairaanhoitaja ja yhteistyö sovittelunohjaajan kanssa.

Hämeenlinnan seudun kunnissa toimiva esimiestiimi, Ankkuritoiminnan esimies, poliisijohto, sosiaali- ja terveystoimen johto, nuoriso- ja sovittelutyön johto.

(*) Riihimäen seutukuntaan haettavan psykiatrisen sairaanhoitajan tehtäviin tulevat kuulumaan seutukunnan lähisuhdeväkivaltatyön mallintaminen sekä tiivis yhteistyö koulujen ja koulutoimen kanssa.

Toiminnan käynnistäminen, tukeminen ja juurruttaminen muodostavat selkeästi vaiheistetun, kolmivuotisen prosessin. Samalla varmistetaan, että Hämeenlinnan seudun kunnissa toimivasta Ankkurista saadaan evästystä ja kokemuksia Forssan ja Riihimäen seutukuntien kehitystyölle. Alueellisissa ja paikallisissa keskusteluissa ja kartoituksissa on pidetty tärkeänä, että Ankkuritoiminnan käynnistämisessä ja edelleen kehittämisessä huomioidaan seuraavat sisällöt:

1. Kanta-Hämeen sovittelutoimiston ja sen Forssan sekä Riihimäen toimipisteiden rikosten ja riitojen sovittelutoiminta Ankkuritoimintaa tukevana toimintona.

2. Konkreettisten yhteistyömuotojen rakentaminen Ankkuritiimien ja kuntien opetustoimen sekä toisen asteen välille.
3. Ennaltaehkäisevän työn huomioiminen Ankkuritoiminnassa.

Lisäksi Ankkurin kehittämistyössä tullaan huomioimaan seuraavat tekijät:

4. Ankkurin tulee toimia myös nuorten ongelmien ehkäisyssä ja viranomaisyhteistyössä koordinaation kehittäjänä. Seutukunnissa ja kunnissa on olemassa nuorten ongelmien varhaiseen puuttumiseen runsaasti hyviä käytäntöjä mutta ne tulee levittää eri toimijoiden tietoisuuteen ja ottaa entistä tehokkaammin käyttöön.
5. Ankkuritoiminta tulee parhaalla mahdollisella tavalla niveltää kunnan muihin lasten ja nuorten palveluihin. Samalla tulee varmistaa järkevä työnjako eri toimijoiden välillä. Myös uusi lastensuojelulaki huomioidaan Ankkurityössä.

Päällekkäisyyksien välttäminen tuottaa tehokkaampaa toimintaa ja synergiaetuja. Erilaiset verkostot voivat osallistua esimerkiksi yhteisiin koulutuksiin tai sopia yhteisistä käytännöistä palveluohjauksen tehostamiseksi.
6. Ankkurista ei kehitetä irrallista projektia, vaan sen yhteys perustyöhön on osoitettavissa koko työskentelyprosessin ajan. Käynnistettävä ja levitettävä toiminta tullaan juurruttamaan osaksi seutujen ja kuntien perustoimintaa. Juurruttamistoimet eli toiminnan pitkäkestoisuuden varmistaminen tullaan todentamaan sopimuksin. Juurruttamistyössä voidaan hyödyntää Sosiaalikehityksen kehittämää juurruttamisen ideaalimallia, joka on rakennettu 14 maakunnan alueelta saadun aineiston ja kokemusten perusteella.
7. Ankkuri -yhteistyölle varmistetaan kunnissa ja seuduilla riittävä ja säännöllinen johdon tuki. Yhteistyölle johdon kanssa luodaan riittävät suunnitelmat ja rakenteet. Ankkuritoiminta tuoteistetaan ja sen rahoitusmalli sekä tilastointi selkiytetään.
8. Ankkuri -yhteistyötä kehitettäessä jätetään tilaa uusille ratkaisuille ja työmuodoille nuorten ja heidän perheidensä tukemiseksi. Myös kustannusarvioon varataan resursseja uudenlaisiin menettelytapoihin.
9. Asetetaan tavoite, että koottavat Ankkuritiimit tulevat seuduillaan toimimaan yhteisissä toimitiloissa. Tästä on saatu hyviä kokemuksia Hämeenlinnan

seudulta. Mikäli yhteisiin toimitiloihin ei päästä, varmistetaan kuitenkin tehokas yhteistyö, jotta tiimi tuntee olevansa Ankkuri.

4) Ankkurin vaikuttavuus

Ankkuritoiminnan vaikuttavuus voidaan määritellä seuraavilla ulottuvuuksilla ja kullekin ulottuvuuksille asetetuilla onnistumisen kriteereillä.

Vaikutukset	Onnistumisen kriteerit
Välittömät vaikutukset nuoriin heidän monialaisen	Auttaa tukea tarvitsevia nuoria ja läheisiään pääsemään ajoissa tuen piiriin Auttaa nuoria selkeyttämään elämän-tilanteitaan ja avuntarpeitaan riittävän kokonaisvaltaisesti Auttaa nuoria pysymään poissa rikollisuuteen ja syrjäytymiseen johtavilta urilta
Välilliset vaikutukset nuoriin	Nuoret saavat tarvittavia palveluja ja tukea paremmin kohdistettuna ja asiakas-lähtöisemmin Vaikeuksissa olevat nuoret tunnistetaan paremmin ja heidät ohjataan kullekin parhaiten sopivan avun piiriin
Vaikutukset palvelujärjestelmään	Nuorten palvelujärjestelmässä toimivien viranomaisten ja eri alojen ammattilaisten verkostot

	laajentuvat ja tulevat läpinäkyvämmiksi
	Poikkihallinnollinen, eri viranomaistahojen välinen yhteistyö lisääntyy ja tiivistyy, mikä näkyy monialaisen työn kehittymisenä
	Tiedonkulku nuorten palvelujärjestelmän eri toimijoiden välillä kehittyy
	Monialaisen yhteistyön tiivistymisen tuloksena vastuut selkiytyvät
Lyhyen tähtäimen vaikuttavuus	Ankkuritoiminta vaikuttaa lyhyellä tähtäimellä nuorten välittömiin palvelutarpeisiin ja elämäntilanteisiin
	Ankkuri -yhteistyön kautta voidaan lyhyellä tähtäimellä tarkastaa nuorten parissa toimivien vastuunjaot ja huolehtia informaation kulusta monialaisessa työssä
Pitkän tähtäimen vaikuttavuus	Hyvää ja oikea-aikaista tukea saaneiden nuorten mahdollisuudet pärjätä elämässä paranevat
	Hyvin kotikunnassaan viihtyvä nuori on hyvä investointi koko paikkakunnan tulevaisuuteen
	Monialaisen yhteistyön tiivistyminen ja sujuvat

viranomaiskäytännöt lisäävät
sisäistä turvallisuutta

5) Kustannusarvio

Laskelmat perustuvat Ankkuritoiminnan käynnistämisestä, tukemisesta ja juurruttamisesta aiheutuviin kustannuksiin aikavälillä 1.1.2009 – 31.12.2011. Kustannukset ovat yhteensä 603 105 euroa. Rahoitusta haetaan Hämeen maakunnan kehittämisrahasta ja kunnilta. Kehittämisrahaa haetaan 422 175 euroa ja kuntarahoitusta 180 930 euroa. Suoran kuntarahoituksen osuus on 90 465 euroa.

Kustannusten jakautuminen 1.1.2009 – 31.12.2011

Toimisto- ja vuokratkustannukset	45 890
- Toimitilojen vuokrat	
- Kone- ja laitevuokrat	
- Puhelin-, posti- ja fakkulut	
- Muut toimistokulut	
Palkka- ja henkilöstökulut sivukuluineen	372
750	
- Projektipäällikkö, Sosiaalikehitys Oy, 18 kk	
- Ankkurin sosiaalityöntekijä, Forssan seutukunta, 36 kk	
- Ankkurin psyk. sairaanhoitaja, poliisin Riihimäen kihlakunta, 36 kk	
- Tutkija, Sosiaalikehitys Oy, 7 kk	
Matkakulut	
- Kotimaan matkakulut	9000
Ostopalvelut	85 000
- Tiedotus- ja markkinointi	
- Muut ostopalvelut (sisältää esim. tarveharkintaiset, uudet menettelytavat nuorten ongelmiin ajoissa puuttumiseksi)	
Luontoissuoritukset	90 465

105	Rahoitus yhteensä	603
-----	-------------------	-----

Tarkempi kustannuserittely on Hämeen maakunnan kehittämisrahan rahoitushakemuksen liitteenä.

Lisätietoja:

Sosiaalikehitys Oy
Tom Tarvainen
Kehitysjohtaja
050 575 5690
tom.tarvainen@sosiaalikehitys.com

Liite 4: Turvallisuusviestintä

ESITYS
11.9.2008

IF - vakuutusyhtiö

PUOLIMATKAN KOULUN TURVALLISUUSPROJEKTI,
case: OPETUSALAN TURVALLISUUSPALKINTO 2009

Taustaa projektille

- 1.1 *Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen turvallisuuskouluttajat Jalmari Kotiranta ja Jarno Kivistö lähestyivät Hyvinkään kaupungin Puolimatkan koulun rehtoria tarjoamalla kolmivaiheista turvallisuusprojektin pilottia. Kotiranta ja Kivistö nimettiin asiantuntijoiksi koulun turvallisuustiimiin.*

Vaikuttavuus ja kohderyhmä

Projektin tarkoituksena on saada nuori opiskelija ymmärtämään oman ympäristönsä vaaranpaikkoja ja puuttumaan niihin. Omana tuotoksena tehty turvallisuustietoisku ikätovereilleen antaa myös turvallisuudelle nuoren näkemyksen jota aikuinen ei välttämättä oivalla.

Projektin toteutus (vaiheet 1 - 2 - 3)

Projektin ensimmäisessä vaiheessa koulukiinteistöön tehdään turvallisuustarkastus, jossa tarkastetaan koulun poistumissuunnitelma, sekä pelastussuunnitelmassa määritetyt riskikohdat. Tarkastuksessa määritetään koulun käytäville paikat johon asennetaan LCD käytävätelevisiot. Koulun tietotekniikan vastuuopettaja suunnittelee sisäisen verkon avulla järjestelmän, jossa opettajan tietokoneelta voidaan syöttää tietoa käytävätelevisioille.

Projektin toisessa vaiheessa koulussa aloitetaan pilottina 8. luokkalaisille suunnattu turvallisuusviestinnän oppijakso.

Oppijakso pitää sisällään mm. turvallisuustietoiskujen tekemistä tietotekniikan keinoin, yleistä turvallisuusopetusta, sekä osallistumisen valtakunnalliseen Nou Hätä -kampanjaan. Oppilaiden työstämiä tietoiskuja esitetään käytävätelevisioissa, sekä koulun omilla internet sivuilla teemoittain koko lukuvuoden ajan. Turvallisuusopetuksesta vastaavat koulun opettajat yhteistyössä pelastuslaitoksen sekä poliisin kouluttajien kanssa.

Projektin kolmannessa vaiheessa turvallisuusviestinnän oppijakso saadaan Hyvinkääläiseksi tavaksi toimia. Tavoitteena on saada turvallisuusviestintä 8. luokkalaisille, sekä lukion 2. lukuvuoden opiskelijoille. Lukiossa turvallisuusviestintä toteutettaisiin vapaa valinnaisena kurssina lukiolaisen turvakurssin teemoilla. Vision tavoiteaikatauluna on, että lukuvuoden 2010 alusta alkaen turvallisuusviestintä on osa Hyvinkääläistä koulujärjestelmää.

Projektin aikataulu

Ensimmäinen vaihe toteutettiin vuoden 2008 lopulla. Sisäinen verkko käytävätelevisioiden osalta valmistuu helmikuussa 2009, jolloin myös turvallisuusviestintä käytävätelevisioiden kautta koko koulussa alkoi.

Toisen vaiheen toteutuksesta on koulun rehtorin päätös, että turvallisuusviestinnän oppijakso alkaa lukukauden 2008-2009 aikana.

Kolmannen vaiheen osalta kokeiluna on menossa lukiolaisen turvakurssi MPKY:n järjestämänä. Kurssin kiinnostavuuden perusteella tehdään jatkopäätelmät kurssin jatkosta.

Esitys IF vakuutusyhtiölle, 1. vaiheen osarahoitus

Esitän IF vakuutusyhtiölle osallistumista Puolimatkan koulun turvallisuusprojektin rahoitukseen. Muita projektin rahoittajia ovat Hyvinkään kaupungin Sivistystoimi, Tilapalvelu sekä 24 turvallista Tuntia Hyvinkäällä hanke.

Tarvittavat käytävätelevisio kaapeloinnit sekä asennukset tehdään kaupungin omana työnä, mutta käytävätelevisio (6 kpl:tta) hankinnat tarvitsevat lisärahoitusta.

Haemme projektille osarahoitusta viidelle käytävätelevisiolle, á noin 500€, eli yhteensä 2500€.

Puolimatkan koululla kehitetyllä toimintamuodolla saadaan opiskelijat sitoutettua turvallisuustyöhön ja katsomaan turvallisuutta nuorten silmin.

Hyvinkäällä 11.9.2009

Jarno Kivistö
Puolimatkan koulun turvallisuustiimi

VAIHEIDEN TOTEUTUS

vaihe 1

- turvallisuustarkastus tehty
- televisioiden paikat päätetty
- kaapelointisuunnitelma tehty, kaapeloinnit työn alla
- televisiot hankittu
- tietojen syöttö antennikaapeliverkkoa pitkin
- televisioiden asennukset kesken

vaihe 2

- turvallisuusviestinnän opetusmateriaalina Helsingin Pelastuskoulun rehtorin Matti Waitisen tekemä koulutuspaketti (alakoulu - yläkoulu - ammatillinen koulutus)
 - o rehtori Waitinen lupautunut auttamaan turvallisuusopetuksen käytännönjärjestelyissä
- koululaiset työstävät ATK opetuksen kautta turvallisuustietoiskuja ikätovereilleen. Tietoiskut esitetään käytävätelevisioilla sekä koulun internetsivuilla

vaihe 3

- sivistystoimenjohtaja Pentti Halonen alustavasti lupautunut esitettyyn aikatauluun. Turvallisuusviestintä alkanee pilottina muissakin erikseen sovituissa kouluissa, varsinaisena oppiaineena opetussuunnitelman tarkastamisen yhteydessä

vaiheeseen kaksi lisäyksenä

- käytävätelevisioiden kautta esitetään hätätilanneohjeita. Rehtorilla-vastuuopettajalla valmiita hätätilanne viestejä, jotka saadaan ns. pakkosyötöllä kaikkien televisioiden sekä koulun tietokoneiden näyttöön
- suunnitteilla automaattisen paloilmoittimen ohjaama hätätilannetiedottaminen käytävätelevisioiden välityksellä